

Міністерство освіти і науки України
Національна академія наук України
Національний центр «Мала академія наук України»

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту
науково-дослідницьких робіт учнів –
членів Малої академії наук України
2019

Частина 1

Київ
2019

Контрольні завдання III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України у 2019 році. – Ч. 1. – 190 с.

Відповідальний за випуск:

О. Лісовий

Упорядники:

*О. Пономаренко, А. Малиш, А. Шинкарук,
В. Брухно, М. Павленко*

Верстка:

Л. Северенчук

Дизайн обкладинки:

Б. Лісовський

Автори контрольних робіт:

*Адріанов В. Л., Борецький В. Ф., Борисенко О. В.,
Гаврилюк О. Р., Гусякова В. Г., Ісаєва О. О., Коляда І. А., Комаров І. В.,
Кравченко В. М., Куліш Г. П., Масляк П. О., Плахотник В. В.,
Рубчак О. Б., Савченко І. В., Сидорчук А. В., Філоненко Р. В.*

У збірці розміщені умови контрольних робіт, що були запропоновані на III етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України у 2019 році.

■ ЗМІСТ

ВІДДІЛЕННЯ НАУК ПРО ЗЕМЛЮ	4
ВІДДІЛЕННЯ МАТЕМАТИКИ	16
ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ	19
ВІДДІЛЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК	22
ВІДДІЛЕННЯ ТЕХНІЧНИХ НАУК	26
ВІДДІЛЕННЯ ФІЗИКИ І АСТРОНОМІЇ	35
ВІДДІЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА, ФОЛЬКЛОРИСТИКИ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА	39
ВІДДІЛЕННЯ ЕКОЛОГІЇ ТА АГРАРНИХ НАУК	
ВІДДІЛЕННЯ ХІМІЇ ТА БІОЛОГІЇ	69
ВІДДІЛЕННЯ ІСТОРІЇ	115

**ВІДДІЛЕННЯ
НАУК ПРО ЗЕМЛЮ**

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З ГЕОГРАФІЇ

СЕКЦІЯ «ГЕОГРАФІЯ ТА ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО»

■ 9 клас

I рівень

- Сукупність економічних можливостей країни, які можна використати для потреб суспільства називається:
  - купівельною спроможністю населення;
  - економічним потенціалом;
  - індексом людського розвитку.
- До вторинного сектору економіки належать такі галузі:
  - металургійне виробництво;
  - торгівля;
  - добувна промисловість.
- Найбільшим центром кольорової промисловості України є:
  - Запоріжжя;
  - Дніпро;
  - Костянтинівка.

II рівень

- До «периферії» належать такі держави:
  - Японія;
  - Чад;
  - Афганістан;
  - Канада
  - Болівія;
  - Бельгія.
- Нині на світовий ринок Україна найбільше відправляє наступні руди кольорових металів:
  - мідні руди;
  - алюмінієві;
  - цинкові;
  - титанові руди й концентрати;
  - цирконієві руди;
  - марганцеві руди і концентрати.

III рівень

1. Поясніть, чому для характеристики рівня економічного розвитку країни використовують систему показників.
2. Поясніть значення європейських транспортних коридорів, які проходять територією України для розвитку її економіки.

■ 10 клас

I рівень

1. Процес відновлення зруйнованих міських кварталів завдяки заселенню більш багатих мешканців називається:
а) субурбанізацією; б) рурбанізацією; в) джентрифікацією.
2. До ОПЕК належить:
а) Нігерія; б) Австрія; в) Болівія.
3. До Меланезії належить:
а) Кірибаті; б) Фіджі; в) Туамоту.

II рівень

1. До регіону Західна Африка належать такі країни:
а) Гана; б) Мозамбік; в) Ліберія;
г) Кенія; д) Марокко; е) Сенегал.
2. Азія є батьківщиною таких рослин:
а) апельсин; б) манго; в) цибуля;
г) картопля; д) помідор; е) кавун.

III рівень

1. Поясніть роль китайської діаспори в розбудові та «економічному диві» сучасного Китаю.
2. Зробіть висновки про причини нерівномірності економічного розвитку окремих районів у межах Німеччини.

■ 11 клас

I рівень

1. Другою за довжиною річкою Північної Америки є:
а) Колорадо; б) Юкон; в) Маккензі.
2. Найбільшу лісистість має наступна область України:
а) Закарпатська; б) Івано-Франківська; в) Рівненська.
3. До третинного сектору економіки належить наступна галузь:
а) туризм; б) виробництво електроенергії; в) лісове господарство.

II рівень

1. Які моря знаходяться в Тихому океані?
а) Андаманське; б) Карибське; в) Мармурове;
г) Охотське; д) Берінгове; е) Філіппінське.
2. Які країни і інтеграційні об'єднання входять до трійки лідерів за обсягами експорту?
а) Японія; б) Китай; в) США; г) Франція;
д) Європейський Союз; е) Бразилія.

III рівень

1. Поясніть, чому існують регіональні відмінності демографічних процесів. У чому вони проявляються?
2. Як несприятливі природні процеси та явища впливають на господарство Італії?

СЕКЦІЯ «ГЕОЛОГІЯ, ГЕОХІМІЯ ТА МІНЕРАЛОГІЯ»

■ 9 клас

I рівень

1. До третинного сектору економіки належить:
а) лісове господарство; б) металургійне виробництво; в) освіта.
2. Найпотужніший машинобудівний центр України:
а) Дніпро; б) Харків; в) Київ.
3. До об'єктів світової спадщини ЮНЕСКО в Україні належать:
а) ансамбль історичного центру Ніжина;
б) букові праліси Карпат;
в) пляжі Одеси.

II рівень

1. Найбільшими виробниками автомобілів у світі є такі три країни:
а) Німеччина; б) Франція; в) Китай;
г) Японія; д) Бразилія; е) США.
2. Залізничними вузлами є такі міста:
а) Ковель; б) Миргород; в) Умань;
г) Тернопіль; д) Дебальцеве; е) Харків.

III рівень

1. Поясніть, чи однакові природні закономірності розповсюдження паливних та рудних корисних копалин.
2. Як змінюються під впливом глобалізації окремі чинники розміщення виробництва?

■ **10 клас**

I рівень

1. Відзначте лідера серед світових міст:
а) Осака; б) Лондон; в) Чунцін.
2. Яка з цих країн найбідніша?
а) Камбоджа; б) Афганістан; в) Киргизія.
3. Країна Євразії:
а) Перу; б) Чад; в) Росія.

II рівень

1. До карликових держав належать:
а) Швейцарія; б) Сінгапур; в) Ліхтенштейн;
г) Монако; д) Фінляндія; е) Еквадор.
2. Монархіями є такі держави:
а) Аргентина; б) Єгипет; в) Бельгія;
г) Марокко; д) США; е) Іспанія.

III рівень

1. Якого походження переважають корисні копалини в Бразилії? Чому саме вони?
2. Які причини нерівномірного економічного розвитку країн Азії вам відомі?

■ **11 клас**

I рівень

1. Яке твердження є вірним?
а) основу Австралії складає платформа;
б) в Австралії не переважають рудні корисні копалини;
в) в Америку люди потрапили раніше, ніж на інші материки.
2. Молоді гори Карпати зім'яті у складки;
а) 25 млн р. тому; б) 150 млн р.; в) понад 1 млрд р. тому.

3. Найрізноманітніші природні умови у світі в:
а) Америці; б) Африці; в) Австралії.

II рівень

1. Від 50 до 100 тис жителів мають такі міста України:
а) Ніжин; б) Маріуполь; в) Умань;
г) Миргород; д) Дрогобич; е) Тетіїв.
2. В Північній півкулі знаходяться наступні міста:
а) Токіо; б) Сан-Паулу; в) Преторія;
г) Сідней; д) Сіетл; е) Касабланка.

III рівень

1. Проаналізуйте причини нестачі трудових ресурсів у Польщі.
2. Оцініть роль машинобудування у розвитку світового господарства.

СЕКЦІЯ «КЛІМАТОЛОГІЯ ТА МЕТЕОРОЛОГІЯ»

■ 9 клас

I рівень

1. До «Великої двадцятки» належить:
а) Саудівська Аравія; б) Колумбія; в) Непал.
2. Найбільша ТНК знаходиться в:
а) Китаї; б) США; в) Індії.
3. Лідером з випуску продукції хімічної промисловості у світі є:
а) США; б) Китай; в) Японія.

II рівень

1. Найбільшу кількість туристів приймають такі три країни:
а) Франція; б) Бразилія; в) США;
г) Австралія; д) Канада; е) Іспанія.
2. Найпотужніші у світі ГЕС знаходяться в таких трьох країнах:
а) Росії; б) Канаді; в) США; г) Китаї; д) Бразилії; е) Венесуелі.

III рівень

1. Поясніть, як кліматичні умови тих чи інших країн можуть сприяти або лімітувати їхній економічний розвиток.
2. Поясніть, як впливає глобалізація на темпи розвитку світового господарства та національних економік країн різних типів.

■ 10 клас

I рівень

1. США визнали незалежність України:
а) 1 грудня 1991 р.; б) 12 лютого 1992 р.; в) 26 грудня 1991 р.
2. Широко використовує енергію припливів така європейська країна:
а) Фінляндія; б) Франція; в) Греція.
3. В Китаї наступна кількість міст-мільйонерів:
а) понад 40; б) до 20; в) понад 70.

II рівень

1. Які три аеропорти належать до найбільших у світі?
а) Пекін; б) Дубай; в) Токіо;
г) Канберра; д) Окленд; е) Вальпараїсо.
2. Підкресліть країни, які належать до «Великої двадцятки»:
а) Південна Корея; б) Мексика; в) Уругвай;
г) Саудівська Аравія; д) Філіппіни; е) Сирія.

III рівень

1. Які причини будівництва стіни на кордоні США з Мексикою?
2. Чому економіка Японії в наш час зіткнулася з проблемами подальшого розвитку?

■ 11 клас

I рівень

1. Нині у США налічується така кількість національних парків:
а) 20; б) понад 60; в) близько 30.
2. Середні показники вологості повітря впродовж року в Україні становлять:
а) 30–35%; б) понад 90%; в) 65–70%.
3. Найбільшим центром енергетичного машинобудування України є:
а) Львів; б) Харків; в) Київ

II рівень

1. Лівими притоками Дніпра є:
а) Рось; б) Сула; в) Ворскла; г) Прип'ять; д) Орель; е) Тетерів.
2. Які держави належать до Північної Африки?
а) Замбія; б) Кенія; в) Гамбія; г) Алжир; д) Лівія; е) Марокко.

III рівень

1. Поясніть основні причини виникнення конфліктів в Африці.
2. Назвіть основні чинники нерівномірного територіального розвитку економіки Канади. Які зміни тут можливі і чому?

СЕКЦІЯ «ГІДРОЛОГІЯ»

■ 9 клас

I рівень

1. Центр гончарства Опішня знаходиться в такій області:
а) Львівській; б) Харківській; в) Полтавській.
2. За виробництвом газетного паперу країною-лідером у світі є :
а) Норвегія; б) Канада; в) Австралія.
3. До групи країн G-20 входить:
а) Бразилія; б) Камбоджа г) Болівія.

II рівень

1. До малих острівних країн належать:
а) Кувейт; б) Еквадор; в) Індонезія г) Барбадос;
д) Антигуа і Барбуда; е) Бахрейн.
2. Центами гумоазбестової промисловості є:
а) Біла Церква; б) Овруч; в) Дніпро; г) Рубіжне;
д) Бровари; е) Трускавець.

III рівень

1. Поясніть, що таке чинники розміщення виробництва, назвіть основні з них.
2. Поясніть, чому змінюється географія зовнішньої торгівлі України.

■ 10 клас

I рівень

1. Яка федеральна земля Німеччини найбільша за площею:
а) Гессен; б) Саар; в) Баварія.
2. Річка Сунгарі протікає такою країною:
а) Японією; б) Китаєм; в) Індією.
3. Третє місце за чисельністю населення у світі посідає:
а) США; б) Бразилія; в) Індія.

II рівень

1. Через які країни Африки протікає річка Замбезі?
а) Мозамбік; б) Замбія; в) Ангола;
г) Судан; д) Того; е) Ефіопія.
2. Які три країни Азії мають найбільший обсяг ВВП?:
а) Індонезія; б) Сінгапур; в) Індія;
г) Китай; д) Японія; е) Південна Корея.

III рівень

1. Поясніть причини нерівномірного економічного розвитку субрегіонів Америки.
2. Розвиток яких сфер людської діяльності свідчить про перехід країн до групи постіндустріальних?

■ 11 клас

I рівень

1. Африканське походження має наступна культурна рослина:
а) манго; б) гарбуз; в) картопля.
2. Найглибшим є наступне озеро України:
а) Ялпуг; б) Синевир; в) Світязь.

3. До федеративних республік належить:
а) Австралія; б) Гаїті; в) Франція.

II рівень

1. До Атлантичного океану належать такі моря:
а) Азовське; б) Мармурове; в) Балі;
г) Північне; д) Берінгове; е) Андаманське
2. До монархій належать:
а) Канада; б) Нідерланди; в) Данія;
г) Франція; д) Нова Зеландія; е) ОАЕ.

III рівень

1. Назвіть основні складники первинного, вторинного та третинного секторів економіки США.
2. Яка роль водних ресурсів в розвитку світового господарства?

**ВІДДІЛЕННЯ
МАТЕМАТИКИ**

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З МАТЕМАТИКИ

■ 9 клас

1. Нехай α, β, γ – внутрішні кути деякого трикутника і справджуються рівності $\frac{\sin \alpha}{\sin \beta} = \frac{\sin \beta}{\sin \gamma} = \frac{\sin \gamma}{\sin \alpha}$. Довести, що трикутник рівносторонній.

2. На координатній площині Oxy зобразити всі точки з координатами $(x; y)$, для яких справджується рівність $xy^2 - (2x^2 + x + 1)y + 2x + 1 = 0$.

3. Знайти усі такі цілі значення x , щоб проміжок $(-x^2 - x - 1; x^2 - 5x + 2)$ містив рівно два цілих числа.

4. Відомо, що коло, яке проходить через середини усіх трьох сторін трикутника, проходить через одну із вершин трикутника. Довести, що трикутник обов'язково прямокутний.

5. Знайти усі значення параметра a , для яких квадратне рівняння $x^2 - ax + a - 5 = 0$ матиме два цілих корені.

6. У прямокутному трикутнику з кутом 60° проведено бісектрису цього кута і медіану, проведену з вершини іншого гострого кута. У якому відношенні бісектриса ділить медіану? У якому відношенні медіана ділить бісектрису?

7. Знайти усі значення параметра a , для яких рівняння

$$x^2 - ax + 3a - 8 = 0$$

має єдиний корінь на проміжку $(1; 3)$.

■ 10 клас

1. Розв'язати нерівність $\cos x \geq \frac{1}{2}$

2. Нехай $ABCD$ – опуклий чотирикутник, у якому $\angle BAC = \angle BDC$. Довести, що $\angle CAD = \angle CBD$.

3. Довести, що число $\sqrt{(1-\sqrt{2})^2} + \sqrt{(\sqrt{2}-2)^2}$ є цілим і знайти це число.

4. Нехай x — таке дійсне число, що обидва числа $x^3 - 3x$ та $x^2 + x$ є цілими. Довести, що число x — раціональне.

5. Яким має бути параметр a , щоб рівняння

$$(a - |x - 1|) \cdot (a - |x - 2| + |x + 3|) \cdot (a + 2 - |x|) = 0$$

мало рівно два розв'язки ?

6. Розв'язати рівняння $\sqrt[3]{4x - 20} + \sqrt[3]{3x + 27} = \sqrt[3]{x + 1}$.

7. В чотирикутній піраміді довжини усіх ребер основи і довжини усіх бічних ребер дорівнюють 2 метри. Довести, що основою піраміди є квадрат, знайти висоту піраміди і величину кута між бічним ребром і площиною основи.

■ 11 клас

1. Розв'язати нерівність $\log_{0,5}(\log_4(x - 1)) > 1$.

2. Довести, що для довільного дійсного числа x і довільного натурального числа n справджується нерівність $(x^n - 1)(x^{n+4} - 1) \geq 0$.

3. Знайти проміжки монотонності функції $f(x) = 3x^4 - 8x^3 + 6x^2$.

4. Довести, що функція $f(x) = \sin(3x) + \sin(x\sqrt{3})$ неперіодична.

5. Знайти принаймні два розв'язки рівняння $\log_2(81x + 2) = \log_3(128x + 3)$.

6. Знайти усі додатні числа x, y, z , що є розв'язками системи рівнянь

$$\begin{cases} x^2 - 2xy + z + 2 = 0 \\ y^2 - 2yz + x + 2 = 0 \\ z^2 - 2xz + y + 2 = 0 \end{cases}$$

7. Знайти усі цілі числа n , для яких число $\frac{n+5}{6} + \frac{67}{6n-30}$ також буде цілим.

**ВІДДІЛЕННЯ
ЕКОНОМІКИ**

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З МАТЕМАТИКИ

■ 9 клас

1. Відомо, що квадратне рівняння $x^2 - 2ax + 2a^2 + b^4 = 0$ має принаймні один корінь x при деяких значеннях параметрів a та b . Знайти цей корінь і указати значення параметрів a та b .

2. Нехай в опуклому чотирикутнику є принаймні три однакові за довжиною сторони і принаймні три однакові за величиною внутрішні кути. Довести, що чотирикутник є квадратом.

3. На координатній площині Oxy зобразити всі точки з координатами $(x; y)$, для яких справджується рівність $xy^2 - (2x^2 + x + 1)y + 2x + 1 = 0$.

4. Нехай α, β, γ – внутрішні кути деякого трикутника і справджуються рівності $\frac{\sin \alpha}{\sin \beta} = \frac{\sin \beta}{\sin \gamma} = \frac{\sin \gamma}{\sin \alpha}$. Довести, що трикутник рівносторонній.

5. Знайти усі такі цілі значення x , щоб проміжок $(-x^2 + 3x + 2; x^2 + 3x + 4)$ містив рівно три цілих числа.

6. В опуклому чотирикутнику $ABCD$ діагоналі AC та BD перетинаються в точці O . Відомо, що площі трикутників ABO, BCD, CDA дорівнюють відповідно 3, 42 та 44 квадратних метрів. Знайти площу чотирикутника $ABCD$.

7. Знайти усі значення параметра a , для яких рівняння $x^2 - ax + 2a - 3 = 0$ має єдиний корінь на проміжку $[2; 4]$.

■ 10 клас

1. Відомо, що коло, яке проходить через середини усіх трьох сторін трикутника, проходить через одну із вершин трикутника. Довести, що трикутник обов'язково прямокутний.

2. Нехай a, b, c — сторони трикутника, $a < c, b < c$. Довести нерівність

$$4 < \frac{13a + 9b - 5c}{2a + b} < \frac{17}{3}.$$

3. Аргументовано пояснити, чи існує трикутник ABC , у якому $\sin A = \frac{3}{5}, \cos B = -\frac{4}{5}$.

4. Знайти усі такі цілі значення x , щоб проміжок $(-x^2 - x - 1; x^2 - 5x + 2)$ містив рівно два цілих числа.

5. Довести, що єдиним дійсним розв'язком рівняння $x^3 + 9x - 6 = 0$ є число $x = \sqrt[3]{9} - \sqrt[3]{3}$.

6. Розв'язати рівняння $\sin 2x + 2 \cos 2x = 2 \sin 3x - \cos 3x$.

7. В паралелепіпеді $ABCD A_1 B_1 C_1 D_1$ (чотирикутники $ABCD$ та $A_1 B_1 C_1 D_1$ лежать у паралельних площинах і є паралелограмами, чотирикутники $ABB_1 A_1, BCC_1 B_1, CDD_1 C_1, ADD_1 A_1$ також є паралелограмами) задані координати вершин $A(1; 1; 0), B(2; 3; 1), D(0; 2; -1), C_1(-2; 4; 3)$. Довести, що цей паралелепіпед є прямокутним і знайти його об'єм.

■ 11 клас

1. Знайти двоцифрове число, яке у шість разів більше за суму своїх цифр.

2. Розв'язати нерівність $\log_{0,5}(x-1) > 1$.

3. Довести, що єдиним дійсним розв'язком рівняння $x^3 + 9x - 6 = 0$ є число $x = \sqrt[3]{9} - \sqrt[3]{3}$.

4. Знайти проміжки монотонності функції $f(x) = (x-1)^3(x+2)^4$ і встановити характер монотонності цієї функції на кожному із них.

5. Знайти найбільше трицифрове число, яке у 13 разів більше за суму своїх цифр.

6. Нехай у чотирикутній піраміді усі ребра основи рівні за довжиною, а також усі бічні ребра рівні за довжиною. Довести, що така піраміда – правильна піраміда.

7. Розв'язати рівняння $\sin 2x + 2 \cos 2x = 2 \sin 3x - \cos 3x$.

**ВІДДІЛЕННЯ
КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК**

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З МАТЕМАТИКИ

■ 9 клас

1. Нехай α, β, γ – внутрішні кути деякого трикутника і справджуються рівності $\frac{\sin \alpha}{\sin \beta} = \frac{\sin \beta}{\sin \gamma} = \frac{\sin \gamma}{\sin \alpha}$. Довести, що трикутник рівносторонній.

2. На координатній площині Oxy зобразити всі точки з координатами $(x; y)$, для яких справджується рівність $xy^2 - (2x^2 + x + 1)y + 2x + 1 = 0$.

3. Нехай в опуклому чотирикутнику є принаймні три однакові за довжиною сторони і принаймні три однакові за величиною внутрішні кути. Довести, що чотирикутник є квадратом.

4. Відомо, що коло, яке проходить через середини усіх трьох сторін трикутника, проходить через одну із вершин трикутника. Довести, що трикутник обов'язково прямокутний.

5. Довести, що для довільного дійсного числа x і довільного натурально-го числа n справджується нерівність

$$(x^n - 1)(x^{n+2} - 1) \geq 0.$$

6. Нехай x — таке дійсне число, що обидва числа $x^3 - 3x$ та $x^2 + x$ є цілими.

Довести, що число x — раціональне.

7. В опуклому чотирикутнику $ABCD$ діагоналі AC і BD перетинаються в точці O . Відомо, що площі трикутників ABO , BCD , CDA дорівнюють відповідно 3, 42 та 44 квадратних метрів. Знайти площу чотирикутника $ABCD$.

■ 10 клас

1. Нехай справджуються нерівності $-3 < a < -2$ та $-4 < b < 2$. Чи обов'язково справджується нерівність $1 < -3a + \frac{b}{2} - 2 < 9$?

2. Довести, що число $\sqrt{(1 - \sqrt{2})^2} + \sqrt{(\sqrt{2} - 2)^2}$ є цілим і знайти це число.

3. Знайти парне трицифрове число, яке у 13 разів більше за суму своїх цифр.

4. Яким має бути параметр a , щоб рівняння

$$(a - |x - 1|) \cdot (a - |x - 2| + |x + 3|) \cdot (a + 2 - |x|) = 0$$

мало рівно чотири розв'язки ?

5. Знайти кількість розв'язків рівняння $\sin 2x + 2 \cos 2x = 2 \sin 3x - \cos 3x$, які належать проміжку $[0; 2\pi]$?

6. Розв'язати рівняння $\sqrt[3]{3x + 8} - \sqrt[3]{2x + 1} = \sqrt[3]{x + 7}$.

7. В чотирикутній піраміді довжини усіх ребер основи і довжини усіх бічних ребер дорівнюють 2 метри. Довести, що основою піраміди є квадрат, знайти висоту піраміди і величину кута між бічним ребром і площиною основи.

■ 11 клас

1. Розв'язати нерівність $\sin x \geq \frac{1}{2}$

2. Нехай $ABCD$ – опуклий чотирикутник, у якому $\angle BAC = \angle BDC$. Довести, що $\angle ACB = \angle ADB$.

3. Довести, що число $\sqrt{(1 - \sqrt{2})^2} + \sqrt{(\sqrt{2} - 3)^2}$ є цілим і знайти це число.

4. Довести, що функція $f(x) = \sin(2x) + \sin(x\sqrt{2})$ неперіодична.

5. Знайти принаймні два розв'язки рівняння

$$\log_2(27x + 4) = \log_3(64x + 9).$$

6. Знайти усі від'ємні числа x, y, z , що є розв'язками системи рівнянь

$$\begin{cases} x^2 - 2xy - z + 2 = 0 \\ y^2 - 2yz - x + 2 = 0 \\ z^2 - 2xz - y + 2 = 0 \end{cases}$$

7. Нехай M —така точка всередині трикутника ABC , що

$$\angle MAC = 17^\circ, \angle MAB = 77^\circ, \angle MBA = 26^\circ, \angle MBC = 13^\circ.$$

Довести, що $\angle AMC = 146^\circ$.

**ВІДДІЛЕННЯ
ТЕХНІЧНИХ НАУК**

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З МАТЕМАТИКИ****■ 9 клас****I рівень**

1. Для сторін a, b, c трикутника виконується рівність

$$b^2 = a^2 + c^2 + a\sqrt{2}.$$

Знайти кут, який лежить проти сторони b (в градусах).

2. При яких значеннях C функція $y = x^2 + 6x + C$ набуває додатних значень при всіх дійсних значеннях x ?

3. Дано вектори $\vec{a} = (-3; 4)$, $\vec{b} = (x; y)$, $\vec{c} = (2; 5)$. Знайти x і y , якщо $\vec{a} + \vec{b} = \vec{c}$.

II рівень

1. Основи рівнобічної трапеції дорівнюють 5 см і 13 см, а діагональ ділить її гострий кут навпіл. Знайти площу трапеції.

2. Знайти всі значення параметра a , при кожному з яких рівняння $a = |x^2 - 5x + 6|$ має рівно два корені.

III рівень

1. Розв'язати рівняння: $\sqrt[3]{2-x} = 1 - \sqrt{x-1}$.

2. При яких значеннях n сума перших n членів арифметичної прогресії 7, 11, 15 ... не перевищує 375?

■ **10 клас**

I рівень

1. Спростити вираз $\frac{2 \sin(\alpha - 7\pi) + \cos\left(\frac{3\pi}{2} + \alpha\right)}{\sin(\alpha + \pi)}$.

2. При яких значеннях параметра a система $\begin{cases} (2 - 5a)x + y = a, \\ (4 + a^2)x - y = -2 \end{cases}$ не має розв'язків?

3. Висота прямокутного трикутника, проведена до гіпотенузи, ділить її на відрізки довжиною 80 см і 5 см. Знайти катети цього трикутника.

II рівень

1. Знайти суму коренів рівняння $\left(1 - 2 \sin^2\left(\frac{x}{2}\right)\right) \sqrt{9 - 4x^2} = 0$.

2. Розв'язати нерівність $x^2 + (x + 1)^2 < \frac{15}{x^2 + x + 1}$.

III рівень

1. Розв'язати рівняння $x^4 + 8x - 7 = 0$.

2. В арифметичній прогресії $a_n = \frac{1}{m}$ та $a_m = \frac{1}{n}$ ($n \neq m$). Знайти суму $m \cdot n$ її перших членів.

■ 11 клас

I рівень

1. Спростити вираз $(\sqrt{2}-1)\sqrt{4+\sqrt{9-4\sqrt{2}}}$.

2. Якого найменшого значення набуває вираз

$$(x+5)(x^2-5x+25)-(x^2-10)(x-1)-61 ?$$

3. Побудувати графік функції $y = \frac{x^2+8x+16}{x+4} - \frac{3x-x^2}{x}$.

II рівень

1. Розв'язати нерівність $\log_{x^2}(2+x) \leq 1$.

2. Знайти найменше m та найбільше M значення функції

$$y = 2 \operatorname{tg} x - 4x + \pi - 3$$

на проміжку $x \in \left[\frac{-\pi}{3}; \frac{\pi}{3} \right]$.

III рівень

1. Діаметр основи циліндра дорівнює 26, а довжина його твірної 21. Площина перетинає циліндр та відрізок, який з'єднує центри його основ, так, що довжини хорд, утворених на основах, дорівнюють 24 та 10. Знайти кут нахилу січної площини до площин основ циліндра.

2. Знайти всі значення параметра a , для кожного з яких на проміжку (1; 2) існує хоча б одне число, що НЕ задовольняє нерівність

$$a + \sqrt{a^2 - 2ax + x^2} \leq 3x - x^2 .$$

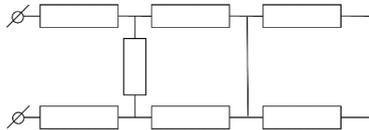
КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З ФІЗИКИ

■ 9 клас

1. Туристична група під час подорожі рухалася від готелю на південь протягом 3 годин. Після відпочинку, рухаючись на захід із тією самою швидкістю, що й на початку, група пододала 12 км за 4 години. На якій відстані від готелю вони опинилися?

2. Під час ізобарного нагрівання 0,04 кг неону (молярна маса $M = 0,02$ кг/моль) його температура змінилась на 20 °С. Яку кількість теплоти отримав газ?

3. При під'єднанні зображеної на рисунку схеми з шести однакових опорів до джерела постійної напруги 220В в схемі виділяється 90 Вт тепла. Знайти опір одного резистору.

4. Під яким кутом знаходиться Сонце над горизонтом, якщо кийок висотою 2 м, освітлений сонячними променями, відкидає тінь довжиною 1,5 м?

5. Яку потужність розвинув будівельник, перемістивши візок із цеглинами загальною масою 30 кг на висоту 12 метрів за одну хвилину?

6. Дві суцільні металеві кулі із зарядами $q_1 = -1$ мКл і $q_2 = +0,1$ мКл розведено на відстань $r = 2$ м.

6.1. Яку силу треба прикласти до кожної з куль, щоб вони не рухались? Яким чином вони рухалися би у вільному просторі за відсутності зовнішніх сил?

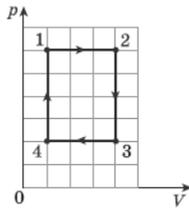
6.2. Що відбудеться, якщо кулі доторкнуться одна до іншої?

6.3. Як розподілено заряд по об'єму кожної з куль?

6.4. Чому дорівнює електричне поле в центрі кожної з куль?

7. На рисунку показано діаграму циклічного термодинамічного процесу з ідеальним одноатомним газом. Визначте:

- 7.1. Кількість теплоти, яка передана одноатомному газу під час переходу $4 \rightarrow 1$;
- 7.2. Кількість теплоти, яка передана одноатомному газу під час переходу $1 \rightarrow 2$;
- 7.3. ККД всього циклу.

■ 10 клас

1. Парашутист вагою 80 кг під час рівномірного спуску зі швидкістю 2 м/с потрапив у горизонтальну течію повітря, яка діє на нього з силою 10 Н. Як далеко його знесе вітер, якщо в момент початку дії горизонтальної течії повітря до поверхні землі залишилось 40 м?

2. У герметичному циліндрі під поршнем знаходиться ідеальний газ. Поршень перебуває на висоті 20 см від дна циліндра. Температура газу становить 27 °С. До якої температури потрібно нагріти газ, щоб поршень піднявся до висоти 60 см? Тертя відсутнє.

3. Куля масою 10 г і швидкістю 700 м/с потрапляє у задню частину нерухомого візка, заповненого піском масою 50 кг. На скільки міг би нагрітись пісок внаслідок зіткнення, якщо його теплоємність 40 кДж/К?

4. Якою є оптична сила збиральної лінзи, якщо зображення предмета, розташоване на відстані 60 см від лінзи, проектується на екран, до якого від лінзи – 12 см?

5. Два послідовно з'єднані нікелеві дроти однакової довжини 5 см та радіусами перерізу 1 і 2 мм відповідно, під'єднали паралельно до третього нікелевого дроту довжиною 12 см і перерізом 0,5 мм². Чому рівний

електричний опір такої системи? Який струм буде текти через довший дрiт, якщо на кiнцi з'єднаних дротiв подати напругу 12 В? Питомий опiр нiкелю вважати $\rho = 87 \text{ нОм} \cdot \text{м}$.

6. Спортсмен, розiгнавши сани до 5 м/с, заiхав на похилу дiлянку спуску довжиною 100 м i нахилом 15° . Масу спортсмена разом iз санями вважати рiвною 85 кг, прискорення вiльного падiння $g = 10 \text{ м/с}^2$.

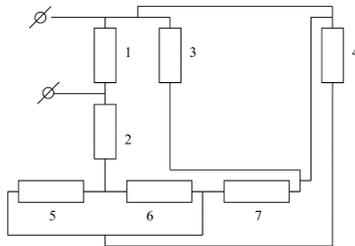
6.1. Яку швидкiсть матиме спортсмен наприкинцi спуску, якщо на сани дiє сила тертя 16 Н?

6.2. Чому дорiвнює коефiцiєнт тертя мiж поверхнею гiрки та санями?

6.3. За який час сани зупиняться, якщо пiсля спуску спортсмен рухатиметься по горизонтальнiй дiлянкi з коефiцiєнтом тертя 0,1?

6.4. Яку роботу виконає сила тертя до зупинки санок?

7. Зображену схему з 7 однакових резисторiв пiдключили до напруги U . Знайти падiння напруги на кожному з них.

■ 11 клас

1. Через невагомий жорстко закріплений блок радіусом 10 см перекинуто невагому нерозтяжну нитку, на якій з різних кінців закріплено вантажі вагою 100 г і 400 г. З яким кутовим прискоренням він обертається, якщо нитка рухається без проковзування? Тут і далі вважати, що $g = 10 \text{ м/с}^2$.

2. У склянку з водою вертикально занурюють скляну трубку з внутрішнім діаметром 0,5 мм. Визначте масу води, яка піднімається по капіляру. Коефіцієнт поверхневого натягу води $\sigma = 73 \cdot 10^{-3} \text{ Н/м}$

3. Скільки холодної води з температурою 10 °С потрібно додати до посудини з окропом, щоб отримати воду із температурою 40 °С? Маса окропу в посудині – 3 кг. Тепловими втратами нехтуйте.

4. На краю круглої горизонтальної платівки радіусом 10 см підвішена кулька на нерозтяжній нитці довжиною 8 см. Знайдіть швидкість обертання платівки, якщо при цьому спостерігається кут відхилення нитки 30° відносно вертикалі.

5. Дифракційна ґратка має 100 штрихів на 1 мм. Відстань від ґратки до проєкційного екрана складає 5 м. Ґратку освітлюють зеленим світлом (довжина хвилі – 500 нм), і на екрані утворюється дифракційна картина. На який кут відхиляються промені, що утворюють максимум другого порядку?

6. Потік електронів із кінетичною енергією $W = 10 \text{ кеВ}$ пролітає між обкладинками плоского конденсатора паралельно поверхням обкладинок, які під'єднано до джерела постійної напруги. Відстань між обкладинками 3 см, довжина обкладинок 5 см. Заряд електрону $e = 1,6 \times 10^{-19} \text{ Кл}$.

6.1. Джерело напруги якої величини необхідно ввімкнути, щоб пучок електронів відхилився на 0,5 см на виході з конденсатора у порівнянні з траєкторією пучка за відсутності напруги?

6.2. Який заряд накопичиться на конденсаторі ємністю 5 пФ під дією такої напруги? Яка кількість електронів накопичиться на обкладинці?

6.3. Конденсатор послідовно під'єднано до джерела напруги крізь опір 10 МОм та індуктивність 50 мГн. Яка частота власних коливань та повний опір цього електричного кола на частоті, в'ятеро більший за власну?

7. Червона межа фотоелектру для певного досліджуваного катоду дорівнює 270 нм. Значення сталої Планка, швидкості світла та маси електрона, відповідно: $h = 6,6 \times 10^{-34}$ Дж $\cdot$ с, $c = 3 \times 10^8$ м/с, $m = 9,1 \times 10^{-31}$ кг.

- 7.1. Використовуючи довідкову таблицю роботи виходу в еВ, визначити, з якого матеріалу з наданого переліку може бути виготовлений катод.
- 7.2. Знайти максимальну швидкість фотоелектронів, якщо цей катод освітлюється випромінюванням із довжиною хвилі, вдвічі меншою за червону межу фотоелектру. Чи будуть ці електрони релятивістськими?
- 7.3. У скільки разів відрізняються енергії та імпульси фотонів, що викликають фотоелектр за умов п. 7.2, та фотоелектронів, що при цьому утворюються?

Ag	4.26 – 4.74	Al	4.06 – 4.26	As	3.75
Au	5.10 – 5.47	B	4.45	Ba	2.52 – 2.70
Be	4.98	Bi	4.31	C	5
Ca	2.87	Cd	4.08	Ce	2.9
Co	5	Cr	4.5	Cs	1.95
Ga	4.32	Gd	2.90	Hf	3.90
Hg	4.475	In	4.09	Ir	5.00 – 5.67
K	2.29	La	3.5	Li	2.9
Lu	3.3	Mg	3.66	Mn	4.1
Nd	3.2	Ni	5.04 – 5.35	Os	5.93
Pb	4.25	Pd	5.22 – 5.60	Pt	5.12 – 5.93
Tb	3.00	Te	4.95	Th	3.4
Ti	4.33	Tl	3.84	U	3.63 – 3.90

**ВІДДІЛЕННЯ
ФІЗИКИ І АСТРОНОМІЇ**

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З ФІЗИКИ****■ 9 клас**

1. Скільки часу колона автомобілів довжиною 100 м, що має швидкість 72 км/год, буде обганяти мотоцикліста, що їде із швидкістю 36 км/год?

2. Дерев'яний брусок, розміри якого $10 \times 10 \times 5 \text{ см}^3$, плаває у воді. Тіло якої найменшої маси потрібно на нього покласти, щоб він повністю занурився у воду? Густина дерева $0,8 \text{ г/см}^3$.

3. Реактивний літак має 4 двигуни, кожен з яких розвиває силу тяги $F = 20 \text{ кН}$. Скільки палива потрібно для перельоту на відстань $l = 5 \text{ тис. км}$, якщо питома теплота його згоряння $q = 45 \text{ МДж/кг}$, а ККД двигунів $\eta = 25 \%$?

4. Обмотка потужного електромагніта живиться постійним струмом і споживає потужність $P = 10 \text{ кВт}$. Для запобігання перегріву обмотки магніт оснащено охолоджувальним пристроєм, по якому тече вода, яка поглинає $\eta = 84 \%$ теплоти, що виділяється в обмотці. Скільки літрів води за секунду потрібно подавати для охолодження електромагніта, якщо температура води не повинна підвищуватися більше ніж на $\Delta t = 25 \text{ }^\circ\text{C}$?

5. Вертикальний кілок висотою $h = 1 \text{ м}$, встановлений поблизу вуличного ліхтаря, відкидає тінь довжиною $l_1 = 0,8 \text{ м}$. Якщо перенести кілок на $d = 1 \text{ м}$ далі від ліхтаря (у тій же площині), то він відкидатиме тінь довжиною $l_2 = 1,25 \text{ м}$. На якій висоті H підвішено ліхтар?

6. У посудину, що містила $m_1 = 500 \text{ г}$ води при температурі $t = 15 \text{ }^\circ\text{C}$, кинули $m_2 = 50 \text{ г}$ мокрого снігу. Температура води в посудині знизилась на $\Delta t = 5 \text{ }^\circ\text{C}$. Скільки води було в снігу? Питома теплота плавлення снігу $\lambda = 330 \text{ кДж/кг}$. Втратами теплоти знехтувати.

7. До мережі підключені паралельно електричні чайник і кастрюля, які споживають потужності $P_1 = 600 \text{ Вт}$ та $P_2 = 1200 \text{ Вт}$ відповідно. Вода в них закипає одночасно через $t = 20 \text{ хв}$. На скільки хвилин пізніше закипить вода в кастрюлі, ніж у чайнику, якщо їх підключити до тієї ж мережі послідовно?

■ 10 клас

1. До чашки терезів знизу на тоненькій нитці підвішено кульку. Маса важків, що її урівноважують, дорівнює $m_1 = 50$ г. Після того, як цю кульку занурили у воду, масу важків для забезпечення рівноваги було зменшено до значення $m_2 = 30$ г. Визначити густину матеріалу кульки, якщо густина води $\rho_0 = 1$ г/см³.

2. У кімнаті об'ємом $V = 60$ м³ випарувалась краплинка парфумів, що містила $m = 10^{-4}$ г ароматичної речовини. Скільки молекул ароматичної речовини потрапляє до легенів людини при кожному вдиху? Об'єм повітря, що вдихається людиною, дорівнює $V_b = 1$ л. Молярна маса ароматичної речовини $\mu = 1$ кг/моль.

3. Потужність електролітичної ванни $P = 40$ кВт. ККД установки $\eta = 75$ %. Знайти опір електроліту R , якщо за час $t = 2$ год на катоді виділяється $m = 72$ г нікелю. Електрохімічний еквівалент нікелю $k = 3 \cdot 10^{-7}$ кг/Кл.

4. Автомобіль рухається по шосе під гору, кут нахилу якої до горизонту α , зі сталою швидкістю v_1 . При тій же потужності двигуна автомобіль спускається з цієї гори зі швидкістю v_2 . З якою швидкістю v_3 буде рухатися автомобіль при тій же потужності по горизонтальній ділянці шосе?

5. Людина в окулярах заходить з вулиці, де температура повітря $t_1 = 5$ °С, до теплої кімнати, де температура повітря $t_2 = 25$ °С. При якій максимальній вологості повітря в кімнаті окуляри не будуть запотівати? Тиск насиченої водяної пари при 5 °С становить $p_1 = 866$ Па, а при 25 °С $p_2 = 3192$ Па.

6. Свинцева куля маси $m = 10$ г пробиває підвішене на довгій нитці тіло маси $M = 1$ кг, причому її швидкість в момент удару була $v_1 = 300$ м/с, а в момент вильоту з тіла $v_2 = 200$ м/с. Визначити зміну температури кулі, якщо на її нагрівання пішло $\eta = 30$ % кількості теплоти, що виділилася під час руху кулі в тілі.

7. Два однакових тіла, зв'язані ниткою довжини l , лежать на горизонтальній площині. Заряд кожного тіла дорівнює q , маса дорівнює m . Нитку перепалюють і тіла починають ковзати по площині. Знайти максимальну швидкість кожного з тіл, якщо коефіцієнт тертя об площину дорівнює μ ?

■ 11 клас

1. До стелі ліфта підвішено на сталевому дроті діаметром $d = 0,2$ мм вантаж маси $m = 1,5$ кг. З яким максимальним прискоренням може підніматися ліфт, щоб сталевий дріт не обірвався, якщо межа міцності на розрив для сталі $\sigma = 6 \cdot 10^8$ Па?

2. Визначити густину суміші, що складається з $m_1 = 4$ г водню і $m_2 = 32$ г кисню при $t = 7$ °С і тиску $p = 9,3 \cdot 10^4$ Па. Молярна маса водню $\mu_1 = 2$ г/моль, кисню – $\mu_2 = 32$ г/моль.

3. При зміні струму в котушці індуктивності на величину $\Delta I = 1$ А за час $\Delta t = 0,6$ с в ній індукується ЕРС $E = 0,2$ мВ. Яку довжину λ буде мати радіохвиля, що випромінюватиметься генератором, коливальний контур якого складається з цієї котушки та конденсатора ємності $C = 14,1$ нФ?

4. Під якою напругою потрібно передавати електричну енергію постійного струму на відстань $l = 10$ км, щоб при густині струму $j = 2,5$ А/мм² в мідних дротах двопровідної лінії електропередачі втрати в лінії становили $\eta = 1\%$ від потужності, що передається? Питомий опір міді $\rho = 1,6 \cdot 10^{-8}$ Ом · м.

5. Сталеву кульку радіуса R , нагріту до температури t , поклали на лід, температура якого 0 °С. На яку глибину кулька зануриться в лід? Теплопровідністю льоду і роботою сили тяжіння знехтувати. Вважати, що кулька занурюється в лід повністю.

6. Тягарець масою $m = 200$ г, підвішений на пружині з жорсткістю $k = 20$ Н/м, лежить на горизонтальній підставці так, що пружина не деформується. Підставку прибирають. Записати закон руху тягарця та знайти його максимальну швидкість.

7. Оптична система складається з двох тонких лінз: збірної лінзи з фокусною відстанню $F_1 = 8$ см та розсіювальної з фокусною відстанню $F_2 = 9$ см. Лінзи розташовані на одній оптичній осі на відстані $l = 3$ см одна від одної. На якій відстані від розсіювальної лінзи буде розташовуватись задній фокус такої системи?

**ВІДДІЛЕННЯ
ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА,
ФОЛЬКЛОРИСТИКИ
ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА**

СЕКЦІЇ
«УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ»,
«ФОЛЬКЛОРИСТИКИ»
та «МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА»

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ТА ЛІТЕРАТУРИ

■ **9 клас**

I рівень

1. Дайте визначення числівника як частини мови. Провідмініайте числівники: **2019, 15673, 1233987**.
2. Назвіть відомі вам пісні, приписувані Марусі Чурай. Визначте їх художні особливості.
3. З'ясуйте особливості жанру послання. Які твори цього жанру вам відомі?
4. Поясніть відмінність між літературознавчими поняттями «тематика твору» і «проблематика твору».

II рівень

1. Розкажіть про прикладку як різновид означення. Наведіть приклади речень з прикладкою (3 приклади).
2. Проаналізуйте тропіку (художні засоби) у запропонованій поезії:

В ніч кам'яну, коли темно воді і дорозі,
Коли темно траві і нічого не видно мені,
В ніч кам'яну, коли темно надії й тривозі, -
Будь при мені, будь навіки мені при мені.

В тіні священній могил, в тіні священній свободи,
Коли я прилягаю на хвилю, бо ще далеко мені,
Коли проклятий раб в мені голову зводить, -
Будь при мені, будь навіки мені при мені.

В ніч кам'яну, коли люблять не спать яничари,
Вони люблять не спать, плідно плодючись навіть вві сні, -
Не кричи і не плач. Навіть в смерті своїй я з тобою не даром.
Зоре, будь при мені, будь навіки мені при мені.

(Микола Вінграновський)

3. Розкрийте значення творчості Івана Котляревського для розвитку нової української літератури.

III рівень

1. Схарактеризуйте суспільно-історичні та культурно-мистецькі умови розвитку української літератури початку XIX ст. Назвіть знакові для цього періоду літературні персоналії.

2. Напишіть твір на тему «Особливості композиції поеми Тараса Шевченка «Сон».

■ 10 клас

I рівень

1. Дайте визначення прикметника як частини мови. Запишіть прикметники, знявши скісну риску: *синьо/синя, дво/поверхова, знайоме/знайоме, весняно/окі, багряно/сизий, сонце/мрійна, військово/зобов'язаний, воєнно/стратегічний віце/президентський, загально/державний, історико/культурний, вище/згаданий двадцяти/поверховий, 125/річний.*

2. Назвіть відомі вам календарно-обрядові пісні. Визначте їх художні особливості.

3. З'ясуйте особливості жанру соціально-побутової повісті. Які твори цього жанру вам відомі?

4. Поясніть відмінність між літературознавчими поняттями «гумор» і «сатира».

II рівень

1. Розкажіть про просте ускладнене речення. Наведіть приклади простих речень, ускладнених відокремленими обставинами (3 приклади).
2. Зробіть версифікаційний аналіз (ритмічна схема, вид стопи, поетичний розмір, характеристика рим та римування, вид строфи) запропонованої поезії:

Запахи в липах потоплені,
Леви закралися в лан,
Порпають лапами в попелі
І наганяють туман.

Ех, розганяти – даремно
Боже, які тумани!..
Швидко забачу, напевно,
Тих, що сховали вони.

Буду з женцями в ватагах
Левів корняги з полів,
Буду на сріберних вагах
Гойдати сяйво ланів.

(Іван Малкович)

3. Розкрийте значення творчості Пантелеймона Куліша для розвитку нової української літератури.

III рівень

1. Схарактеризуйте суспільно-політичні та культурно-мистецькі умови розвитку української літератури 70-90-х років XIX ст. Назвіть знакові для цього періоду літературні персоналії.
2. Напишіть твір на тему «Історичний шлях нації у поемі Івана Франка «Мойсей»».

■ 11 клас

I рівень

1. Дайте визначення прислівника як частини мови. Запишіть прислівники, знявши скісну риску: *по/твоєму, туди/сюди, рано/вранці, віч/на/віч, казна/де, що/року, мимо/волі, на/троє, раз/у/раз, тим/часом, час/від/часу, з/діда/прадіда, зо/палу, с/під/лоба.*

2. Назвіть відомі вам українські народні думи. Визначте їх художні особливості.
3. З'ясуйте особливості жанру усмішки. Які твори цього жанру вам відомі?
4. Поясніть відмінність між літературознавчими поняттями «експресіонізм» та «імпресіонізм».

II рівень

1. Розкажіть про складне речення з різними видами сполучникового та безсполучникового зв'язку. Наведіть приклади таких речень (3 приклади).
2. Проаналізуйте ритмомелодіку запропонованої поезії:

Дзвенять у відрах крижані кружальця.
Село в снігах, і стежка ані руш.
Старенька груша дихає на пальці,
Їй, певно, сняться повні жмені груш.
Їй сняться хмари і липневі грози,
Чиясь душа, прозора при свічі.
А вікна сплять, засклав мороз їм сльози.
У вирій полетіли рогачі.
Дощу і снігу наковтався комин,
І тин упав, навіщо городить?
Живе в тій хаті сивий-сивий спомин,
Улітку він під грушею сидить.
І хата, й тин, і груша серед двору,
І кияшиння чорне де-не-де,
Все згадує себе в свою найкращу пору.
І стежка, по якій вже сніг іде.

(Ліна Костенко)

3. Розкрийте значення творчості Миколи Хвильового для розвитку української літератури ХХ століття.

III рівень

1. Схарактеризуйте суспільно-політичні та культурно-мистецькі умови розвитку української літератури 20-30-х років ХХ ст. Назвіть знакові для цього періоду літературні персоналії.
2. Напишіть твір на тему «Драматургічна майстерність Миколи Куліша (на прикладі сатиричної комедії «Мина Мазайло»)».

СЕКЦІЯ «ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА»

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

■ 9 клас

І рівень

1. Усі слова написані правильно в рядку:
А викладацький, молотьба, вохкість;
Б карпатський, дорожчати, робітництво;
В криворізький, об'їжджати, французський;
Г інтелігентський, сонячний, надхнення.
2. Укажіть рядок, у якому всі іменники мають суфікс *-ок*:
А кілок, лісок, льонок, листок, строк;
Б виток, крок, замок, стрибок, пилок;
В димок, гурток, тинок, злиток, ранок;
Г грибок, куток, виток, горбок, пісок.
3. У якому рядку допущено помилку при творенні вищого ступеня порівняння прикметників?
А більш влучний, вужчий, менш приємний, тепліший, менш вдалий;
Б менш старанний, переконливіший, нижчий, важчий, більш здібний;
В більш відомий, веселіший, більш переконливий, вищий за всіх, до-тепніший;
Г гірший, кривіший, менш вживаний, більш кістлявий, більш сумлінний.
4. Помилки у відмінкових формах кількісних числівників допущено в рядку:
А п'ятистами шістдесятьма вісьмома, п'ятьома, дев'яносто вісьмох;
Б п'ятдесяти трьох, сорока восьми, дев'ятисот дев'яноста п'яти;
В сімома, дев'ятьома, десятьма;
Г семистам тридцятьом сімом, п'ятдесяти чотирьох, п'ятнадцятьома.

5. Правильно вжито дієслівну форму в реченні:
А Політики боряться за владу;
Б Коли ти віддасиш мені книгу?
В Ходімте трохи повільніше;
Г Запам'ятаймо цю мандрівку.
6. Відокремлену прикладку вжито в реченні (розділові знаки пропущено):
А Оповитий тишею степ дихав пахощами росяних трав;
Б Максим Рильський виявив себе і як лірик та перекладач і як критик науковець та редактор;
В Козак Бобренко на ім'я Григорій єдиний син достойної вдови;
Г Потяг летів повний людського гаму.
7. Частку НЕ треба писати РАЗОМ з усіма словами рядка:
А не/довгочасні стосунки; не/спростований факт; не/високе дерево;
Б не/начебто знаю; не/ясний, а похмурий; не/сказанне диво;
В не/виконавши проект; не/званий гість; не/розроблені питання;
Г не/активний учень; ще не/розв'язані проблеми; не/гайні вказівки.
8. Подвоєння літер НЕ відбувається в усіх словах рядка:
А нет..о, інтел..ект, шас..і;
Б піц..а, ір..аціональний, тер..иторіальний;
В ем..іграція, ім..іграція, ап..еляція;
Г барок..о, хоб..і, тер..ор.

II рівень

1. Запишіть іменники в родовому відмінку однини. З'ясуйте, які з них можуть мати паралельні закінчення *-а(-я), -у(-ю)*. Поясніть лексичне значення виділених слів.

Ринок, виробник, посередник, заклад, підпис, фініш, мікроскоп, гай, очерет, ніж, уривок, пліт, сектор, **березняк**, щавель, біль, ставок, **клин**, хор, дєсяток, журнал, гопак, стиль, Алжир, Байкал, Луганськ.

2. Перепишіть прислівники, знімаючи ризики.

Віч/на/віч, зо/зла, до/пори, на/відмінно, в/цілому, по/третє, одним/один, з/рештою, по/всяк/час, до/долу, з/гарячу, на/гора, пліч/о/пліч, на/четверо, в/нічию, без/відома, по/одинці, слово/в/слово, по/людськи, у/двох, на/вколо, на/силу, по/двоє.

3. Схарактеризуйте ознаки сентименталізму як літературного напрямку на прикладі повісті «Маруся» Григорія Квітки-Основ'яненка.

III рівень

1. Перепишіть текст, поставте пропущені розділові знаки. Сформулюйте правила пунктуації. Визначте, до якої частини мови належать підкреслені слова.

Свіжий вітерець на нас подихає. Ох легкокрилий брате! Виходь із свого тихого захисту гущини лісової де ти в холодочку пахучому спочиваєш опівдні ховаючись від гарячої спеки! Повій на степи безкраї та довгі на лани безмірно широкі! З синьої річки де ти на легесеньких хвилях любиш гойдатись здійми непримітну пару оберни її в чорну хмару і повись розстели її по небу синьому заховай від нас сонечко ясне (Панас Мирний).

2. Доведіть, що «Енеїда» І. Котляревського, за висловом М. Рильського, – це «енциклопедія українського життя XVIII століття».

■ 10 клас

I рівень

1. Уподібнення приголосних звуків відбувається в усіх словах рядка:

- А будується, піклуєшся, анекдот, стежка;
- Б радісний, екзамен, футболіст, ходьба;
- В полегкість, дочці, умиваєшся, увінчати;
- Г боротьба, сниться, цвях, смієшся.

2. Фразеологізми згруповано в антонімічну пару в рядку:

- А ні грач ні помагач – ні се ні те;
- Б точити яси – язика прикусити;
- В розкрити карти – виводити на сухе;
- Г допекти до живого – залити за шкуру сала.

3. Усі складні слова потрібно писати разом у рядку:

- А південно/кавказький, кримсько/татарський, народно/поетичний;
- Б темно/вишневий, пів/відра, біло/сніжний;
- В лимонно/кислий, сніжно/білий, супер/шоу;
- Г військово/полонений, червоно/гарячий, народно/визвольний.

4. Закінчення у(ю) у формі кличного відмінка однини мають усі слова в рядку:

- А товариш, Кость, школяр, хлопчик;
- Б батько, Віктор, водій, вовк;
- В провідник, Гриць, лікар, Михась;
- Г жнець, кобзар, Володимир, боєць.

5. Прикметники із суфіксом *-зьк-* можна утворити від усіх іменників рядка:

- А Золотоноша, молодець, студент, Буг;
- Б Буча, товариш, турист, черкес;
- В Криворіжжя, Забужжя, Ладога, Прага;
- Г француз, ремісник, козак, брат.

6. Допущено помилку в правописі особових закінчень дієслів у рядку:

- А колишемо, хочуть;
- Б бачать, бажаєш;
- В біжимо, бродиш;
- Г коляться, боряться.

7. Неузгоджене означення вжито в реченні:

- А Зброя дзвенить, не дає на край суходолу ступити;
- Б Земля відчула потребу лягати під лемеші;
- В Задоволені гравці поверталися додому;
- Г Більше вір своїм очам, ніж чужим речам.

8. Односкладним називним є речення:

- А Перед очима книжка;
- Б В росі Тарасова могила, навколо – мармур і чавун;
- В Приглушений гамір табору;
- Г Словами серденька не обдурити.

II рівень

1. Доберіть до виділених слів синоніми.

Вода прибувала з **дивовижною** швидкістю. В один день **затопило** ліси, сінокоси, городи. Стало **смеркати**, **розгулялася** буря. У **темряві** десь далеко **гукали** люди, жалібно гавкали пси... Вода, хмари, плав – все пливло, все **безупинно неслося** вперед, шуміло, блищало на сонці... Батько сидів з

веслом на кормі – веселий і **дужий**. Він почував себе **спасителем** потопуючих, героєм-мореплавцем, Васко да Гамою (О. Довженко).

2. Утворіть словосполучення з наведеними іменниками так, щоб можна було визначити їх рід.

Путь, ГЕС, Баку, аташе, староста, кір, попури, денді, Онтаріо, ступінь, спецкор, кабальєро, дріб, сомбреро, фальш, міськком, маестро, біль, собака, нежить, фіаско, Умань.

3. Розкрийте фольклорно-міфологічну основу драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня».

III рівень

1. Перепишіть речення та зробіть його повний синтаксичний розбір (визначте і запишіть тип складного речення, підкресліть члени речення, побудуйте схему).

Тепер щовесни дітлашня бігала на гору рвати горицвіт весняний, рутницю й синяк червоний, і хоч як уперто переорював стежки Кузь Смайкало, що мав поле під Чортовою горою, але вони протоптувалися знов і знов у тих самих місцях, де були споконвіку, і зрозпачений Кузь, кленучи всю бісівську силу, щоосені пробував виставляти свій ґрунт на ліцитацію, але ніхто не хотів купувати, бо як же ти купиш, коли воно під самою Чортовою горою! (П. Загребельний)

2. Схарактеризуйте значення творчості І. Карпенка-Карого для розвитку української драматургії.

■ 11 клас

I рівень

1. Граматичний зв'язок НЕ порушено в словосполученні числівника з іменником у рядку:

- А півтора року, дві треті доби;
- Б дві десяті відсотка, чотири ножиці;
- В двоє лоша́т, з першим лю́тим;
- Г п'ять із чвертю року, одна друга кілограмів.

2. Правильно написано всі слова іншомовного походження в рядку:
А інтермецо, оппонент, бравісимо, бароко;
Б лібрето, вар'єте, досьє, Вірджинія, імміграція;
В Сирія, сольфеджіо, мадона, Джульєтта;
Г тонна, кон'юктура, по-сицилійські, Чилі.
3. Правильне тлумачення фразеологізму **крутити хвостом** подано в рядку:
А хитрувати, лукавити, лицемірити;
Б неправильно поінформувати;
В швидко, квапливо рухатися;
Г бути постійно зайнятим.
4. Підкреслене слово є прийменником у реченні:
А Рад був Андрій жити близько батька, якого любив і поважав (І.Франко);
Б Сміливого й куля не бере (Н.тв.);
В Жили собі дід та баба (Н.тв.);
Г Один купець хороший дворик мав (Л.Глібов).
5. У якому рядку в усіх словах треба писати літеру **г** ?
А ...аньбити, ...аразд, ...оробець, ...уманіст, ...елготати;
Б ...рати, ...арний, ...аз, ...уртожиток, ...ущавина;
В ...валт, ...рунт, ...аздиня, ...анок, ...ава;
Г ...удзик, ...арбуз, ...уркіт, ...уцульський, ...риб.
6. Граматично правильно побудовано речення:
А Проаналізуймо зроблені висновки попередніми дослідниками;
Б Секретарка надрукувала звіт директора, що був готовий для публікації;
В Зібравшись у головній залі, почалося підсумкове засідання експертної комісії;
Г Доповідач наголосив на важливих моментах й узагальнив роботу семінару.
7. Поширеним є речення:
А Я буду крізь сльози сміятись;
Б Обличчя стало мов камінь;
В І зозуля кувати перестала;
Г Хлопчик намагався заснути.

8. Тільки перше слово треба писати з великої літери у всіх рядках, окрім:
- А** (к)римський (п)івострів, (с)офійський (с)обор, (з)олоті ворота;
  - Б** (н)обелівська (п)ремія, (є)вропейська (п)лоща, (г)олосіївський парк;
  - В** (ф)ранківські (с)онети, (з)аслужений (а)ртист, (д)амоклів (м)еч;
  - Г** (ч)ернеча (г)ора, (м)арійчин (в)інок, (о)лімпійські (і)гри.

II рівень

1. Поділіть дієслова на три групи: особові, безособові та особові дієслова, які можуть уживатися в безособовому значенні. Із дієсловами третьої групи складіть речення.

Гриміти, дніти, ловити, копати, тримати, нести, трусити, розуміти, стрибнути, горіти, пахнути, таланити, колоти, заливати, рожевіти.

2. Підкресліть слова, ужиті в переносному значенні. Визначте тип переносного значення. На основі яких ознак закріплюється переносне значення?

День проїхав.
Забрюханий вечір
По калюжах пробіг у ніч.
Тиха мати стоїть коло печі
І утому скидає з пліч (П. Воронько).

3. Схарактеризуйте роль художньої деталі в розкритті характеру персонажів та ідеї новели Григора Тютюнника «Три зозулі з поклоном».

III рівень

1. Перепишіть речення та зробіть його повний синтаксичний розбір (визначте і запишіть тип складного речення, підкресліть члени речення, побудуйте схему).

Коли ви в місті живете і жити вже немає сили, коли набридло вам і те, що вчора ви ще так любили, коли і ваші лікарі, і ліки їх, і друзі зрадні говорять вам уже згори, що помогти вони безрадні, коли самі ви лишитесь один, покинутий, забутий, і стане круком світ увесь, а небо келихом отрути, – не все ще втрачено для вас, ще ліки є на ваші рани... (О.Олесь).

2. Окресліть ідейно-стильове розмаїття творчості «шістдесятників».

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

■ 10 клас

І рівень

1. Співвіднесіть ім'я митця з висловлюванням про нього.

1. Гомер	А. «Він відкриває значні теми. Він – передвісник нової ери. Як особистість він є предтечею всього нетрадиційного. Він – стимул для героїчної та духовної еволюції людини, і, якщо він залишиться не поміченим Поезією, його гідно оцінить Філософія» (<i>Оскар Вайльд</i>)
2. Ш. Бодлер	Б. «виховав усю Елладу» (<i>Платон</i>)
3. В. Вітмен	В. «Він жив у двох світах – реальнім і уявнім, поетичнім; у світі радників, асесорів і у світі високого фантастичного злету» (<i>Валерій Шевчук</i>)
4. Е. Гофман	Г. «Він жив між злом з любов'ю до добра» (<i>К. Бальмонт</i>)

2. Співвіднесіть ім'я автора з уривком з його твору.

1. Ф. Тютчев	А. Моя душа – мов бриг, що поміж хвиль і криг Щомиті жде кінця в безжальній круговерті.
2. П. Верлен	Б На півшляху свого земного світу Я трапив у похмурий ліс густий.
3. В. Шекспір	В Мовчи, заховуй од життя І мрії, і свої чуття! Нехай в безодні глибини І сходять, і зайдуть вони, Мов зорі ясні уночі: Любуйся ними і мовчи.
4. Данте	Г Що благородніше? Коритись долі І біль від гострих стріл її терпіти, А чи, зіткнувшись в герці з морем лиха, Покласти край йому?..

3. Поєднайте рядки того самого поетичного твору.

1. «Звихнувся час... О доле зла моя!» В. Шекспір «Гамлет» (переклад Л. Гребінки)	А. «Що серед хмар летить, мов блискавка в імлі»
2. «Поет подібний теж до владаря блакиті» Ш. Бодлер «Альбатрос» (переклад М. Терещенка)	Б. «Не барву – барви нам ворожі»
3. «Люби відтінок і півтон» П. Верлен «Поетичне мистецтво» (переклад Г. Кочура)	В. «Чому його направить мушу я?»
4. «Шепіт... Ніжний звук зітхання» А. Фет «Шепіт... Ніжний звук зітхання» (Переклад М. Рильського)	Г. «Солов'їний спів...»

4. Продовжте речення: «Трансценденталізм – це...».

II рівень

1. Прокоментуйте особливості композиції поеми Данте «Божественна комедія».

2. На прикладі прочитаних вами романів зарубіжної літератури XIX століття розкрийте особливості цього жанру.

3. Поясніть, чому А. Рембо називають «найдивнішим поетичним генієм Франції» (Жорж-Емануель Клансьє).

III рівень

1. Напишіть твір-мініатюру на одну із запропонованих тем (на вибір): «Червоне» і «чорне» в житті Жульєна Сореля»; «У чому причина духовного падіння Доріана Грея?».

2. На прикладі п'єси М. Метерлінка «Блакитний птах» простежте не менше трьох ознак «нової драми».

■ 11 клас

I рівень

1. Е. Хемінгуей	I. «Стариган із крилами»	А «Він розумів, що ця хроніка не може стати історією остаточної перемоги. А може бути тільки свідченням того, що треба було вчинити і що, безперечно, повинні чинити всі люди всупереч страху з його невтомною зброєю, всупереч усім особистим мукам, що повинні чинити всі люди, які через незмогу стати святими і, відмовляючись прийняти лихо, намагаються бути зцілителями».
2. Г. Маркес	II. «Чума»	Б «...нагорі, у своїй хатині при дорозі, старий знову спав. Він спав так само долілиць, і біля нього, пильнуючи його сон, сидів хлопець. Старому снилися леви».
3. Дж. Джойс	III. «Старий і море»	В «Неготовність. Голі стіни. Студене денне світло. Довгий чорний рояль: труна для музики. На його краєчку жіночий капелюшок, оздоблений червоною квіткою, і парасолька, складена. Її герб: шолом, червлень і тупий спис на щиті – чорного кольору. Прилога: Люби мене, люби й мою парасольку».
4. А. Камю	IV. «Джакомо Джойс»	Г «Минуло кілька років, і хлопчик пішов до школи. Новий будинок устиг постаріти, курник розпався зовсім, і безпорадному ангелові не було тепер куди подітись. Він тинявся двором, повитоптував городину, заходив до спальні, а коли його виганяли звідти віником, миттю опинявся на кухні; здавалося, він перебував одночасно в кількох місцях; подружжя дійшло висновку, що він має здатність роздвоюватись, ділитись на безліч своїх особин».

2. Поєднайте рядки того самого поетичного твору.

1 «І змовкло все, та плине крізь мовчання» Р. Рільке «Із «Сонетів до Орфея» (переклад М. Бажана)	А «Минають дні а я ще є»
2 «Яка жага безумна – жить...» О. Блок «Яка жага безумна – жить...» (переклад М. Рильського)	Б «Там, де мій народ, на лихо, був»
3 «Хай б'є годинник ніч настає» Г. Аполлінер «Міст Мірабо» (переклад М. Лукаша)	В «новий початок, знак новий і рух»
4 «Я тоді була з своїм народом» А. Ахматова «Реквієм» (переклад В. Затулівітра)	Г «Все здійснене обожествити»

3. Співвіднесіть ім'я митця з висловлюванням про нього.

1 О. Блок	А «Його героїв нелегко полюбити. Його героїв нелегко зрозуміти. Його книжки нелегко прочитати. Він не бажає завойовувати нас, але ми повинні завойовувати його» (Елла Гончаренко)
2 Дж. Джойс	И «...був сміливим новатором і вдавався до художніх прийомів, що викликали заперечення у прихильників звичних, традиційних форм» (Дмитро Затонський).
3 Г. Аполлінер	В «Музика творення, музика життя, музика зоряної мислі, а не музика революції» – це (...), це планетарне звучання його поезії, натхненна й сяюча вібрація його слова...» (Дмитро Павличко)
4 Б. Брехт	Г «...у його поезії, в її рухові і її структурах виразно проявляється і «спільний зміст», закономірності й тенденції, притаманні цілому етапові розвитку європейської поезії і ширше – всього європейського мистецтва» (Дмитро Наливайко)

4. Продовжте речення: «Ефект очуження – це ...».

II рівень

1. Поясніть, чому роман «Майстер і Маргарита» залишається «культурою книгою» різних поколінь читачів.

2. На прикладі прочитаних вами творів зарубіжної літератури прокоментуйте висловлювання відомого ученого-культуролога М. Бахтіна: *«Чужа культура, тільки в очах іншої культури розкривається повніше і глибше. (...) Ми ставимо чужій культурі нові питання, яких вона сама собі не ставила, ми шукаємо в ній відповіді на ці наші запитання, нові смислові глибини. Без цих питань не можна творчо зрозуміти нічого іншого і чужого».*

3. Доведіть або спростуйте думку українського письменника Юрія Андруховича: *«Постмодернізм – це така світова культурна ситуація, від якої нікуди не подітися, тому всі ми є постмодерністами».*

III рівень

1. Конкретними прикладами проілюструйте висловлювання вітчизняного літературознавця, перекладача Ростислава Доценка: *«Перекладна література в Україні має таку саму драматичну історію, що й література оригінальна, тільки вдвоє драматичнішу. Усі нагінки на мову, на письменство незмірно тяжким обухом спадали на переклад».*

2. Розв'яжіть кроссенс. На його основі складіть зв'язну оповідь на тему «Франц Кафка». При виконанні цього завдання скористайтеся пам'яткою «Як розв'язати кроссенс».

Пам'ятка «Як розв'язати кроссенс?»

Кроссенс (від англ. cross – перехрестя, sens – смисл) – це візуальний асоціативний ланцюжок, який складається з 9 зображень, кожен з яких пов'язаний з попереднім і наступним зображенням, що в результаті з різних сторін розкриває певне поняття, явище або факт.

1. З'ясуйте, що зображено на кожному із малюнків кроссенсу.
2. Установіть асоціації, які виникають у вас з кожним із зображень. Подумайте, що може об'єднувати ці різні зображення.
3. Розкрийте зв'язки між центральним зображенням кроссенсу, що міститься під номером 5 та сусідніми за схемою: 5-2; 5-8; 5-6; 5-4. Ці зв'язки між зображеннями утворюють свосередній візуальний хрест:

4. Простежте зв'язки між зображеннями по периметру кроссенсу, що є його «основою», за схемою: 1-2; 2-3; 3-6; 6-9; 9-8; 8-7.

**СЕКЦІЯ
«КРИМСЬКОТАТАРСЬКА
ГУМАНІТАРИСТИКА»**

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ТА ЛІТЕРАТУРИ**

■ 9 клас

I рівень

1. Усі слова написані правильно в рядку:
А викладацький, молотьба, вохкість;
Б карпатський, дорожчати, робітництво;
В криворізький, об'їжджати, французський;
Г інтелігентський, сонячний, надхнення.
2. Укажіть рядок, у якому всі іменники мають суфікс *-ок-*:
А кілок, лісок, льонок, листок, строк;
Б виток, крок, замок, стрибок, пилок;
В димок, гурток, тинок, злиток, ранок;
Г грибок, куток, виток, горбок, пісок.
3. У якому рядку допущено помилку при творенні вищого ступеня порівняння прикметників?
А більш влучний, вужчий, менш приємний, тепліший, менш вдалий;
Б менш старанний, переконливіший, нижчий, важчий, більш здібний;
В більш відомий, веселіший, більш переконливий, вищий за всіх, дотепніший;
Г гірший, кривіший, менш вживаний, більш кістлявий, більш сумлінний.
4. Помилки у відмінкових формах кількісних числівників допущено в рядку:
А п'ятстами шістдесятьма вісьмома, п'ятьома, дев'яносто вісьмох;
Б п'ятдесяти трьох, сорока восьми, дев'ятисот дев'яноста п'яти;

- В** сімома, дев'ятьома, десятьма;
Г семистам тридцятьом сімом, п'ятдесяти чотирьох, п'ятнадцятьома.
5. Правильно вжито дієслівну форму в реченні:
А Політики борються за владу;
Б Коли ти віддасиш мені книгу?
В Ходімте трохи повільніше;
Г Запам'ятаймо цю мандрівку.
6. Відокремлену прикладку вжито в реченні (розділові знаки пропущено):
А Оповитий тишею степ дихав пахощами росяних трав;
Б Максим Рильський виявив себе і як лірик та перекладач і як критик науковець та редактор;
В Козак Бобренко на ім'я Григорій єдиний син достойної вдови;
Г Потяг летів повний людського гаму.
7. Частку НЕ треба писати РАЗОМ з усіма словами рядка:
А не/довгочасні стосунки; не/спростований факт; не/високе дерево;
Б не/начебто знаю; не/ясний, а похмурий; не/сказанне диво;
В не/виконавши проект; не/званий гість; не/розроблені питання;
Г не/активний учень; ще не/розв'язані проблеми; не/гайні вказівки.
8. Подвоєння літер НЕ відбувається в усіх словах рядка:
А нет..о, інтел..ект, шас..і;
Б піц..а, ір..аціональний, тер..иторіальний;
В ем..іграція, ім..іграція, ап..еляція;
Г барок..о, хоб..і, тер..ор.

II рівень

1. Запишіть іменники в родовому відмінку однини. З'ясуйте, які з них можуть мати паралельні закінчення *-а(-я), -у(-ю)*. Поясніть лексичне значення виділених слів.

*Ринок, виробник, посередник, заклад, підпис, фініш, мікроскоп, гай, очерет, ніж, уривок, пліт, сектор, **березняк**, щавель, біль, ставок, **клин**, хор, десяток, журнал, гопак, стиль, Алжир, Байкал, Луганськ.*

2. Перепишіть прислівники, знімаючи ризики.

Віч/на/віч, зо/зла, до/пори, на/відмінно, в/цілому, по/третє, одним/один, з/рештою, по/всяк/час, до/долу, з/гарячу, на/гора, пліч/о/пліч, на/

четверо, в/нічию, без/відома, по/одинці, слово/в/слово, по/людськи, у/двох, на/вколо, на/силу, по/двоє.

3. Схарактеризуйте ознаки сентименталізму як літературного напрямку на прикладі повісті «Маруся» Григорія Квітки-Основ'яненка.

III рівень

1. Перепишіть текст, поставте пропущені розділові знаки. Сформулюйте правила пунктуації. Визначте, до якої частини мови належать підкреслені слова.

Свіжий вітерець на нас подихає. Ох легкокрилий брате! Виходь із свого тихого захисту гущини лісової де ти в холодочку пахучому спочиваєш опівдні ховаючись від гарячої спеки! Повій на степи безкраї та довгі на лани безмірно широкі! З синьої річки де ти на легесеньких хвилях любиш гойдатись здійми непримітну пару оберни її в чорну хмару і повісь розстели її по небу синьому заховай від нас сонечко ясне (Панас Мирний).

2. Доведіть, що «Енеїда» І. Котляревського, за висловом М. Рильського, – це «енциклопедія українського життя XVIII століття».

■ 10 клас

I рівень

1. Уподібнення приголосних звуків відбувається в усіх словах рядка:
А будується, піклуєшся, анекдот, стежка;
Б радісний, екзамен, футболіст, ходьба;
В полегкість, дочці, умиваєшся, увінчати;
Г боротьба, сниться, цвях, смієшся.
2. Фразеологізми згруповано в антонімічну пару в рядку:
А ні грач ні помігач – ні се ні те;
Б точити яси – язика прикусити;
В розкрити карти – виводити на сухе;
Г допекти до живого – залити за шкуру сала.
3. Усі складні слова потрібно писати разом у рядку:
А південно/кавказький, легко/крилий, народно/поетичний;
Б темно/вишневий, пів/відра, біло/сніжний;
В лимонно/кислий, сніжно/білий, супер/шоу;

- Г військово/полонений, червоно/гарячий, народно/визвольний.
4. Закінчення *у(ю)* у формі кличного відмінка однини мають усі слова в рядку:
- А товариш, Кость, школяр, хлопчик;
  - Б батько, Віктор, водій, вовк;
  - В провідник, Гриць, лікар, Михась;
  - Г жнець, кобзар, Володимир, боєць.
5. Прикметники із суфіксом *-зьк-* можна утворити від усіх іменників рядка:
- А Золотоноша, молодець, студент, Буг;
  - Б Буча, товариш, турист, черкес;
  - В Криворіжжя, Забужжя, Ладога, Прага;
  - Г француз, ремісник, козак, брат.
6. Допущено помилку в правописі особових закінчень дієслів у рядку:
- А колишемо, хочуть;
  - Б бачать, бажаєш;
  - В біжимо, бродиш;
  - Г коляться, боряться.
7. Неузгоджене означення вжито в реченні:
- А Зброя дзвенить, не дає на край суходолу ступити;
  - Б Земля відчула потребу лягати під лемеші;
  - В Задоволені гравці поверталися додому;
  - Г Більше вір своїм очам, ніж чужим речам.
8. Односкладним називним є речення:
- А Перед очима книжка;
  - Б В росі Тарасова могила, навколо – мрамур і чавун;
  - В Приглушений гамір табору;
  - Г Словами серденька не обдурити.

II рівень

1. Доберіть до виділених слів синоніми.
- Вода прибувала з **дивовижною** швидкістю. В один день **затопило** ліси, сінокоси, городи. Стало **смеркати**, **розгулялася** буря. У **темряві** десь далеко **гукали** люди, жалібно гавкали пси... Вода, хмари, плав – все пливло,

все **безупинно неслося** вперед, шуміло, блищало на сонці... Батько сидів з веслом на кормі – веселий і **дужий**. Він почував себе **спасителем** потопачих, героєм-мореплавцем, Васко да Гамою (*О. Довженко*).

2. Утворіть словосполучення з наведеними іменниками так, щоб можна було визначити їх рід.

Путь, ГЕС, Баку, аташе, староста, кір, попури, денді, Онтаріо, ступінь, спецкор, кабальєро, дріб, сомбрєро, фальш, міськком, маєстро, біль, собака, нежить, фіаско, Умань.

3. Схарактеризуйте фольклорно-міфологічну основу драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня».

III рівень

1. Перепишіть речення та зробіть його повний синтаксичний розбір (визначте і запишіть тип складного речення, підкресліть члени речення, побудуйте схему).

Тепер щовесни дітлашня бігала на гору рвати горицвіт весняний, рутницю й синяк червоний, і хоч як уперто переорював стежки Кузь Смайкало, що мав поле під Чортовою горою, але вони протоптувалися знов і знов у тих самих місцях, де були споконвіку, і зрозпачений Кузь, кленучи всю бісівську силу, щоосені пробував виставляти свій ґрунт на ліцитацію, але ніхто не хотів купувати, бо як же ти купиш, коли воно під самою Чортовою горою! (П. Загребельний)

2. Розкрийте значення творчості І. Карпенка-Карого для розвитку української драматургії.

■ 11 клас

I рівень

1. Граматичний зв'язок НЕ порушено в словосполученні числівника з іменником у рядку:

А півтора року, дві треті доби;

Б дві десяти відсотка, чотири ножиці;

В двоє лошат, з першим лютим;

Г п'ять із четвертю року, одна друга кілограмів.

2. Правильно написано всі слова іншомовного походження в рядку:
А інтермецо, оппонент, бравісимо, бароко;
Б лібрето, вар'єте, досьє, Вірджинія, імміграція;
В Сирія, сольфеджіо, мадона, Джульєтта;
Г тонна, кон'юктура, по-сицилійські, Чилі.
3. Правильне тлумачення фразеологізму крутити хвостом подано в рядку:
А хитрувати, лукавити, лицемірити;
Б неправильно поінформувати;
В швидко, квапливо рухатися;
Г бути постійно зайнятим.
4. Підкреслене слово є прийменником у реченні:
А Рад був Андрій жити близько батька, якого любив і поважав (І. Франко);
Б Сміливого й куля не бере (Н. тв.);
В Жили собі дід та баба (Н. тв.);
Г Один купець хороший дворик мав (Л. Глібов).
5. У якому рядку в усіх словах треба писати літеру *г* ?
А ...аньбити, ...аразд, ...оробець, ...уманіст, ...елготати;
Б ...рати, ...арний, ...аз, ...уртожиток, ...ущавина;
В ...валт, ...рунт, ...аздиня, ...анок, ...ава;
Г ...удзик, ...арбуз, ...уркіт, ...уцульський, ...риб.
6. Граматично правильно побудовано речення;
А Проаналізуємо зроблені висновки попередніми дослідниками;
Б Секретарка надрукувала звіт директора, що був готовий для публікації;
В Зібравшись у головній залі, почалося підсумкове засідання експертної комісії;
Г Доповідач наголосив на важливих моментах й узагальнив роботу семінару.
7. Поширеним є речення:
А Я буду крізь сльози сміятись;
Б Обличчя стало мов камінь;
В І зозуля кувати перестала;
Г Хлопчик намагався заснути.

8. Тільки перше слово треба писати з великої літери у всіх рядках, окрім:
- А** (к)римський (п)івострів, (с)офійський (с)обор, (з)олоті ворота;
  - Б** (н)обелівська (п)ремія, (є)вропейська (п)лоща, (г)олосіївський парк;
  - В** (ф)ранківські (с)онети, (з)аслужений (а)ртист, (д)амоклів (м)еч;
  - Г** (ч)ернеча (г)ора, (м)арійчин (в)інок, (о)лімпійські (і)гри.

II рівень

1. Поділіть дієслова на три групи: особові, безособові та особові дієслова, які можуть уживатися в безособовому значенні. Із дієсловами третьої групи складіть речення.

Гриміти, дніти, ловити, копати, тримати, нести, трусити, розуміти, стрибнути, горіти, пахнути, таланити, колоти, заливати, рожевіти.

2. Підкресліть слова, ужиті в переносному значенні. Визначте тип переносного значення. На основі яких ознак закріплюється переносне значення?

День проїхав.
Забрьоханий вечір
По калюжах пробіг у ніч.
Тиха мати стоїть коло печі
І утому скидає з пліч *(П. Воронько)*.

3. Схарактеризуйте роль художньої деталі в розкритті характеру персонажів та ідеї новели Григора Тютюнника «Три зозулі з поклоном».

III рівень

1. Перепишіть речення та зробіть його повний синтаксичний розбір (визначте і запишіть тип складного речення, підкресліть члени речення, побудуйте схему).

Коли ви в місті живете і жити вже немає сили, коли набридло вам і те, що вчора ви ще так любили, коли і ваші лікарі, і ліки їх, і друзі зрадні говорять вам уже згори, що допомогти вони безрадні, коли самі ви лишитеся один, покинутий, забутий, і стане круком світ увесь, а небо келихом отрути, – не все ще втрачено для вас, ще ліки є на ваші рани... (О.Олесь).

2. Окресліть ідейно-стильове розмаїття творчості «шістдесятників».

СЕКЦІЯ «ЛІТЕРАТУРНА ТВОРЧІСТЬ»

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

■ 10 клас

І рівень

1. Уподібнення приголосних звуків відбувається в усіх словах рядка:
А будується, піклуєшся, анекдот, стежка;
Б радісний, екзамен, футболіст, ходьба;
В полегкість, дочці, умиваєшся, увінчати;
Г боротьба, сниться, цвях, смієшся.
2. Фразеологізми згруповано в антонімічну пару в рядку:
А ні грач ні помігач – ні се ні те;
Б точити ляси – язика прикусити;
В розкрити карти – виводити на сухе;
Г допекти до живого – залити за шкуру сала.
3. Усі складні слова потрібно писати разом у рядку:
А південно/кавказький, кримсько/татарський, народно/поетичний;
Б темно/вишневий, пів/відра, біло/сніжний;
В лимонно/кислий, сніжно/білий, супер/шоу;
Г військово/полонений, червоно/гарячий, народно/визвольний.
4. Закінчення *у(ю)* у формі кличного відмінка однини мають усі слова в рядку:
А товариш, Кость, школяр, хлопчик;
Б батько, Віктор, водій, вовк;
В провідник, Гриць, лікар, Михась;
Г жнець, кобзар, Володимир, боєць.

5. Прикметники із суфіксом *-зьк-* можна утворити від усіх іменників рядка:
- А Золотоноша, молодець, студент, Буг;
  - Б Буча, товариш, турист, черкес;
  - В Криворіжжя, Забужжя, Ладога, Прага;
  - Г француз, ремісник, козак, брат.
6. Допущено помилку в правописі особових закінчень дієслів у рядку:
- А колишемо, хочуть;
  - Б бачать, бажаєш;
  - В біжимо, бродиш;
  - Г коляться, боряться.
7. Неузгоджене означення вжито в реченні:
- А Зброя дзвенить, не дає на край суходолу ступити;
  - Б Земля відчула потребу лягати під лемеші;
  - В Задоволені гравці поверталися додому;
  - Г Більше вір своїм очам, ніж чужим речам.
8. Односкладним називним є речення:
- А Перед очима книжка;
  - Б В росі Тарасова могила, навколо – мармур і чавун;
  - В Приглушений гамір табору;
  - Г Словами серденька не обдурити.

II рівень

1. Доберіть до виділених слів синоніми.

Вода прибувала з **дивовижною** швидкістю. В один день **затопило** ліси, сінокоси, городи. Стало **смеркати**, **розгулялася** буря. У **темряві** десь далеко **гукали** люди, жалібно гавкали пси... Вода, хмари, плав – все пливло, все **безупинно неслося** вперед, шуміло, блищало на сонці... Батько сидів з веслом на кормі – веселий і **дужий**. Він почував себе **спасителем** потопаючих, героєм-мореплавцем, Васкода Гамою (О. Довженко).

2. Утворіть словосполучення з наведеними іменниками так, щоб можна було визначити їх рід.

Путь, ГЕС, Баку, аташе, староста, кір, попури, денді, Онтаріо, ступінь, спецкор, кабальєро, дріб, сомбрєро, фальш, міськком, маєстро, біль, соба-ка, нежить, фіаско, Умань.

3. Схарактеризуйте фольклорно-міфологічну основу драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня».

III рівень

1. Перепишіть речення та зробіть його повний синтаксичний розбір (визначте і запишіть тип складного речення, підкресліть члени речення, побудуйте схему).

Тепер щовесни дітлашня бігала на гору рвати горицвіт весняний, рутницю й синяк червоний, і хоч як уперто переорював стежки Кузь Смакайло, що мав поле під Чортовою горою, але вони протоптувалися знов і знов у тих самих місцях, де були споконвіку, і зрозпачений Кузь, кленучи всю бісівську силу, щоосені пробував виставляти свій ґрунт на ліцитацію, але ніхто не хотів купувати, бо як же ти купиш, коли воно під самою Чортовою горою! (П.Загребельний)

2. Розкрийте значення творчості І.Карпенка-Карого для розвитку української драматургії.

■ 11 клас

I рівень

1. Граматичний зв'язок НЕ порушено в словосполученні числівника з іменником у рядку:

- A** півтора року, дві треті доби;
- Б** дві десяти відсотка, чотири ножиці;
- В** двоє лошат, з першим лютич;
- Г** п'ять із чвертю року, одна друга кілограмів.

2. Правильно написано всі слова іншомовного походження в рядку:

- A** інтермецо, оппонент, бравісимо, бароко;
- Б** лібрето, вар'єте, досьє, Вірджинія, імміґрація;
- В** Сирія, сольфеджіо, мадона, Джульєтта;
- Г** тонна, кон'юктура, по-сицилійські, Чилі.

3. Правильне тлумачення фразеологізму крутити хвостом подано в рядку:
А хитрувати, лукавити, лицемірити;
Б неправильно поінформувати;
В швидко, квалітивно рухатися;
Г бути постійно зайнятим.
4. Підкреслене слово є прийменником у реченні:
А Рад був Андрій жити близько батька, якого любив і поважав (І.Франко);
Б Смислового й куля не бере (Н.тв.);
В Жили собі дід та баба (Н.тв.);
Г Один купець хороший дворик мав (Л.Глібов).
5. У якому рядку в усіх словах треба писати літеру **г**?
А ...аньбити, ...аразд, ...оробець, ...уманіст, ...елготати;
Б ...рати, ...арний, ...аз, ...уртожиток, ...ущавина;
В ...валт, ...рунт, ...аздиня, ...анок, ...ава;
Г ...удзик, ...арбуз, ...уркіт, ...уцульський, ...риб.
6. Граматично правильно побудовано речення:
А Проаналізуємо зроблені висновки попередніми дослідниками;
Б Секретарка надрукувала звіт директора, що був готовий для публікації;
В Зібравшись у головній залі, почалося підсумкове засідання експертної комісії;
Г Доповідач наголосив на важливих моментах й узагальнив роботу семінару.
7. Поширеним є речення:
А Я буду крізь сльози сміятись;
Б Обличчя стало мов камінь;
В І зозуля кувати перестала;
Г Хлопчик намагався заснути.
8. Тільки перше слово треба писати з великої літери у всіх рядках, окрім:
А (к)римський (п)івострів, (с)офійський (с)обор, (з)олоті ворота;
Б (н)обелівська (п)ремія, (є)вропейська (п)лоща, (г)олосіївський парк;
В (ф)ранківські (с)онети, (з)аслужений (а)ртист, (д)амоклів (м)еч;
Г (ч)ернеча (г)ора, (м)арійчин (в)інок, (о)лімпійські (і)гри.

II рівень

1. Поділіть дієслова на три групи: особові, безособові та особові дієслова, які можуть уживатися в безособовому значенні. Із дієсловами третьої групи складіть речення.

Гриміти, дніти, ловити, копати, тримати, нести, трусити, розуміти, стрибнути, горіти, пахнути, таланити, колоти, заливати, рожевіти.

2. Підкресліть слова, ужиті в переносному значенні. Визначте тип переносного значення. На основі яких ознак закріплюється переносне значення?

День проїхав.
Забрюханий вечір
По калюжах пробіг у ніч.
Тиха мати стоїть коло печі
І утому скидає з пліч (П. Воронько).

3. Схарактеризуйте роль художньої деталі в розкритті характеру персонажів та ідеї новели Григора Тютюнника «Три зозулі з поклоном».

III рівень (1 варіант)

1. Перепишіть речення та зробіть його повний синтаксичний розбір (визначте і запишіть тип складного речення, підкресліть члени речення, побудуйте схему).

Коли ви в місті живете і жити вже немає сили, коли набридло вам і те, що вчора ви ще так любили, коли і ваші лікарі, і ліки їх, і друзі зрадні говорять вам уже згори, що допомогти вони безрадні, коли самі ви лишитесь один, покинутий, забутий, і стане круком світ увесь, а небо келихом отрути, – не все ще втрачено для вас, ще ліки є на ваші рани... (О.Олесь).

2. Окресліть ідейно-стильове розмаїття творчості «шістдесятників».

III рівень (2 варіант)

1. З'ясуйте, від яких основ і за допомогою яких словотворчих засобів утворені слова. Визначте спосіб словотворення.

Виліт, подорожник, придане, відродження, салон-перукарня, надлишок, заспів, очищення, правнук, учений, словникарство, наречена, наднирковий, ООН.

2. Визначте та схарактеризуйте проблематику комедії Миколи Куліша «Мина Мазайло».

**ВІДДІЛЕННЯ
ЕКОЛОГІЇ
ТА АГРАРНИХ НАУК**

**ВІДДІЛЕННЯ
ХІМІЇ ТА БІОЛОГІЇ**

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З БІОЛОГІЇ

■ 9 клас

I рівень

Завдання №1

1. Пилкове зерно Голонасінних – це:
а) спорофіт б) жіночий гаметофіт
в) чоловічий гаметофіт г) спорогон
2. Лагенарія належить до родини:
а) Пасльонові б) Гарбузові в) Розові г) Айстрові
3. Тип плоду кавуна:
а) ягода б) кістянка в) гарбузина г) сім'янка
4. Баранець звичайний – це:
а) папороть б) мох в) хвощ г) плаун
5. Модрина належить до класу:
а) Хвойні б) Гнетові в) Саговникові г) Однодольні
6. До Бурих водоростей належить:
а) ночесвітка б) навікула в) порфіра г) ламінарія
7. Плід «ягода» утворюється в:
а) баклажану б) дурману в) капусти г) грициків
8. До Мохів належить:
а) оленячий мох б) маршанція в) улотрикс г) нефролепіс
9. Річні кільця утворюються за рахунок:
а) перициклу б) камбію в) флоєми г) ксилеми
10. До міксотрофних рослин належить:
а) росичка б) повитиця в) селягінела г) вольвокс
11. Найявність у квітці десяти тичинок, з яких дев'ять зрослися в основі, – це ознака родини:
а) Бобові б) Капустяні в) Тонконогові г) Пасльонові

12. Рослиною з найдовшим стеблом є:

- а) секвойя б) мамонтове дерево в) ротангова пальма г) евкаліпт

Завдання №2

1. Дорослу стадію індивідуального розвитку комах називають:

- а) індіго б) імаго в) німфа г) трохофора

2. Розділ зоології, що вивчає молюсків:

- а) ентомологія б) арахнологія в) малакологія г) карцинологія

3. Нервова система трубчастого типу властива для:

- а) дощового черв'яка б) дельфіна
в) тарантула г) травневого хруща

4. Пойкілотермія властива для:

- а) окапі б) гатерії в) страуса г) жирафа

5. Кількість ходильних ніг у скорпіона:

- а) шість б) вісім в) десять г) чотири

6. Нижня щелепа комах:

- а) мандибула б) максила в) хеліцер г) педипальп

7. Видільна система за типом протонефридіїв притаманна для:

- а) планарії б) дощового черв'яка в) ланцетника г) аскариди

8. Порожнина тіла в дощового черв'яка:

- а) протоцель б) целом в) міксоцель г) гастроцель

9. Остаточним хазяїном малярійного плазмодію є:

- а) людина б) корова в) риба г) комар

10. Асцидії належать до типу:

- а) Членистоногі б) Молюски в) Хордові г) Голкошкірі

11. До Амніот належать:

- а) Амфібії б) Кишковопорожнинні в) Птахи г) Голкошкірі

12. До якого класу членистоногих належить переносник весняно-літнього енцефаліту?

- а) Комахи б) Меростомові в) Павукоподібні г) Ракоподібні

Завдання №3

- 1. Антидиуретичний гормон синтезується в:**
а) гіпофізі б) гіпоталамусі в) щитоподібній залозі г) епіфізі
- 2. Один із типів клітин пухкої сполучної тканини називають:**
а) остеоцит б) хондроцит в) олігодендроцит г) фібробласт
- 3. Дефіцит вітаміну РР призводить до хвороби:**
а) цинга б) рахіт в) бері-бері г) пелагра
- 4. Інспіраторний центр розташований у:**
а) довгастому мозку б) задньому мозку
в) середньому мозку г) проміжному мозку
- 5. Десята пара черепних нервів у людини:**
а) блоковий б) додатковий в) блукаючий г) нюховий
- 6. Мітральний клапан серця:**
а) тристулковий б) напівмісяцевий
в) двостулковий г) одностулковий
- 7. Зовнішня мозкова оболонка:**
а) тверда б) м'яка в) павутинна г) шорстка
- 8. Рецептори шкіри, що сприймають дотик:**
а) фоторецептори б) осморорецептори
в) тільця Пачіні г) колби Краузе
- 9. Зовнішню оболонку серця називають:**
а) епікард б) ендокард в) перикард г) міокард
- 10. Розділ анатомії та фізіології людини, що вивчає судини:**
а) ангіологія б) естезіологія в) остеологія г) міологія
- 11. Фронтальна порожнина розташована у:**
а) верхній щелепі б) лобовій кістці
в) епістрофеї г) нижній щелепі
- 12. Структурна одиниця легені:**
а) альвеола б) бронхіола в) ацинус г) аеробласт

II рівень

Завдання №1

(у кожному питанні – дві правильні відповіді)

1. До Папоротей належать:
а) ефедра б) ксанторія в) рафлезія г) оленячий ріг г') сальвінія
2. Плід «коробочка» характерний для:
а) вишні б) агрусу в) дурману г) маку г') картоплі
3. До риб, що не мають зябрової кришки, належать:
а) скат б) короп в) акула г) лящ г') лосось
4. Структурами, характерними для амеб, є:
а) трихоцисти б) скоротлива вакуоля в) ундулююча мембрана
г) цитостом г') псевдоподії
5. До ефекторів рефлекторної дуги належать:
а) біцепс б) еритроцит в) слинна залоза
г) мієлоцит г') фоторецептор
6. До вуглеводів належать:
а) хітин б) естроген в) птіалін г) інулін г') вазопресин
7. До організмів, яким притаманна «К-стратегія» розмноження, належать:
а) слон б) тарган в) орангутанг
г) дрозофіла г') волосоголовець
8. До поліпептидів належать:
а) пектин б) холестерол в) лактоза г) інсулін г') лізоцим
9. Власну ДНК мають:
а) лізосоми б) мітохондрії в) апарат Гольджі
г) хлоропласти г') рибосоми
10. До білків четвертинної структури належать:
а) міозин б) гемоглобін в) кератин г) міоглобін г') каталаза

Завдання №2

Наведіть відповідний науковий термін:

1. Надмембранний апарат тваринної клітини.
2. Запилення рослин за допомогою комах.
3. Синтез інформаційної РНК на матриці ДНК.
4. Запрограмована загибель клітини.
5. Спосіб гастрюляції шляхом вгинання стінки бластули.
6. Відокремлення протопласту від клітинної стінки під час занурення клітини в гіпертонічний розчин.
7. Одиниця еволюційного процесу.
8. Назва білків, що входять до складу нуклеосом.
9. Хромосомна перебудова: втрата ділянки хромосоми.
10. Якщо в людини каріотип ХХУ, то це синдром ...?

III рівень

Завдання №1

(кількість правильних відповідей – від однієї до шести)

1. **До реакцій матричного синтезу належать:**
а) реплікація ДНК б) трансляція в) коагуляція
г) транскрипція г) інверсія д) трансдукція
2. **До ферментів належать:**
а) птіалін б) трипсин в) тироксин
г) окситоцин г) пепсин д) вазопресин
3. **До лейкоцитів належать:**
а) лімфоцити б) базофіли в) нейтрофіли
г) еозинофіли г) моноцити д) тромбоцити
4. **До факторів еволюції належать:**
а) природний добір б) мутації в) спадковість
г) модифікації г) дрейф генів д) симбіоз
5. **До статевих гормонів належать:**
а) естроген б) мелатонін в) тестостерон
г) соматропін г) адреналін д) тимозин

6. До типів порожнини тіла належать:

- а) целом б) міксоцель в) схізоцель
г) стереоцель г') спланхнотом д) пластом

7. До прикладів анеуполіплоїдії належать:

- а) синдром Дауна б) фенілкетонурія в) трисомія X
г) синдром котячого крику г') синдром Шерешевського – Тернера
д) гемофілія

Завдання №2

1. Під час фотосинтезу зелена сіркобактерія використала шість молекул CO_2 . Скільки молекул кисню при цьому утворилося?

- а) дві б) чотири в) шість г) жодної

2. Схрещено дві породи кролів: із короткою хвилястою шерстю та довгою прямою. У результаті аналізуючого схрещування отримано потомство: з довгою прямою шерстю – 99 особин, із короткою хвилястою – 101, із довгою хвилястою – 24, з короткою прямою – 26. Визначте частоту кросинговеру.

- а) 20% б) 40% в) 50% г) 10%

3. Визначте площу акваторії моря, потрібну для того, щоб виросла чайка масою 1 кг (40% сухої речовини) у ланцюзі живлення: фітопланктон – риба – чайка. Біологічна продуктивність акваторії – 500 г/м^2 .

- а) 100 м^2 б) 80 м^2 в) 60 м^2 г) 40 м^2

4. У дитини I група, у його матері – II, у батька – III. Яка ймовірність того, що у другій дитини буде така сама група, як і у першій?

- а) 1/16 б) 1/8 в) 1/4 г) 1/2

5. Молекула матричної РНК має 339 нуклеотидів разом зі стартовим кодоном і стоп-кодоном. Яка кількість амінокислот буде у зрілому білку?

- а) 111 б) 112 в) 113 г) 339

6. Диплоїдний набір хромосом у гороху – 14. Скільки молекул ДНК міститься в ядрі клітини ендосперму в профазі мітозу?

- а) 14 б) 28 в) 42 г) 8

7. У процесі енергетичного обміну утворилося 210 молекул АТФ. Повного розщеплення зазнали 5 молекул глюкози, а решта – пройшли лише безкисневий етап обміну (гліколіз). Скільки загалом молекул глюкози розщепилося?

- а) 20 б) 30 в) 10 г) 15

■ 10 клас

I рівень

(у кожному питанні – одна правильна відповідь)

Завдання №1

1. Пилкове зерно Голонасінних – це:
а) спорофіт б) жіночий гаметофіт
в) чоловічий гаметофіт г) спорогон
2. Лагенарія належить до родини:
а) Пасльонові б) Гарбузові в) Розові г) Айстрові
3. Тип плоду кавуна:
а) ягода б) кістянка в) гарбузина г) сім'янка
4. Баранець звичайний – це:
а) папороть б) мох в) хвощ г) плаун
5. Модрина належить до класу:
а) Хвойні б) Гнетові в) Саговникові г) Однодольні
6. До Бурих водоростей належить:
а) ночесвітка б) навікула в) порфіра г) ламінарія
7. Плід «ягода» утворюється в:
а) баклажану б) дурману в) капусти г) грициків
8. До Мохів належить:
а) оленячий мох б) маршанція в) улотрикс г) нефролепіс
9. Річні кільця утворюються за рахунок:
а) перициклу б) камбію в) флоєми г) ксилеми
10. До міксотрофних рослин належить:
а) росичка б) повитиця в) селягінела г) вольвокс
11. Наявність у квітці десяти тичинок, з яких дев'ять зрослися в основі, – це ознака родини:
а) Бобові б) Капустяні в) Тонконогові г) Пасльонові
12. Рослиною з найдовшим стеблом є:
а) секвойя б) мамонтове дерево
в) ротангова пальма г) евкаліпт

Завдання №2

- 1. Дорослу стадію індивідуального розвитку комах називають:**
а) індіго б) імаго в) німфа г) трохофора
- 2. Розділ зоології, що вивчає молюсків:**
а) ентомологія б) арахнологія в) малакологія г) карцинологія
- 3. Нервова система трубчастого типу властива для:**
а) дощового черв'яка б) дельфіна
в) тарантула г) травневого хруща
- 4. Пойкілотермія властива для:**
а) окапі б) гатерії в) страуса г) жирафа
- 5. Кількість ходильних ніг у скорпіона:**
а) шість б) вісім в) десять г) чотири
- 6. Нижня щелепа комах:**
а) мандибула б) максила в) хеліцер г) педипальп
- 7. Видільна система за типом протонефридіїв притаманна для:**
а) планарії б) дощового черв'яка в) ланцетника г) аскариди
- 8. Порожнина тіла в дощового черв'яка:**
а) протоцель б) целом в) міксоцель г) гастрोцель
- 9. Остаточним хазяїном малярійного плазмодію є:**
а) людина б) корова в) риба г) комар
- 10. Асцидії належать до типу:**
а) Членистоногі б) Молюски в) Хордові г) Голкошкірі
- 11. До Амніот належать:**
а) Амфібії б) Кишковопорожнинні в) Птахи г) Голкошкірі
- 12. До якого класу членистоногих належить переносник весняно-літнього енцефаліту?**
а) Комахи б) Меростомові в) Павукоподібні г) Ракоподібні

Завдання №3

- 1. Антидиуретичний гормон синтезується в:**
а) гіпофізі б) гіпоталамусі в) щитоподібній залозі г) епіфізі
- 2. Один із типів клітин пухкої сполучної тканини називають:**
а) остеоцит б) хондроцит в) олігодендроцит г) фібробласт
- 3. Дефіцит вітаміну РР призводить до хвороби:**
а) цинга б) рахіт в) бері-бері г) пелагра
- 4. Інспіраторний центр розташований у:**
а) довгастому мозку б) задньому мозку
в) середньому мозку г) проміжному мозку
- 5. Десята пара черепних нервів у людини:**
а) блоковий б) додатковий в) блукаючий г) нюховий
- 6. Мітральний клапан серця:**
а) тристулковий б) напівмісяцевий
в) двостулковий г) одностулковий
- 7. Зовнішня мозкова оболонка:**
а) тверда б) м'яка в) павутинна г) шорстка
- 8. Рецептори шкіри, що сприймають дотик:**
а) фоторецептори б) осморорецептори
в) тільця Пачіні г) колби Краузе
- 9. Зовнішню оболонку серця називають:**
а) епікард б) ендокард в) перикард г) міокард
- 10. Розділ анатомії та фізіології людини, що вивчає судини:**
а) ангіологія б) естезіологія в) остеологія г) міологія
- 11. Фронтальна порожнина розташований у:**
а) верхній щелепі б) лобовій кістці
в) епістрофеї г) нижній щелепі
- 12. Структурна одиниця легені:**
а) альвеола б) бронхіола в) ацинус г) аеробласт

II рівень

Завдання №1

(у кожному питанні – дві правильні відповіді)

1. До Папоротей належать:
а) ефедра б) ксанторія в) рафлезія г) оленячий ріг г') сальвінія
2. Плід «коробочка» характерний для:
а) вишні б) агрусу в) дурману г) маку г') картоплі
3. До риб, що не мають зябрової кришки, належать:
а) скат б) короп в) акула г) лящ г') лосось
4. Структурами, характерними для амеб, є:
а) трихоцисти б) скоротлива вакуоля в) ундулююча мембрана
г) цитостом г') псевдоподії
5. До ефекторів рефлекторної дуги належать:
а) біцепс б) еритроцит в) слинна залоза
г) мієлоцит г') фоторецептор
6. До вуглеводів належать:
а) хітин б) естроген в) птіалін г) інулін г') вазопресин
7. До організмів, яким притаманна «К-стратегія» розмноження, належать:
а) слон б) тарган в) орангутанг г) дрозофіла г') волосоголовець
8. До поліпептидів належать:
а) пектин б) холестерол в) лактоза г) інсулін г') лізоцим
9. Власну ДНК мають:
а) лізосоми б) мітохондрії в) апарат Гольджі
г) хлоропласти г') рибосоми
10. До білків четвертинної структури належать:
а) міозин б) гемоглобін в) кератин г) міоглобін г') каталаза

Завдання №2

Наведіть відповідний науковий термін:

1. Надмембранний апарат тваринної клітини.
2. Запилення рослин за допомогою комах.
3. Синтез інформаційної РНК на матриці ДНК.
4. Запрограмована загибель клітини.
5. Спосіб гастрюляції шляхом вгинання стінки бластули.
6. Відокремлення протопласту від клітинної стінки під час занурення клітини в гіпертонічний розчин.
7. Одиниця еволюційного процесу.
8. Назва білків, що входять до складу нуклеосом.
9. Хромосомна перебудова: втрата ділянки хромосоми.
10. Якщо в людини каріотип ХХУ, то це синдром ...?

III рівень

Завдання №1

(кількість правильних відповідей – від однієї до шести)

- 1. До реакцій матричного синтезу належать:**
а) реплікація ДНК   б) трансляція   в) коагуляція
г) транскрипція   г') інверсія   д) трансдукція
- 2. До ферментів належать:**
а) птіалін   б) трипсин   в) тироксин
г) окситоцин   г') пепсин   д) вазопресин
- 3. До лейкоцитів належать:**
а) лімфоцити   б) базофіли   в) нейтрофіли
г) еозинофіли   г') моноцити   д) тромбоцити
- 4. До факторів еволюції належать:**
а) природний добір   б) мутації   в) спадковість
г) модифікації   г') дрейф генів   д) симбіоз

5. До статевих гормонів належать:

- а) естроген б) мелатонін в) тестостерон
г) соматропін г') адреналін д) тимозин

6. До типів порожнини тіла належать:

- а) целом б) міксоцель в) схізоцель
г) стереоцель г') спланхнотом д) пластом

7. До прикладів анеуполіплоїдії належать:

- а) синдром Дауна б) фенілкетонурія в) трисомія X
г) синдром котячого крику г') синдром Шерешевського – Тернера
д) гемофілія

Завдання №2

1. Під час фотосинтезу зелена сіркобактерія використала шість молекул CO_2 . Скільки молекул кисню при цьому утворилося:

- а) дві б) чотири в) шість г) жодної

2. Схрещено дві породи кролів: із короткою хвилястою шерстю та довгою прямою. У результаті аналізуючого схрещування отримано потомство: з довгою прямою шерстю – 99 особин, із короткою хвилястою – 101, із довгою хвилястою – 24, з короткою прямою – 26. Визначте частоту кросинговеру.

- а) 20% б) 40% в) 50% г) 10%

3. Визначте площу акваторії моря, потрібну для того, щоб виросла чайка масою 1 кг (40% сухої речовини) у ланцюзі живлення: фітопланктон – риба – чайка. Біологічна продуктивність акваторії – 500 г/м^2 .

- а) 100 м^2 б) 80 м^2 в) 60 м^2 г) 40 м^2

4. У дитини I група, у його матері – II, у батька – III. Яка ймовірність того, що у другій дитини буде така сама група, як і у першій:

- а) $1/16$ б) $1/8$ в) $1/4$ г) $1/2$

5. Молекула матричної РНК має 339 нуклеотидів разом зі стартовим кодоном і стоп-кодоном. Яка кількість амінокислот буде у зрілому білку:

- а) 111 б) 112 в) 113 г) 339

6. Диплоїдний набір хромосом у гороху – 14. Скільки молекул ДНК міститься в ядрі клітини ендосперму в профазі мітозу?

- а) 14 б) 28 в) 42 г) 8

7. У процесі енергетичного обміну утворилося 210 молекул АТФ. Повного розщеплення зазнали 5 молекул глюкози, а решта – пройшли лише безкисневий етап обміну (гліколіз). Скільки загалом молекул глюкози розщепилося?

- а) 20 б) 30 в) 10 г) 15

■ 11 клас

І рівень

(у кожному питанні – одна правильна відповідь)

Завдання №1

1. Пилкове зерно Голонасінних – це:

- а) спорофіт б) жіночий гаметофіт
в) чоловічий гаметофіт г) спорогон

2. Лагенарія належить до родини:

- а) Пасльонові б) Гарбузові в) Розові г) Айстрові

3. Тип плоду кавуна:

- а) ягода б) кістянка в) гарбузина г) сім'янка

4. Баранець звичайний – це:

- а) папороть б) мох в) хвощ г) плаун

5. Модрина належить до класу:

- а) Хвойні б) Гнетові в) Саговникові г) Однодольні

6. До Бурих водоростей належить:

- а) ночесвітка б) навікула в) порфіра г) ламінарія

7. Плід «ягода» утворюється в:

- а) баклажану б) дурману в) капусти г) грициків

8. До Мохів належить:

- а) оленячий мох б) маршанція в) улотрикс г) нефролепіс

9. Річні кільця утворюються за рахунок:
а) перициклу б) камбію в) флоєми г) ксилеми
10. До міксотрофних рослин належить:
а) росичка б) повитиця в) селягінела г) вольвокс
11. Наявність у квітці десяти тичинок, з яких дев'ять зрослися в основі, – це ознака родини:
а) Бобові б) Капустяні в) Тонконогові г) Пасльонові
12. Рослиною з найдовшим стеблом є:
а) секвойя б) мамонтове дерево
в) ротангова пальма г) евкаліпт.

Завдання №2

1. Дорослу стадію індивідуального розвитку комах називають:
а) індіго б) імаго в) німфа г) трохофора
2. Розділ зоології, що вивчає молюсків:
а) ентомологія б) арахнологія в) малакологія г) карцинологія
3. Нервова система трубчастого типу властива для:
а) дощового черва б) дельфіна
в) тарантула г) травневого хруща
4. Пойкілотермія властива для:
а) окапі б) гатерії в) страуса г) жирафа
5. Кількість ходильних ніг у скорпіона:
а) шість б) вісім в) десять г) чотири
6. Нижня щелепа комах:
а) мандибула б) максила в) хеліцер г) педипальп
7. Видільна система по типу протонефридіїв притаманна для:
а) планарії б) дощового черв'яка в) ланцетника г) аскариди
8. Порожнина тіла в дощового черв'яка:
а) протоцель б) целом в) міксоцель г) гастроцель
9. Остаточним хазяїном малярійного плазмодію є:
а) людина б) корова в) риба г) комар

- 10. Асцидії належать до типу:**
а) Членистоногі б) Молюски в) Хордові г) Голкошкірі
- 11. До Амніот належать:**
а) Амфібії б) Кишковопорожнинні в) Птахи г) Голкошкірі
- 12. До якого класу членистоногих належить переносник весняно-літнього енцефаліту?**
а) Комахи б) Меростомові в) Павукоподібні г) Ракоподібні

Завдання №3

- 1. Антидиуретичний гормон синтезується в:**
а) гіпофізі б) гіпоталамусі в) щитоподібній залозі г) епіфізі
- 2. Один із типів клітин пухкої сполучної тканини називають:**
а) остеоцит б) хондроцит в) олігодендроцит г) фібробласт
- 3. Дефіцит вітаміну РР призводить до хвороби:**
а) цинга б) рахіт в) бері-бері г) пелагра
- 4. Інспіраторний центр розташований у:**
а) довгастому мозку б) задньому мозку
в) середньому мозку г) проміжному мозку
- 5. Десята пара черепних нервів у людини:**
а) блоковий б) додатковий в) блукаючий г) нюховий
- 6. Мітральний клапан серця:**
а) тристулковий б) напівмісяцевий
в) двостулковий г) одностулковий
- 7. Зовнішня мозкова оболонка:**
а) тверда б) м'яка в) павутинна г) шорстка
- 8. Рецептори шкіри, що сприймають дотик:**
а) фоторецептори б) осморорецептори
в) тільця Пачіні г) колби Краузе
- 9. Зовнішню оболонку серця називають:**
а) епікард б) ендокард в) перикард г) міокард

10. Розділ анатомії та фізіології людини, що вивчає судини:
а) ангіологія б) естезіологія в) остеологія г) міологія
11. Фронтальна порожнина розташований у:
а) верхній щелепі б) лобовій кістці
в) епістрофеї г) нижній щелепі
12. Структурна одиниця легені:
а) альвеола б) бронхіола в) ацинус г) аеробласт

II рівень

Завдання №1

(у кожному питанні – дві правильні відповіді)

1. До Папоротей належать:
а) ефедра б) ксанторія в) рафлезія г) оленячий ріг г') сальвінія
2. Плід «коробочка» характерний для:
а) вишні б) агрусу в) дурману г) маку г') картоплі
3. До риб, що не мають зябрової кришки, належать:
а) скат б) короп в) акула г) лящ г') лосось
4. Структурами, характерними для амеб, є:
а) трихоцисти б) скоротлива вакуоля в) ундулююча мембрана
г) цитостом г') псевдоподії
5. До ефекторів рефлекторної дуги належать:
а) біцепс б) еритроцит в) слинна залоза
г) мієлоцит г') фоторецептор
6. До вуглеводів належать:
а) хітин б) естроген в) птіалін г) інулін г') вазопресин
7. До організмів, яким притаманна «К-стратегія» розмноження, належать:
а) слон б) тарган в) орангутанг г) дрозофіла г') волосоголовець
8. До поліпептидів належать:
а) пектин б) холестерол в) лактоза г) інсулін г') лізоцим

9. Власну ДНК мають:

- а) лізосоми б) мітохондрії в) апарат Гольджі
г) хлоропласти г') рибосоми

10. До білків четвертинної структури належать:

- а) міозин б) гемоглобін в) кератин г) міоглобін г') каталаза

Завдання №2

Наведіть відповідний науковий термін:

1. Надмембранний апарат тваринної клітини.
2. Запилення рослин за допомогою комах.
3. Синтез інформаційної РНК на матриці ДНК.
4. Запрограмована загибель клітини.
5. Спосіб гастрюляції шляхом вгинання стінки бластули.
6. Відокремлення протопласту від клітинної під час занурення клітини в гіпертонічний розчин.
7. Одиниця еволюційного процесу.
8. Назва білків, що входять до складу нуклеосом.
9. Хромосомна перебудова: втрата ділянки хромосоми.
10. Якщо в людини каріотип ХХУ, то це синдром ...?

III рівень

Завдання №1

(кількість правильних відповідей – від однієї до шести)

1. До реакцій матричного синтезу належать:

- а) реплікація ДНК б) трансляція в) коагуляція
г) транскрипція г') інверсія д) трансдукція

2. До ферментів належать:

- а) птіалін б) трипсин в) тироксин
г) окситоцин г') пепсин д) вазопресин

3. До лейкоцитів належать:

- а) лімфоцити б) базофіли в) нейтрофіли
г) еозинофіли г') моноцити д) тромбоцити

4. До факторів еволюції належать:

- а) природний добір б) мутації в) спадковість
г) модифікації г') дрейф генів д) симбіоз

5. До статевих гормонів належать:

- а) естроген б) мелатонін в) тестостерон
г) соматропін г') адреналін д) тимозин

6. До типів порожнини тіла належать:

- а) целом б) міксоцель в) схізоцель
г) стереоцель г') спланхнотом д) пластом

7. До прикладів анеуполіплідії належать:

- а) синдром Дауна б) фенілкетонурія
в) трисомія Х г) синдром котячого крику
г') синдром Шерешевського–Тернера д) гемофілія

Завдання №2

1. Під час фотосинтезу зелена сіркобактерія використала шість молекул CO_2 . Скільки молекул кисню при цьому утворилося:

- а) дві б) чотири в) шість г) жодної

2. Схрещено дві породи кролів: із короткою хвилястою шерстю та довгою прямою. У результаті аналізуючого схрещування отримано потомство: з довгою прямою шерстю – 99 особин, із короткою хвилястою – 101, із довгою хвилястою – 24, з короткою прямою – 26. Визначте частоту кросинговеру.

- а) 20% б) 40% в) 50% г) 10%

3. Визначте площу акваторії моря, потрібну для того, щоб виросла чайка масою 1 кг (40% сухої речовини) у ланцюзі живлення: фітопланктон – риба – чайка. Біологічна продуктивність акваторії – 500 г/м^2 .

- а) 100 м^2 б) 80 м^2 в) 60 м^2 г) 40 м^2

4. У дитини I група, у його матері – II, у батька – III. Яка ймовірність того, що у другій дитини буде така сама група, як і у першій:

а) $1/16$ б) $1/8$ в) $1/4$ г) $1/2$

5. Молекула матричної РНК має 339 нуклеотидів разом із стартовим кодоном і стоп-кодоном. Яка кількість амінокислот буде у зрілому білку:

а) 111 б) 112 в) 113 г) 339

6. Диплоїдний набір хромосом у гороху – 14. Скільки молекул ДНК міститься в ядрі клітини ендосперму в профазі мітозу?

а) 14 б) 28 в) 42 г) 8

7. У процесі енергетичного обміну утворилося 210 молекул АТФ. Повного розщеплення зазнали 5 молекул глюкози, а решта – пройшли лише безкисневий етап обміну (гліколіз). Скільки загалом молекул глюкози розщепилося?

а) 20 б) 30 в) 10 г) 15

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З ХІМІЇ

■ 9 клас

І рівень

1. Напишіть рівняння реакцій і вкажіть їх умови для наведеної схеми перетворень:

кальцій → кальцій бромід → кальцій карбонат →
кальцій гідрокарбонат → кальцій карбонат → кальцій карбід →
продукти взаємодії останнього з водою.

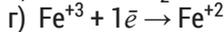
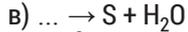
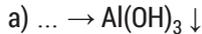
2. За нормальних умов змішали 1 м^3 повітря (21% O_2 та 79% N_2 за об'ємом) та 1 м^3 водню. Одержана суміш вибухнула. Розрахувати, яка маса води утворилася при цьому. З яких речовин складається газоподібний залишок після конденсації водяної пари?

3. Які типи кристалічних ґраток можуть утворювати ці сполуки:

NaBr , K_2SO_4 , SiC , SO_2Cl_2 , CO_2 , Cu_6Sn_5 ?

II рівень

1. Наведіть приклади реакцій (не менше 2-х принципово різних перетворень для кожного випадку), в яких утворюються такі речовини, та вкажіть умови проведення реакцій. Крім вказаних речовин, у реакціях можуть утворюватися й інші продукти.

У відповідях мають бути наведені повні молекулярні рівняння реакцій із правильно розставленими коефіцієнтами.

2. До 1,000 л 10% розчину гідроксиду натрію (густина 1,11 г/см³) обережно додали, постійно перемішуючи та охолоджуючи, 150 мл 85% ортофосфатної кислоти (густина 1,69 г/см³). Розрахувати вміст речовин (у мас. %), що містяться в отриманому розчині.

III рівень

1. Деякий оксид **A** масою 1,000 г змішали з надлишком солі **B** та нагріли до високої температури. Отримали твердий залишок солі **C** масою 1,675 г, розчинний у воді. Леткі продукти, що виділилися, охолодили до кімнатної температури, отримали сіль **B**, воду та газ **D**, що має різкий запах і забарвлює лакмусовий папірець у синій колір.

Коли додати до розчину солі **C** нітрат срібла, утворюється білий осад, який не розчиняється у кислотах, а під дією сонячного світла темніє. Під час додавання до розчину солі **C** лугу утворюється білий осад, який розчиняється у надлишку лугу.

- Визначте всі невідомі речовини та напишіть рівняння реакцій (всі реакції у цій задачі відбуваються без зміни ступенів окислення елементів).
- Як реагує розчин солі **C** з надлишком газу **D**?

2. Знайти масу чистого продукту, що утворюється за перекристалізацією 300 г $Mg(NO_3)_2 \cdot 6H_2O$, який містить 4% домішок, в інтервалі температур 80...20 °С. Розчинність безводного $Mg(NO_3)_2$ у 100 г води складає 106,2 г за 80 °С та 70,1 г за 20 °С.

■ 10 клас

I рівень

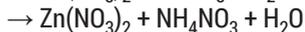
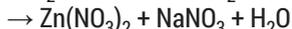
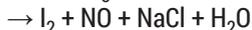
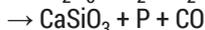
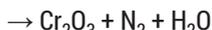
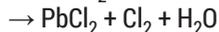
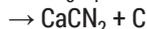
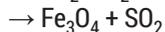
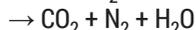
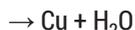
1. У трьох непідписаних пробірках містяться розчини $AlCl_3$, KOH , KNO_3 . Чи можна, не використовуючи додаткових реактивів, виявити, де яка речовина? Відповідь мотивуйте.

2. Скільки P_2O_5 треба додати до 1 л 85% ортофосфатної кислоти (густина 1,69 г/см³), щоб отримати 90% ортофосфатну кислоту? (Вважайте, що в розчинах є тільки ортофосфатна кислота).

3. Бромпохідна вуглеводню має молярну масу 137 г/моль. Наведіть її брутто-формулу та структурні формули можливих ізомерів.

II рівень

1. Наведіть приклади реакцій, в яких утворюються лише такі речовини, вкажіть умови проведення реакцій:

У відповідях мають бути наведені повні молекулярні рівняння реакцій із правильно розставленими коефіцієнтами. Рівняння, які можна розділити на 2 незалежні (наприклад: $C + 2H_2 + 2O_2 = CO_2 + 2H_2O$), не підходять.

2. Щоб визначити концентрацію розчину нітрату срібла, юний хімік до 10 мл цього розчину додав 100 мл 0,1М розчину $NaBr$. Осад, що випав, він відфільтрував, промив водою, висушив, нагріваючи, та зважив. Його маса склала 0,19 г. Якою була концентрація розчину нітрату срібла за розрахунками юного хіміка? Чи правильна ця цифра, на вашу думку? Якщо ні –

поясніть, яких помилок припустився хлопець. Якщо так – просто дайте відповідь «так».

III рівень

1. Водний розчин деякої калійної солі **A** піддали електролізу, при цьому вміст комірки ретельно перемішувався. На катоді виділилося 1,12 л газу, суміш якого з повітрям є вибухонебезпечною. Після охолодження розчину, одержаного після електролізу, було зібрано 1,5 г кристалів солі **B**. Нагрівання 1,0000 г цієї солі у присутності каталізатора MnO_2 приводить до виділення газу, що підтримує горіння, та утворення 0,6084 г солі **A**. Водночас при нагріванні солі **B** без каталізатора утворюється суміш солей **A** та **C**.

Слабке нагрівання солі **B** з оксалатною кислотою приводить до виділення газової суміші ($D_{H_2} \approx 27,9$), що складається із двох оксидів.

- Визначте всі невідомі речовини та напишіть рівняння реакцій, що відбуваються.
- Розрахуйте вихід солі **B**, уважаючи вихід газу на катоді 100%. Які причини обумовлюють вихід солі **B** у цьому процесі менше 100%?

2. Дві молекули циклопентадієну взаємодіють між собою за реакцією Дільса – Альдера з утворенням вуглеводню **A**, який при гідруванні у присутності PtO_2 утворює вуглеводень **B**. Своєю чергою, вуглеводень **B** під час нагрівання з безводним хлоридом алюмінію за 150...180 °C утворює поліциклічний вуглеводень **C**, просторове розташування атомів Карбону в якому таке ж, як і у кристалічній ґратці алмазу. Розшифруйте вуглеводні **A-C**, про які йдеться, зобразіть їх структурні формули. Скільки можливих ізомерів у монобром-заміщеного вуглеводню **C**? Зобразіть їх структурні формули. Яку мінімальну кількість зв'язків C-C треба розірвати, щоб поліциклічний вуглеводень **C** перетворився на нециклічний?

■ 11 клас

I рівень

1. Змішали 1 л 1% (за масою) розчину KOH та 1 л 1% розчину хлоридної кислоти. Вважаючи густини розчинів рівними 1 г/см³, розрахуйте концентрації речовин (у % мас.) та pH одержаного розчину.

2. При згорянні 1,000 г кожної з речовин **A**, **B** та **B** утворюється по 1,6 л (н. у.) вуглекислого газу та 1,286 г води. Густина цих речовин однакова і складає 0,00228 г/мл за 25 °С та тиску 1 атм. Знайдіть молекулярні формули цих речовин і запропонуйте структурні формули.

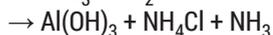
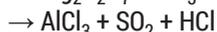
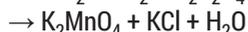
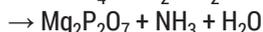
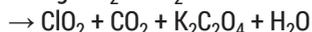
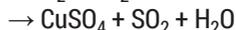
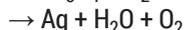
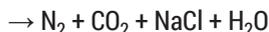
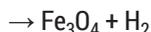
3. Деякий кристалогідрат ферум (III) сульфату повільно нагрівають на повітрі. У таблиці наведено втрати маси (у % від вихідної маси) за певних значень температур:

t, °C	110	150	200	800
Δm, %	16,03	25,64	28,85	71,59

Знайдіть формулу кристалогідрату та продуктів, що утворилися за вказаних температур.

II рівень

1. Наведіть приклади реакцій, в яких утворюються лише такі речовини, та вкажіть умови проведення реакцій:

У відповідях мають бути наведені повні молекулярні рівняння реакцій із правильно розставленими коефіцієнтами. Рівняння, які можна розділити на 2 незалежні (наприклад: $\text{C} + 2\text{H}_2 + 2\text{O}_2 = \text{CO}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$), не підходять.

3. Розташуйте кислоти в ряди за збільшенням сили у водних розчинах:

1 ряд: хлоридна, тіоціанатна, карбонатна, фосфорна (ортофосфатна), сульфїтна;

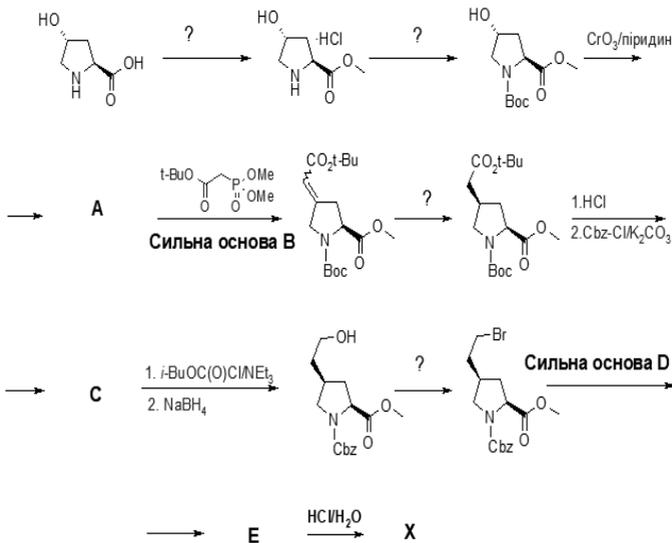
2 ряд: хлороетанова, бутандіова, аміноетанова, пропанова, етанова.

III рівень

1. Суміш 2-х рідин у певному молярному відношенні загальною масою 6,870 г нагрівають у герметичній посудині об'ємом 1 л до 1000 °С. Після охолодження до 25 °С у посудині міститься лише газова суміш, тиск якої

становить 495,5 кПа. Після пропускання цієї суміші через розчин лугу об'єм газу, що залишився, становить 1,12 л (н. у.), а вага розчину збільшилася на 5,469 г. Який тиск буде у посудині за 1000 °С? Визначити усі речовини та написати рівняння реакцій.

2. Нижче наведена схема перетворень, за допомогою якої із природної амінокислоти – 4-гідроксипроліну – синтезували неприродну амінокислоту X (у вигляді гідрохлориду). Розшифруйте абревіатури t-Bu, i-Bu, Boc, Cbz, зобразіть структурні формули відповідних замісників. Позначте (за R, S-номенклатурою) абсолютні конфігурації асиметричних атомів вуглецю у 4-гідроксипроліні. Запропонуйте умови реакцій (де над стрілочками є знак питання) (умови, які приводять до зображених на схемі сполук, але як домішок у складі сумішей з іншими сполуками, не будуть зараховуватись як правильні відповіді). Розшифруйте сполуки A, B, C, D, E, X, зобразіть їх структурні формули.

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

■ 11 клас

I рівень

1. Скласти речення за схемами.

[...], і [ ], але [ ].
«П, – а, – п».
[ ], тому що ( ).

2. Скласти словосполучення із паронімами (6 словосполучень).

Економний – економічний, врахувати – підрахувати, виплата – сплата.

3. Записати фразеологізми одним словом.

Брати на глум, голий як бубон, не в ті взувся, вивертати душу, видавати себе з головою, висіти на телефоні.

II рівень

1. Записати у дві колонки дієслова:

- 1) зі вставленими буквами е, є;
- 2) зі вставленими буквами и, ї.

Ключ. У словах підкреслити другу від початку букву. Із цих букв прочитати закінчення вислову давньоримського письменника Публія Теренція.

Святку...мо, вивча...ш, знаход...ш, ненавид...те, сто...мо, схоч...те, лет...те, колиш...ться, осміл...ться, одяга...ться, захист...мо, пиш...ш, утриму...мося, змін...ться, тьопа...те, перестав...ш.

2. Записати приклади речень, у яких:

- 1) додаток виражений інфінітивом;
- 2) означення виражене іменником у непрямому відмінку;
- 3) обставина виражена іменником у непрямому відмінку;
- 4) означення виражене прислівником;
- 5) обставина виражена інфінітивом.

III рівень

1. Виконати тестові завдання (у кожному тесті – одна правильна відповідь).

I ТЕСТ

Історизм виділено в реченні:

- A** Життя, козаче, такий хокей, де віртуозів товчуть до борту.
- Б** Знову князі і смерди, корчиться від болю Русь.
- В** Десь на околицях риторики самотня істина живе.
- Г** Вітри, як старомодні листоноші, бо ми повідвикали від листів.
- Ґ** Обгородився місяць, мов ґазда, і з кимось ніч шепталася несміло.

II ТЕСТ

Лексичну помилку допущено в словосполученні:

- A** вірно кохати
- Б** приймати участь
- В** впадати у вічі
- Г** трапляються недоліки
- Ґ** являється у сні

III ТЕСТ

У реченні *Після важкого дня я дуже втопився* замість виділених слів доречний фразеологізм:

- A** не чув ні рук ні ніг
- Б** ні за цапову душу
- В** землі під ногами не чув
- Г** ні риба ні м'ясо
- Ґ** ні в сих ні в тих

IV ТЕСТ

Спільний рід мають усі іменники варіанта:

- А** нероба, забіяка, юрист, бідолаха
- Б** незграба, суддя, тренер, сирота
- В** ледащо, лівша, рева, листоноша
- Г** староста, професор, зануда, базіка
- Ґ** ябеда, замазура, вельможа, роззява

V ТЕСТ

Правильною є відмінкова форма числівника:

- А** ста сорока п'ятьма
- Б** сто сорок п'ять
- В** стам сорокам п'ятьом
- Г** стома сороками п'ятьома
- Ґ** (у) стах сорока п'ятьох

VI ТЕСТ

НЕ ТРЕБА ставити тире між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущено).

- А** Чимось зарадиш людині і на душі легко весь день.
- Б** Чужих два слова в пісні буде і пісня вся тоді чужа!
- В** Озався постріл над рікою і на коня схилився козак.
- Г** Давно закінчилася злива і хмари розійшлися.
- Ґ** Квітує жито і ячмінь колос викидає.

VII ТЕСТ

Пунктуаційну помилку допущено в реченні:

- А** «Веди ж нас, Василю, до пана, – каже полковник Шрам. – Де він? Чи в світлиці, чи в пасіці?»
- Б** «Нащо ви одв'язали нашого коня та заперли в свій хлів? – крикнула Мотря: Не святі ж прийшли з неба та одв'язали його!»
- В** Тоді вдова Бобренчиха озвалась: «Та вуха ж в'януть на таку олжу! Вона сама Грицькові нав'язалась».
- Г** Сидить на поріжку і обриває пелюстки на ромашці, шепочучи: «Є – нема, є – нема, є...»
- Ґ** «Це кінець!» – нестерпною іскрою пронеслося у свідомості.

7. Напишіть власне висловлення (100 слів) «Доброта і милосердя – ознаки здорового людського суспільства».

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

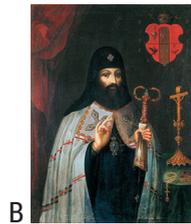
■ 10 клас

I рівень

Завдання № 1

Виберіть портрет історичного діяча, про якого йдеться:

«Народився у родині молдавського господаря Симона та угорської князівни Маргарет. Був військовим і брав участь у битві під Хотиним. Згодом постригся у ченці й став архімандритом Києво-Печерської лаври».

Завдання № 2

Що сприяло початку виходу першої в Російській імперії україномовної газети «Хлібороб»?

А Видання Валуєвського циркуляру 1863 р.

Б Підписання Емського указу 1876 р.

В Оприлюднення Олександром II «Маніфесту ...» від 19 лютого 1861 р.

Г Підписання Миколою II «Маніфесту...» від 17 жовтня 1905 р.

Завдання № 3

З якою політичною метою проводили суцільну колективізацію?

А Зміцнення матеріально-технічної бази сільськогосподарського виробництва та піднесення добробуту селян.

Б Встановлення державного контролю над сільськогосподарським виробництвом і використання його ресурсів для модернізації всього господарства.

- В** Допомога держави процесу колгоспного будівництва та удосконалення агротехніки й агрокультури.
- Г** Подолання продовольчої кризи в країні, заміна екстенсивного сільськогосподарського виробництва інтенсивним.

II рівень

Завдання № 1

Укажіть території, заштриховані на картосхемі.

- А** Території, приєднані до УРСР у 1925 р.
- Б** Території УСРР, уражені голодом 1921, 1932–1933 рр.
- В** Українські території, приєднані до РСФРР у 1925 р.
- Г** Території, передані Польщі за Ризьким миром 1921 р.

Завдання № 2

З якими подіями пов'язана поява наведеного плаката?

- А** Утворення Карпатської України.
- Б** «Визвольним походом» Червоної Армії.
- В** Проголошенні Акта відновлення Української Держави.
- Г** Приєднання Північної Буковини до УРСР.

III рівень

Завдання № 1

Розташуйте в хронологічній послідовності події першої чверті XX ст.

1. Прихід до влади П. Скоропадського.
2. Чортківська офензива.
3. Проведення Всеукраїнського національного конгресу.
4. Утворення Західноукраїнської Народної Республіки.
5. Другий Зимовий похід.
6. Утворення Галицько-Буковинського генерал-губернаторства на чолі з графом Г. Бобринським.
7. Перша радянсько-українська війна.

Завдання № 2

Що таке «стаханівський рух»? Чим можна пояснити його масове поширення в роки другої п'ятирічки?

■ 11 клас

I рівень

Завдання № 1

Які з поданих нижче подій відбулися наприкінці XVIII – поч. XIX ст. у Наддніпрянській Україні (потрібно обрати 3 відповіді):

- 1) заснування товариства «Просвіта» і Літературного товариства ім. Т. Шевченка;
- 2) повстання Чернігівського полку;
- 3) видання першого українського журналу «Основа»;
- 4) заснування Університету святого Володимира;
- 5) відкриття Південно-Західного відділу Російського географічного товариства;
- 6) створення Кирило-Мефодіївського братства (товариства);
- 7) розгортання діяльності громад.

Завдання № 2

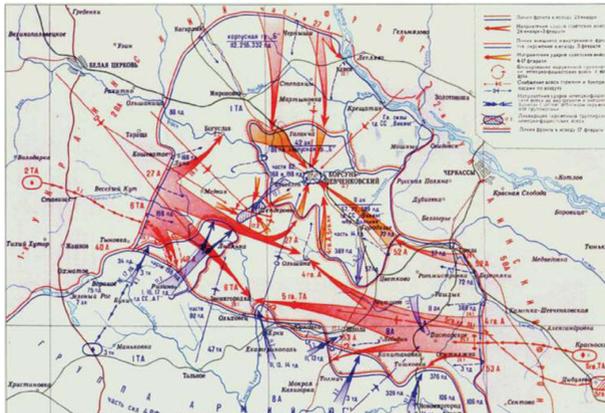
Що є наслідком індустріалізації, здійсненої в Україні наприкінці 1920–1930-х рр.:

- 1) загальне одержавлення засобів виробництва;
- 2) інтенсифікація сільськогосподарської праці, освоєння нових земель;
- 3) стрімке зростання заробітної плати, матеріального добробуту та життєвого рівня населення;
- 4) збереження приватного сектору економіки, збільшення державної допомоги дрібним товарообміном;
- 5) потужна урбанізація, швидке формування фабрично-заводського робітничого класу;
- 6) домінування виготовлення засобів виробництва, поглиблення підпорядкованості економіки республіки союзному центру;
- 7) децентралізація управління народного господарства.

Завдання № 3

Якого року Червона армія здійснила показані на карті наступальні дії зі звільнення України від гітлерівських загарбників?

- А) 1942   Б) 1943   В) 1944   Г) 1945

II рівень

Завдання № 1

Розташуйте події у хронологічній послідовності:

- А) «Шахтинська справа»;
- Б) проголошення курсу на індустріалізацію;
- В) створення театру «Березіль»;
- Г) запровадження політики коренізації (українізації);
- Д) запровадження нової економічної політики.

Завдання № 2

Установіть відповідність між датами та подіями:

- 1. «Український народ з почуттям глибокого задоволення і палкої вдячності зустрине рішення про передачу Криму до складу УРСР» А) 1946 р
- 2. «У ніч з 25 на 26 квітня відбувся вибух на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС, який зруйнував його... Радіоактивна хмара накрила велику територію» Б) 1947 р.
- 3. «...собор постановляє скасувати постанови Брестського Собору 1596 року, ліквідувати унію і повернутися до нашої батьківської святої православної віри і Руської Православної Церкви» В) 1954 р.
- 4. «...нас, українців, жителів Лемківщини, Холмщини, Підляшшя, намагаються вигнати з наших рідних осель. Українці! Ніхто з нас не сміє на це мовчки погодитися...» Г) 1976 р.
- 5. «...організація ставить за мету вирішення чотирьох головних завдань: ознайомлення широких кіл української громадськості з Декларацією прав людини; сприяння виконання статей заключного Акту з питань безпеки і співробітництва в Європі; домагання того, щоб на всіх міжнародних нарадах... Україна як суверенна європейська держава і член ООН була представлена окремою делегацією...» Д) 1986 р.

III рівень**Завдання № 1**

Заповніть пропуски в таблиці «Розпад Радянського Союзу та відродження незалежності України»:

Дата	Подія
	Початок «перебудови»
26 квітня 1986 року	
вересень 1989 року	
	Проведення перших альтернативних виборів до Верховної Ради УРСР
	Ухвалення Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України
24 серпня 1991 року	
	Проведення Всеукраїнського референдуму та виборів Президента України. Обрання Президентом України Л. Кравчука

Завдання № 2

Уявіть, що ви берете участь у міжнародній конференції «Глобальні проблеми людства на поч. XXI ст.». Складіть 7 тез свого виступу, які розкривають сутність питання.

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З МАТЕМАТИКИ

■ 11 клас

Завдання № 1

Знайти усі пари дійсних чисел (x, y) , що задовольняють умови:

$$x + y = x^2 + y^2 = x^3 + y^3.$$

Завдання № 2

Знайти суму коренів рівняння:

$$(3^{2x^2-29} - 27)^4 \sqrt{5x + 18} = 0.$$

Завдання № 3

Розв'язати нерівність:

$$\log_3 \log_{\frac{1}{2}} \log_{\frac{1}{2}} x > 0.$$

Завдання № 4

В онлайн-гру грають 42% дітей віком від 7 до 9 років та 36 000 дітей віком від 10 до 12 років. Решта гравців мають вік більший за 12 років. Кількість дітей, які грають у гру віком від 7 до 9 років, відноситься до кількості дітей віком від 10 до 12 років як 7 : 3.

1. Скільки всього гравців грають у гру?
2. Скільки відсотків дітей віком від 10 до 12 років грають у гру?

Завдання № 5

Скільки розв'язків має рівняння?

$$\sqrt{|x|} = \frac{1}{1+x}.$$

Завдання № 6

Обчислити значення виразу:

$$\cos \frac{\pi}{33} \cos \frac{2\pi}{33} \cos \frac{4\pi}{33} \cos \frac{8\pi}{33} \cos \frac{16\pi}{33}.$$

Завдання № 7

Довжини основ рівнобічної трапеції дорівнюють 10 см і 26 см, а її діагоналі взаємно перпендикулярні. Знайти площу цієї трапеції.

**ДЛЯ СЕКЦІЇ
«ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»**

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

■ 10 клас

LEVEL I

GRAMMAR COMPREHENSION

Task 1. Put the verbs in brackets into an appropriate verb form.

1. Sorry I ..... (not, write) for so long, but I was on holiday.
2. This time last week John ..... (travel) across Africa.
3. I promise I ..... (be) on time.
4. Shakespeare ..... (write) at least 36 plays.
5. If you ..... (have) a headache, take an aspirin.
6. Physics ..... (involve) a lot of theoretical studies.
7. This time next year she ..... (prepare) for ZNO.
8. They ..... (pass) all exams by July next year.
9. The play ..... (begin) at 7 o'clock this evening.
10. The conference was a great success because we ..... (prepare) for it all week.

11. The room was empty – everyone ..... (go) out.
12. If I were you, I ..... (speak) to him again.
13. Why ..... (you, smell) the food? Has it gone off?
14. I can't see you tonight because I ..... (always, go) to the gym on Mondays.
15. The child ..... (shout) so loudly that he has a sore throat.

Task 2. Complete the text with a suitable preposition in each space.

1. The beaches were crowded ..... people.
2. He's experienced ..... archeology.
3. Cathy is very sensitive ..... the needs of others.
4. This ticket is valid ..... two days only.
5. It's important to make good use ..... your dictionary.
6. Pisa is famous ..... its Leaning Tower.
7. There is no solution ..... your problem.
8. She left the oven on all day ..... accident.
9. Success depends ..... good organisation.
10. The officer was ..... charge of 20 men.
11. Smoking is harmful ..... one's health.
12. Dr. Milton discovered the vaccine ..... chance.
13. She is not used ..... being spoken to like that.
14. It's so noisy I can't concentrate ..... my work.
15. He succeeded ..... upsetting all his friends.

Task 3. Complete the text with a / an, the or leave blank for zero article.

1. .... Prince Philip visited ..... Royal Albert Hall today.
2. We landed at ..... Charles de Gaulle airport in ..... Paris and were met by ..... ambassador in person.
3. .... van crashed into ..... back of my car in ..... Green Street yesterday.
4. Of ..... Seven Wonders of the World, I've only visited ..... Pyramids.
5. She caught ..... cold because she didn't come in from ..... rain.

6. .... University of Cambridge is one of ..... most famous in ..... United Kingdom if not in ..... Europe.
7. When ..... Berlin Wall was pulled down it was a great moment in ..... history.
8. After six months in ..... hospital my grandmother is coming ..... home.

LEVEL II
VOCABULARY COMPETENCE

Task 1. Choose the correct word.

1. Which of these is not a mammal?
A bat   B snail   C whale   D wild pig
2. He was wearing a dark green tie over his cream .....
A blouse   B jacket   C scarf   D shirt
3. You shouldn't eat so many sweets; they're ..... for you.
A bad   B disagreeable   C unhealthy   D unsuitable
4. My mother ..... very fine roses in her garden.
A breeds   B develops   C grows   D raises
5. The tiger had very sharp .....
A claws   B fangs   C hooves   D paws
6. You should take more exercise if you want to keep .....
A fat   B fine   C fit   D fresh
7. One ..... of their new house is that it has no garden.
A complaint   B disadvantage   C dislike   D pity
8. Your shoes are a(an) ..... ! You haven't cleaned them for weeks.
A accident   B blow   C disgrace   D shock
9. To keep the dog's ..... in good condition, it should be brushed daily.
A coat   B fleece   C fur   D hide
10. That's a nice dress. It ..... you perfectly.
A costumes   B goes   C matches   D suits

11. He kicked the ball over the.....
A garden wall   B garden's wall   C wall garden   D wall of garden
12. Mrs Proper always tells her child not to talk with his mouth .....
A full   B open   C together   D wide
13. Children with ..... diseases should not be allowed to go to school.
A constant   B contact   C infectious   D influential
14. The hole in the ozone..... is getting larger every year.
A greenhouse   B layer   C atmosphere   D ecology
15. Many species of animals today are .....
A endangered   B in risk   C risky   D under danger
16. The town stands mainly on the left ..... of the river.
A bank   B cliff   C coast   D shelf
17. The doctor told me he could..... nothing wrong with my health.
A bring   B find   C gain   D obtain
18. There are lots of things we can all do to ..... environment.
A affect   B waste   C defend   D protect
19. .... rain falling on forests has killed a lot of trees in the last 20 years.
A Acid   B Solar   C Endangered   D Natural
20. You look very different with your hair ..... on the right.
A combed   B divided   C parted   D separated

READING COMPREHENSION

Task 2. Read the article and mark the sentences T (true) or F (false).

We don't need no education... or do we?

The children who sang on *Another Brick in the Wall* by the British group Pink Floyd have changed their tune since 1979. 25 years later, they are trying to take the group to court because of unpaid royalties.

The song, which was a number 1 in the UK and abroad, was an attack on school and education and it had the famous chorus, 'We don't need no education, we don't need no thought control... teacher, leave those kids alone!' The chorus

was sung by thirteen schoolchildren from Islington Green School in London, who were taken to the Britannia Row record studios to sing on the recording by their music teacher. They never met the group and were not paid for their work. When the head of the school heard the song with its anti-social lyrics, she banned the children from receiving any publicity or from appearing on TV.

Peter Rowan, a royalty expert from Edinburgh, has spent two years trying to find the children, now adults, and he intends to help them make a legal claim for royalties. Mr Rowan said, 'They probably won't get more than a few hundred pounds each, but this is about recognition. They deserve to have their work recognized even if it has taken 25 years.'

Ian Abbott, 40, was one of the children who sang on the record. He said, 'Now I don't agree that "We don't need no education." Education is important. I really regret that I didn't study more at school. I would like to go to university now and get a degree. But work gets in the way when you get older. Sometimes I say to my nieces, "You must study harder," and they say, "But why? Look at what you sang on that song."'

Mirabai Narayan, another one of the children, now works as a teacher herself. She said, 'I sometimes wonder if the song influenced my career. My job now is to help kids with learning difficulties.'

1. Another Brick in the Wall was also successful outside the UK.
2. The children got a little money for singing on the record.
3. The head of the school wasn't happy about the song.
4. Peter Rowan thinks the children will get a lot of money.
5. Mirabai Narayan is sure the song made her become a teacher.

LEVEL III LISTENING COMPREHENSION

Task 1. You are going to listen to information about British festivals. After listening, read the statements 1-10 and decide whether they are true (T) or false (F).

1. Many of these festivals are actually races or competitions. _____
2. The Burning of the Clavie brings good luck for the new year. _____
3. The Clavie is burned in the main square of each town. _____

4. On Shrove Tuesday in Scarborough people burn ropes. _____
5. In Great Britain, it is very common to run with frying pans while tossing pancakes. _____
6. Cheese rolling involves running away from a big, round cheese. _____
7. Snail racing started in the UK. _____
8. The winner of the snail race receives a bunch of flowers. _____
9. The competition to pull the ugliest face is an old tradition. _____
10. The Burning of the Clocks festival ends with people throwing water. _____

WRITING

Task 2. What ten things could you recycle in your home? Write an essay (100-120 words) and give specific reasons and details to support your answer

■ 11 клас

LEVEL I GRAMMAR COMPREHENSION

Task 1. Put the verbs in brackets into an appropriate verb form.

1. We ..... (live) in Beijing at the time of the 2008 Olympics.
2. If you continue to shout so loudly, you ..... (wake up) the baby.
3. I feel a bit sick now. I wish I ..... (not, eat) so much.
4. Polar bears ..... (hunt) for their fur.
5. She ..... (see) a lawyer tonight.
6. George Smith ..... (train) for this match for months.
7. Does he ever have a holiday? It seems as though he..... (work) seven days a week!

8. These are difficult times because food and fuel prices ..... (go up) quickly.
9. I ..... (never, like) Japanese food before but the meal Yuki cooked was lovely.
10. By next Friday I ..... (wait) for my exam results for over two months!
11. In the film 'Australia' two young people ..... (meet) and become friends during World War II.
12. I ..... (enjoy) myself at the party, while Tom was babysitting at home.
13. He ..... (probably, pass) his driving test.
14. It's high time he ..... (face) up to his responsibilities.
15. The news ..... (be) very interesting yesterday.

Task 2. Complete the text with a suitable preposition in each space.

1. Many people died ..... starvation.
2. Rescue teams searched ..... injured people.
3. If the boat was going to sink, there would be a great need ..... lifejackets.
4. Mozart was a genius ..... composing operas.
5. She took no notice ..... the warning.
6. Medical teams were sent ..... the government.
7. She was expelled ..... school when they caught her taking some test papers.
8. Pollution is a threat ..... the environment.
9. They left the country ..... dawn.
10. Transportation costs are included ..... the price.
11. Many people were trapped ..... the rubbish of the building which had collapsed.
12. You are ..... colour. Aren't you feeling well?
13. It never occurred ..... me that you were right.
14. Mr Biggs is busy ..... the moment.
15. He is tired ..... living in the city.

Task 3. Complete the text with a/an, the or leave blank for zero article.

1. He took ..... job with ..... Government because he's interested in ..... politics.
2. Shall we have ..... lunch at ..... home or go to ..... Royal Oak and Castle?
3. .... Chicago Bulls, from ..... USA are one of ..... best-known basketball teams.
4. .... Mount Everest is in ..... Himalayas.
5. Lots of people are without jobs in ..... city, so ..... Government has decided to give ..... unemployed special benefits.
6. When I visit ..... Netherlands I always stay at ..... Park Hotel in ..... Amsterdam.
7. He came into ..... antique gold watch when his grandfather passed away.
8. Lots of people go for ..... exotic holidays in ..... Asia.

LEVEL II
VOCABULARY COMPETENCE

Task 1. Choose the correct word.

1. The little boy climbed up the tree and sat on a .....
A branch   **B** root   **C** twig   **D** trunk
2. Cattle and chicken are ..... animals.
A domesticated   **B** farm   **C** tame   **D** wild
3. If a country has no rain for a long time, this dry period is called a .....
A starvation   **B** flood   **C** famine   **D** drought
4. During the night it was reported that a house was .....
A on fire   **B** on arson   **C** put out   **D** fire brigade
5. It is difficult to grow good vegetables in the poor ..... in this area.
A crust   **B** dirt   **C** soil   **D** strand

6. Many insects, such as wasps and ants, use their ..... to touch objects.
A aerials   **B** antennae   **C** ears   **D** horns
7. During the last hundred years we have done great ..... to the environment.
A waste   **B** pollution   **C** damage   **D** emissions
8. In some parts of the world, the ground shakes from time to time. This is called a(an) .....
A earthquake   **B** collapse   **C** outbreak   **D** epidemic
9. Some trees ..... their leaves in winter.
A fell   **B** leave   **C** shed   **D** throw
10. Crocodiles and alligators are .....
A crustaceans   **B** herbivores   **C** mammals   **D** reptiles
11. The ..... in many of the world's largest cities is so poor that we have seen an enormous increase in chest and lung illnesses such as asthma.
A heavily polluted   **B** air quality   **C** natural resources   **D** public transport
12. My favourite part of England is Cornwall. There's some absolutely beautiful ..... there.
A nature   **B** countryside   **C** landscapes   **D** scenes
13. Don't eat those berries in case they are .....
A contagious   **B** infectious   **C** poisonous   **D** venomous
14. The hole in the ozone ..... is getting larger every year.
A greenhouse   **B** layer   **C** atmosphere   **D** ecology
15. Many species of animals today are .....
A endangered   **B** in risk   **C** risky   **D** under danger
16. .... from cars and other vehicles cause a great deal of damage to the environment.
A Toxic waste   **B** Pesticides   **C** Crops   **D** Exhaust fumes
17. A leopard has spots and a tiger has.....
A bands   **B** streaks   **C** stripes   **D** strips
18. There are lots of things we can all do to ..... environment.
A affect   **B** waste   **C** defend   **D** protect

19. .... rain falling on forests has killed a lot of trees in the last 20 years.
A Acid   B Solar   C Endangered   D Natural
20. Waste paper can be ..... instead of being burnt.
A decomposed   B incinerated   C recycled   D revamped

READING COMPREHENSION

Task 2. You are going to read a magazine article about a mountain in Africa. Five sentences have been removed from the article. Choose from the sentences A-F the one which fits each gap. There is one extra sentence which you do not need to use.

On a clear day Mount Kilimanjaro is visible from Nairobi. However, when the sun is low and the clouds light, the enormous, snow-capped peak appears to be floating in space. 1.....

Kilimanjaro is 5895m above sea level and is on the equator. 2..... They'll start in tropical temperatures, go through milder weather to high alpine desert and then permanently snow-capped summits.

Despite its tremendous altitude, it is possible to get to the top without any technical climbing ability. With its accessible slopes, abundance of porters and relatively mild climate, the trek to the summit is considered a moderately easy climb in mountaineering circles. 3.....

The ascent is recognised as one of the great walks of the world by the climbers who complete it. 4..... They will make home memories of colourful scenery, stunning natural beauty, warm and friendly locals and a unique sense of isolation. This last impression is reinforced when they realise that until more than 100 years ago, nobody had ever climbed this vast volcano.

Ever since Hans Meyer's first ascent in 1889, more and more people have tackled the mountain. 5..... Be aware of the scenic variety, remoteness and popularity of each option, but most importantly, be aware of the degree of difficulty. The ascent is a gruelling but wonderful trek with magnificent views, unmatched in Africa. Whichever route you opt for, to make the most of it walk slowly with your eyes open. Then you'll come home with something far more valuable and important than a summit certificate.

- A Those who do so will be rewarded by what they see.
- B As a result of this, trekkers will go through several different climates in the course of only five or six days.
- C Even so, surprisingly few people make it all the way there.
- D This is the most difficult path to follow.
- E If you'd like to join them, it's essential to select the route that is most appropriate for you.
- F At such times, that kind of beauty appears almost supernatural.

LEVEL III
LISTENING COMPREHENSION

Task 1. You will hear an interview with the child psychiatrist Dr Ambrose Taylor. Complete the sentences with one-three words.

1. Dr Taylor's book has been criticized in .....
2. Dr Taylor's book is concerned with the ..... of hyper-parenting.
3. He agrees that being a parent nowadays is .....
4. Expectant mothers are given advice about what and what not to .....
5. He believes that the situation occurs in all families except .....
6. In his opinion parents shouldn't spend too much ..... on their children.
7. He feels children have to learn what to do with their .....

WRITING

Task 2. How have trends in eating habits impacted the environment? Write an essay (120-150 words) and give specific reasons and details to support your answer.

**ВІДДІЛЕННЯ
ІСТОРИЇ**

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

СЕКЦІЇ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ», «АРХЕОЛОГІЯ», «ЕТНОЛОГІЯ» та «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»

■ 9 клас

I рівень

Завдання № 1

1. Вкажіть період стародавньої історії України, в якому практикувалося зимове полювання з використанням лиж

- А середній палеоліт
- Б пізній палеоліт
- В мезоліт
- Г неоліт

2. Народ, зображений на предметі, поклонявся верховному божеству (аналогу грецького Зевса)

- А Астарті
- Б Папаю
- В Табіті
- Г Таргітаю

3. Що стало причиною зміни назви «Понт Аксинський» на «Понт Евксинський» у VI ст. до н. е.?

- А початок Великої грецької колонізації
- Б перемога скіфів над армією перського царя Дарія I у 512 (514) р. до н. е.

В поява вихідців з Мілета у Північному Причорномор'ї
Г масове карбування монет-дельфінів у Ольвії

4. В якому столітті на теренах сучасної України з'явився народ, про який ідеться у «Повісті минулих літ»:

*«Быша бо Объръ тѣломъ велици и умомъ горди, и Богъ потреби я, по-
 мроша вси, и не остана ни единъ Объринъ; естъ притѣча на Руси и до сего
 дне: погибоша аки Обръ».*

А III ст.   **Б** IV ст.   **В** VI ст.   **Г** VII ст

Завдання № 2

**1. Вкажіть один із наслідків події, зображеної на картині Івана Їжаке-
 вича «Повстання киян у 1113 році»**

А на запрошення киян великим князем став Мстислав Володимирович Великий

Б був впроваджений «Устав Володимира Всеволодовича»

В для вирішення конфлікту було скликано Вишгородський снем

Г було ліквідовано надмірні податки на лихварство

2. «Вірами» в Київській державі називали:

А регулярну військову повинність київському князю чорних клобуків

Б щорічний податок, що сплачували смерди

В боярську земельну власність

Г штрафи за скоєні злочини

3. Визначте пам'ятники архітектури, з якими були пов'язані життя та діяльність Луки Жидятича, Кліма Смолятича, Кирика, Сильвестра

4. Діач у 1449 р. заснував державу, яка в часи його правління спиралася на:

- А** Кримське Ханство, Османську імперію
- Б** Золоту Орду, Монгольську імперію
- В** Кримське Ханство, Велике князівство Литовське
- Г** Ногайський емірат, Кримське Ханство

Завдання № 3

1. Вкажіть рік ліквідації Волинського удільного князівства та його останнього удільного князя

- А 1452, Свидригайло Ольгердович
- Б 1471, Михайло Олелькович
- В 1452, Семен Олелькович
- Г 1440, Вітовт Кейстуович

2. Із поданого переліку виберіть факти, що стосуються життя зображеного на картині гетьмана

1) Ініціював створення першого козацького реєстру; 2) Закінчив навчання в Острозькій слов'яно-греко-латинській школі; 3) Написав твір «Пояснення про унію»; 4) Домігся офіційного визнання православної церкви у Речі Посполитій; 5) Зруйнував Кодацьку фортецю; 6) Узяв участь у поході королевица Владислава на Московське царство.

- А 1, 2, 5
- В 2, 3, 6
- Б 2, 4, 6
- Г 1, 3, 4

3. Вкажіть наслідки описаних літописцем подій першої половини XVII ст.:
«Здобувши передишку під Переяславом і пообіцявши не чинити на Україні козакам та люду руському шкоди, поляки підступно замишляли відлатити за поразку під Переяславом, всіляко прагнули козаків погубити».

- А реєстр було збільшено на дві тисячі
- В підписано компромісну Куруківську угоду
- Б Річ Посполита визнала суверенітет Запорозької Січі
- Г козацька адміністрація поновила контроль над козацькими землями на р. Рось

4. Вкажіть, які наслідки мало залучення Б. Хмельницьким союзника, частину відділів якого зображено на картині Юліуша Коссака:

- А** вдалося поновити контроль Чигирин над Західною Волинною
- Б** Б. Хмельницький одержав перевагу під час переговорів із послами Олексія Михайловича
- В** Військо Запорозьке ініціювало «Потоп» на Річ Посполиту
- Г** козацькі війська одержали змогу вести наступальні операції

Завдання № 4

1. Проаналізуйте наведені твердження та вкажіть правильне:

- А** Останнім актом боротьби еліти України-Русі за збереження удільного устрою українських земель ВКЛ стала «Змова руських князів» 1481 р.
- Б** Остафій Дашкович побудував у 1530-х рр. Канівський замок із посічених колод, що вважається першою козацькою січчю на землях сучасної України
- В** Маґдебурзьке право, зокрема, передбачало наявність у міщан права обирати судові та податкові органи влади
- Г** Перші чотири книги кириличним шрифтом були видані друкарем Іваном Федоровим у Кракові 1491 р.

2. Вкажіть повне ім'я та роки правління гетьмана, який був власником цього герба

- А Павло Бут, 1637–1638 рр.
- Б Богдан Зіновій Хмельницький 1648–1657 рр.
- В Богдан Венжик Хмельницький 1659–1662 рр.
- Г Іван – Степан Мазепа 1687–1708 рр.

3. Хто з українських діячів XVIII ст. ініціював укладення збірника «Права за яким судиться Малоросійський народ»

- А Павло Полуботок
- Б Феофан Прокопович
- В Данило Апостол
- Г Стефан Яворський

4. Визначте історичного діяча за поданими фактами з біографії:

- початкову музичну освіту здобув у Глухівській співацькій школі;
- протягом 10 р. навчався в Італії, де написав опери «Креонт», «Алкід», «Квінт Фабій»;
- був придворним капельмейстером Катерини II та спадкоємця Павла Петровича;
- був першим композитором Російської імперії, музичні твори якого почали видаватися друком.

- А Володимир Боровиковський
- Б Дмитро Бортнянський
- В Артемій Ведель
- Г Максим Березовський

II рівень

Завдання № 1

1. Установіть відповідність між періодами з історії Стародавньої України та інноваціями, що ввійшли в життя:

1 палеоліт	А мікроліти, риболовецька сітка
2 мезоліт	Б кераміка, ткацтво
3 неоліт	В бронза, курганні поховання
4 енеоліт	Г мідь, культ богині-матері
	Ґ шиття, родова община

2. Установіть відповідність між зображенням князівського герба та фактами з життя князя, якому він належав:

1 	А Здійснив похід на Корсунь, запровадив срібники і златники; за його правління в юридичній практиці використовувався «Устав землений»
2 	Б Вперше провів адміністративну реформу, наслідком якої стало заміщення племінних князівських династій на представників Рюриковичів; особисто вів переговори з візантійським імператором на Дунаї
3 	В За те, що прагнути влади убив своїх братів, був прозваний Окаянним; був одним з трьох князів, що карбували власні монети; програв у міжособній боротьбі своєму брату Ярославу
4 	Г Не зумів утримати в руках одноосібну владу і майже все правління ділив повноваження з двома меншими братами; після програту битви на р. Альта на рік втратив контроль над Києвом; один з ініціаторів Вишгородського снему
	Ґ В остаточній битві програв своєму брату Мстиславу Володимировичу, але зумів укласти з ним компромісну угоду про спільне правління; за його правління Київська Держава здійснив останній похід на Константинополь (невдало)

3. Установіть відповідність між народом, який проживав на території сучасної України в період Стародавньої історії, та характерними зразками його матеріальної культури:

<p>1 Кіммерійці</p>	<p>A </p>
<p>2 Скіфи</p>	<p>Б </p>
<p>3 Елліни</p>	<p>В </p>
<p>4 Готи</p>	<p>Г </p>
<p>Г</p>	

4. Установіть відповідність між історичним діячем та цитатою, пов'язаною з ним

1 Юрій Котермак	А «...був наділений надзвичайною мудрістю і, окрім того, – великою відвагою, бравадою та нехтуванням життям; перший ішов у бій, останній його покидав вождь запорізьких козаків, за життя завжди мав славу завдяки своїм чинам на суші і на морі»
2 Іван Федоров	Б «...друкар Москвитин, котрий своїм тцанієм друкування занедбалоє обновиw»
3 Йов Борецький	В «Ми не шпиги, ані ховаємо шпигів. Ми – громадяни цієї землі, добре і чесно уроджені... Заступаємося за те, що лишили нам наші предки, до чого нам дають право Божі і людські закони та звичаї і більш як шістсотрічне вживання. Проповідуємо ту саму віру, що й попередники наші. Ні на чиє життя і ні на чиє майно не наступаємо»
4 Михайло Рогоза	Г «У духовенстві великі незгоди і між деякими нашими християнами розбещення, розбрат, неслухняність, безчинства – від цього в багатьох місцях зменшення хвали Божої»
	Ґ «Я – магістр Георгіус із Русі, задумав видати судження про нинішній 1478 рік із фігур планет і впливів сузір'їв, яке я вирішив поділити на 24 часточки»

Завдання № 2

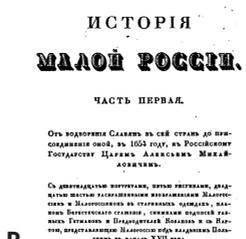
1. Установіть відповідність між явищем ХІХ ст. та його наслідком

1 Діяльність просвітницького гуртка греко-католицьких священників у Перемишлі	А Формування М. Репніном-Волконським козацьких загонів для придушення повстання 1830–1831 рр.
2 Відкриття Харківського та Київських університетів	Б Початок Українського Національного Відродження на західноукраїнських землях
3 «Весна народів»	В Вихід Валуєвського циркуляра
4 Польське «Січневе» повстання	Г Початок діяльності Галицько-Руської матиці
	Ґ Поширення в Наддніпрянщині ідей романтизму

2. Установіть відповідність між громадсько-політичною організацією та пов'язаними з їх діяльністю виданнями:

1 Головна Руська Рада	А «Громада»
2 Стара київська громада	Б «Зоря Галицька»
3 РУРП	В «Основа»
4 Братство тарасівців	Г «Україна irredenta»
	Ґ «Profession de foi...» («Символ віри молодих українців...»)

3. Встановіть відповідність між українським науковцем ХІХ ст. і його працею

1 Дмитро Бантиш-Каменський	 <p>А</p>
2 Михайло Максимович	 <p>Б</p>
3 Михайло Остроградський	 <p>В</p>

<p>4 Володимир Антонович</p>	
	

4. Установіть відповідність між часом та зміною, що відбулася в соціально-економічному житті українських земель

<p>1 Перша половина XIX ст.</p>	<p>А Поширення концесій в Наддніпрянській Україні</p>
<p>2 Середина XIX ст.</p>	<p>Б Одержання Одесою статусу «porto-franco»</p>
<p>3 Друга половина XIX ст.</p>	<p>В Поширення мануфактурного виробництва</p>
<p>4 Початок XX ст.</p>	<p>Г Скорочення виробництва і зайнятого населення на третину</p>
	<p>Г Початок промислового перевороту на західноукраїнських землях</p>

Завдання № 3

1. Установіть послідовність подій, пов'язаних із подіями Великого переселення народів на землях сучасної України

- А падіння Антського племінного союзу
- Б перемога Божа над готами
- В поразка Германаріха та Вініатра від гунів
- Г прихід аварів у Північне Причорномор'я

2. Розташуйте події другої половини XVI ст. у хронологічній послідовності

- А вихід друком Острозької Біблії
- Б Герасим Смотрицький стає ректором Острозької Академії
- В публікація першої друкованої пам'ятки української полемічної літератури
- Г створення першого козацького реєстру Сигізмундом Августом

3. Установіть послідовність спорудження архітектурних пам'яток XVIII ст.

4. Установіть хронологічну послідовність зміни кордонів Війська Запорозького (Гетьманщини)

- А Лівобережжя
- Б Лівобережжя, Правобережжя, Запоріжжя, частина Західної Волині і частина Білорусі
- В Лівобережжя, Правобережжя, Запоріжжя
- Г Лівобережжя, Правобережжя

III рівень

До секції «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

1. Охарактеризуйте перше, друге і третє гетьманування Ю. Хмельницького, визначте результати та наслідки.

2. Ви – українець-учасник Собору руських учених у Празі (1848), опишіть свою дискусію з делегатом-поляком.

До секції «АРХЕОЛОГІЯ»

1. Охарактеризуйте період розвитку Русі-України за князів Володимира Великого та Ярослава Мудрого, виокремивши спільне та відмінне.
2. Визначте спільне і відмінне у козацьких рухах 90-х рр. XVI ст. та 20–30-х рр. XVII ст.

До секції «ЕТНОЛОГІЯ»

1. Охарактеризуйте розвиток усної народної творчості у княжу добу в Україні.
2. Визначте чинники, що вплинули на розвиток усної народної творчості у XIX ст.

До секції «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»

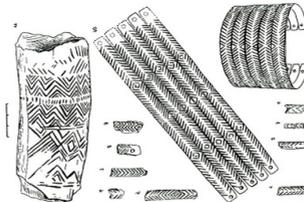
1. Охарактеризуйте вплив Кримської війни на соціально-економічне становище і суспільно-політичне життя у Наддніпрянській Україні.
2. Визначте й охарактеризуйте основні етапи розгортання народницького руху у Наддніпрянській Україні.

■ 10 клас

I рівень

Завдання № 1

1. **Вкажіть найпоширенішу форму господарського заняття архантропів:**
А збиральництво
Б скотарство
В рибальство
Г землеробство
2. **Поява на українських землях цих предметів опосередковано свідчить про:**

- А завершення останнього льодовикового періоду та остаточне зникнення палеоантропів
- Б зникнення мамонтів і зародження монотейстичних вірувань
- В перехід від привласнюючого до відтворюючого господарства
- Г появу неолітичних культур та початок практикування життя в родових громадах

3. Вкажіть археологічну культуру, що є свідченням перебування в Україні племен, про яких загадано у джерелі:

«Врешті дістались ми течій глибоких ріки Океану./ Там розташовані місто й країна людей кімерійських./ Храми й млою вповиті. Ніколи промінням ласкавим / Не їх сонце...»

- А трипільська
- Б черняхівська
- В чорноліська
- Г зарубинецька

4. Вкажіть назву племені, про які так відгукувався римський історик:

«...ніби приросли до своїх витривалих, але потворних на вигляд конячок та інколи сидячи на них по-жіночому, вони виконують всі свої звичні справи; на них кожен з цього племені ночує і днює... їсть і п'є і, пригнувшись до вузької шиї своєї худобини, впадає в глибокий чуткий сон...»

- А готи
- Б сармати
- В скіфи
- Г склавини

Завдання № 2

1. Вкажіть дату події та князя її учасника: *«І вночі, посідавши в лодії, відбігли./Феофан же зустрів їх у лодіях вогнем,/ І почав пускати вогонь трубами на лодії руської, / І було видно страшне чудо: / І русь же, бачачи полум'я, стрибала у воду морськую, / І хотіла врятуватися, / І тільки деякі додому повернулись».*

- А 860, Аскольд і Дір
- Б 907, Олег Віщий
- В 941, Ігор Старий
- Г 1043, Володимир Ярославович

2. Яка історична подія з історії Київської держави пов'язана із фундаментом цього храму?

- А битва під Лиственним
- Б запровадження християнства
- В впровадження першої редакції «Руської правди»
- Г перша податкова реформа

3. Оберіть період в історії Київської держави, якому присвячено мініатюру:

- А дружинний період
- Б період розквіту
- В період політичної роздробленості
- Г занепад та зникнення Київської держави

4. Назвіть храм княжої доби, зруйнований у роки «п'ятирічки безбожників»

- А перший мурований храм на Русі-Україні
- Б споруджений на честь перемоги над печенігами
- В освячений у рік вокняжіння Володимира Всеволодовича Мономаха
- Г згаданий у літописі під 944 р.

Завдання № 3

1. Намісник угорського короля в Галичині, іменував себе «Божою милостю пан і дідич Руської землі», вивіз з Белза до Ченхстохова ікону Божої Матері

- А Владислав Опольський
- Б Дмитро Дедько

В Емерик Бебек
Г Дмитро з Гораю

2. Оберіть варіант, де розгортання подій подано у хронологічній послідовності

- А Друк Швайпольтом Фіолем перших 4 книг церковнослов'янською мовою; зруйнування Менглі I Гераєм Києва; перша згадка про українських козаків
- Б Битва під Вількомиром; прихід до влади у ВКЛ Сигізмунда Кейстутвича; приєднання Ягайлом Західного Поділля до Корони Польської
- В Остаточна ліквідація Волинського удільного князівства; Поділ Київської митрополії на Київську і Московську; «Змова руських князів»
- Г Повстання Михайла Глинського; битва під Оршею; ліквідація Османською імперією князівства Феодоро

3. Назвіть дати запровадження кріпацтва на українських землях у XV–XVI ст.

- А 1447 та 1588
- Б 1471 та 1572
- В 1489 та 1581
- Г 1499 та 1576

4. Визначте провідний тип портрета першої половини XVII ст. в Україні

- А посмертний портрет
- Б шляхетський портрет
- В скіфський портрет
- Г сарматський портрет

Завдання № 4

1. Назвіть українські регіони у складі «Королівство Галиції і Лодомерії» напередодні «Весни народів»:

- А Східна Галичина і Західна Волинь
- Б Західна Галичина і Північна Буковина
- В Закарпаття і Холмщина
- Г Східна Галичина і Північна Буковина

2. Імператор Микола I усунув з посади генерал-губернатора за підозрою у «прагненні до гетьманства»

- А М. Рєпнін-Волконський
- Б П. Рум'янцев-Задунайський
- В І. Фундуклей
- Г М. Милорадович

3. Вкажіть дату заснування першого українського професійного театру у західноукраїнських землях – «Руської бесіди» (від 1914 – «Української бесіди»):

- А 1861
- Б 1862
- В 1864
- Г 1868

4. Прочитайте уривок з документу та дайте відповідь на питання. *«Тамна і злочинна мета недільних шкіл у Києві очевидна з багатьох натяків і думок, висловлених головними діячами в їх паперах, розглянутих слідчою комісією...»* **Яка подія стала приводом до такої характеристики недільних шкіл і, відповідного, подальшого їх закриття?**

- А Січневе повстання, що охопить і Правобережжя
- Б видання Емського указу
- В арешт учасників Кирило-Мефодіївського братства
- Г проведення освітньої реформи

II рівень

Завдання № 1

1. Розташуйте у хронологічній послідовності появу культурних явищ в Україні:

- А портретний живопис
- Б думи
- В рококо
- Г писемні кодекси законів

2. Розташуйте у хронологічній послідовності появу документів, цитати з яких наведені нижче:

- А «Великий государ... велів бути в своїм царської величності черкаським містам: в Переяславі, в Ніжині, в Чернігові, в Брацлаві, в Умані своїм царської величності воєводам...»

Б «Комісія поміж станами Корони Польської та Великого князівства Литовського з одного боку і вельможним гетьманом...Іваном Виговським... постановили ми вічний, який ніколи не можна розірвати, мир»

В «...А обраний гетьман має до Москви їздити і великого государя пресвітлі очі бачити, так, як нині гетьман теперішній згідно зі своєю обіцянкою, [вперше] учинив...»

Г «А саме місто Київ... на сторону його королівської величності і Речі Посполитої має бути відданий і очищений до першої про вічний мир комісії, що на ці перемирні роки припадає, тобто через два роки, від нинішнього договору рахуючи...»

3. Розташуйте у хронологічній послідовності появу пам'яток XIX ст.:

4. Розташуйте у хронологічній послідовності події кінця XIX ст.:

А завершення «Нової ери»

Б вихід праці Юліана Бачинського «Україна *irredenta*»

В заснування товариства «Сокіл» Іваном Боберським

Г створення УСДП

Завдання № 2

1. Установіть відповідність між геральдичним знаком та особою:

 <p>1</p>	 <p>А</p>
---	---

<p>2</p> 	<p>Б</p>
<p>3</p> 	<p>В</p>
<p>4</p> 	<p>Г</p>
	<p>Г</p>

2. Установіть відповідність між українським періодичним виданням та місцем його видання:

- А Київ
- Б Львів
- В Лубни
- Г Москва
- Ґ Санкт-Петербург

3. Установіть відповідність між фото історичного діяча та фактами з його біографії:

А Секретар шляхів сполучення у Генеральному секретаріаті, від січня 1918 р. – голова РНР і міністр закордонних справ УНР, перший голова делегації УНР на переговорах у Брест-Литовському

Б Большевицький діяч, у липні – вересні 1918 р. – перший секретар ЦК КП(б)У, організатор «червоного терору» у Криму

В Історик Слобідської України, від 1914 р. – мер Харкова, один з творців УАН та її перший віцепрезидент

Г Член ЦК УПСР, один із членів Директорії, автор тексту Універсалу Директорії (від 22.01.1919 р.)

Ґ Один із найбільш визначних військових діячів періоду Української революції, відзначився у вигнанні більшовиків з Криму у квітні 1918 р. та боротьбі в часи Другої большевицько-української війни, у червні 1919 р. звинувачений у спробі державного перевороту й розстріляний

4. Установіть відповідність між українським письменником та цитатою з його твору

1 П. Тичина	А «Тут, у тихій кімнаті, моя мати не фантом, а частина мого власного злочинного «я», якому я даю волю. Тут, у глухому закутку, на краю города, я ховаю від гільйотини один кінець своєї душі»
2 В. Підмогильний	Б «На Аскольдовій могилі Поховали їх – Тридцять мучнів-українців, Славних, молодих...»

3 О. Довженко	В «Ми гребли з усіх сил під мудрим керівництвом нашого батька. Було нам жарко од труда і весело. Батько сидів з веслом на кормі – веселий і дужий. Він почував себе спасителем потопаючих, героєм-мореплавателем, Васко да Гамою»
4 М. Хвильовий	Г «Молодості властивий порив, мрії про надзвичайні вчинки та славу, хоч із тисячі цього доходить звичайно один. Проте коли б показати юнакові зразу його дальшу правдиву долю, він прагнути перестав би, все послав би під три чорти й у босяки пішов би. Виходить, омани конче потрібні!»
	Г «Всі дороги в світі – це лише орбіти: якою б не ішов, все одно повернешся туди, звідки вийшов, – в яму»

Завдання № 3

1. Визначте події, що відбулися у період від Першого Всеукраїнського військового з'їду до видання Тимчасової інструкції Тимчасового уряду Генеральному секретаріату:

- А видання Першого універсалу
- Б Всеукраїнський національний конгрес (з'їзд)
- В червневий наступ на Південно-Західному фронті
- Г видання статуту вищого управління Україною
- Г збройний виступ полуботківців у Києві
- Д Корніловський заколот
- Е З'їзд поневолених народів Росії

2. Вкажіть події, що мали місце у період від Вовчухівської офензиви до припинення існування Тасмного українського університету у Львові

- А Чортківська офензива
- Б Київська катастрофа
- В втрата ЗУНР контролю над м. Львів
- Г Акт Злуки
- Г Татарбунарське повстання
- Д заснування театру «Березіль»
- Е проголошення курсу на колективізацію в СРСР

3. Визначте послідовність історичних подій, що відбувалися у 1930-х рр. на українських землях:

- А видання в СРСР Закону «Про захист соціалістичної власності»
- Б впровадження системи МТС в УСРР
- В справа над «Спілкою визволення України»
- Г початок стахановського руху в СРСР

4. Оберіть факти та явища, що були притаманні розвитку УСРР у період, хронологічні рамки якого можна окреслити, аналізуючи цей плакат:

- А входження УСРР до складу СРСР
- Б створення КП(б)У
- В ліквідація УАПЦ
- Г курс на індустріалізацію в СРСР
- Ґ створення Молдавської автономії в складі УСРР
- Д початок коренізації в УСРР
- Е перенесення столиці УСРР із Харкова до Києва

III рівень

До секції «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

1. Визначте чинники й охарактеризуйте етапи утвердження УГКЦ в Україні упродовж XVI – на початку XXI ст.

2. Ви – свідок-монархіст сторони обвинувачення на процесі Бейліса, складіть свою промову в суді.

До секції «АРХЕОЛОГІЯ»

1. Охарактеризуйте причини появи держави у східних слов'ян. Аргументуйте свою оцінку до нормандської теорії.

2. Визначте та охарактеризуйте основні етапи утвердження УГКЦ у Західній Україні упродовж XVI – на початку XX ст.

До секції «ЕТНОЛОГІЯ»

1. Охарактеризуйте розвиток усної народної творчості у козацьку добу в Україні.

2. Визначте чинники, що обумовили «українське національне відродження» у 1920-х рр., та охарактеризуйте його особливості.

До секції «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»

1. Охарактеризуйте основні чинники формування та ознаки соціальних верств в Україні у період XV–XVI ст.

2. Визначте, охарактеризуйте і порівняйте чинники соціальних змін упродовж капіталістичної та сталінської модернізацій в Україні.

■ 11 клас

І рівень

Завдання № 1

1. На якій стоянці первісних людей археологами були віднайдені ці споруди?

- А** Королеве
- Б** Лука-Врублівецька
- В** Киїк-Коба
- Г** Межиріцька

2. Оберіть правильне твердження:

- А** Повне залюднення території сучасної України відбулось в період мезоліту, коли в середовище неандертальців почали проникати перші спільноти неоліту
- Б** Трипільська археологічна культура розташовувалась в Лівобережній Наддніпрянщині й поіснувала від IV до середини III тис. до н. е.
- В** Перехід від родової громади до сусідської відбувся в добу бронзи (III–II тис. до н. е.)
- Г** Протомістами археологи називають поселення середнього розміру чорноліської археологічної культури

3. Оберіть факти, що стосуються першого народу на території сучасної України, який був згаданий у писемному джерелі:

- 1. Використовували залізні знаряддя праці.
- 2. У мистецтві домінував звіриний стиль.
- 3. Культивували трупоспалення.
- 4. Здійснювали грабіжницькі напади на територію Ассирії, Мідії та на півострів Мала Азія.
- 5. Використовували геометричний орнамент в оздобленні зброї та побутових предметів.
- 6. Поклонялися близькосхідному божеству – Астарті.
- 7. Були розгромлені у III ст. до н. е. навалюю іракомовних сарматських племен.

А 2, 5, 6   **Б** 1, 3, 7   **В** 2, 7, 6   **Г** 1, 4, 5

4. В якій із цитат історичного документа йдеться про тюркомовні племена, які прикочували на територію сучасної України в останній чверті IV ст.?

- А** «Врешті дістались ми течій глибоких ріки Океану./ Там розташовані місто й країна людей кімерійських./ Храми й млоу вповиті. Ніколи промінням ласкавим / Не їх сонце...»
- Б** «...ніби приросли до своїх витривалих, але потворних на вигляд конячок та інколи сидячи на них по-жіночому, вони виконують всі свої звичні справи; на них кожен з цього племені ночує і днює... їсть і п'є і, пригнувшись до вузької шиї своєї худобини, впадає в глибокий чуткий сон...»

В «В Європі є... народ, що живе тепер навколо озера Меотиди і відрізняється від інших народів... їх жінки їздять верхи, стріляють з луків і кидають дротики, сидячи на конях, і б'ються з ворогами, поки вони дівчата; а заміж вони не йдуть, поки не заб'ють трьох ворогів...»

Г «Удерлися вони до Азії, переслідуючи кіммерійців, і позбавили влади мідійців... коли вони повернулися до своєї країни, спіткали випробування такі тяжкі... адже вони зустріли там численне вороже військо, бо їхні жінки через те, що їхніх чоловіків не було з ними так довго, взяли собі за чоловіків рабів».

Завдання № 2

1. Оберіть особистий знак великого князя Київської держави, в часи правління якого було впроваджено систему літочислення, котра починала відлік часу «від створення світу»

А

Б

В

Г

2. Вкажіть рік, коли відбулись описані літописцем події: «Він, отож, прийняв вінець од бога, од церкви Святих апостолів, від престолу святого Петра, і від отця свого, папи [Ін]нокентія, і від усіх єпископів своїх. [Ін]нокентій же проклинав тих, що хулили віру грецьку православну, і збирався він собор учинити про істинну віру [і] про возз'єднання церкви.»

А 1199   Б 1238   В 1253   Г 1303

3. Устава на волоки – юридичний акт, що містив положення:

- А Юридичного оформлення кварцяного війська у Великому князівстві Литовському, яке мало формуватися з військово-служилого люду
- Б Аграрної реформи приватних землеволодінь у Русько-Литовській державі, що передбачала поділ усієї земельної власності на однакові частини й суттєве зниження оподаткування

В Початки оформлення українського козацтва як окремого соціального стану, з привілеями, котрі відповідали нижчій ланці шляхетського стану.

Г Упорядкування великокнязівського землеволодіння з подальшим впровадженням уніфікаційних селянських розмірів земельних ділянок та оподаткування.

4. Що стало приводом до початку події, перебіг якої ілюструє наведена картосхема?

А Земельний конфлікт між білоцерківським старостою Янушем Острозьким і реєстровими козаками

Б Напад на хутір сотника реєстровців чигиринського підстарости Даніеля Чаплинського

В Відмова уряду Речі Посполитої реалізувати погоджені умови Роставицької угоди

Г Прагнення частини козацтва на чолі з отаманом Тарасом Федоровичем Трясилом добитися розширення козацького реєстру

Завдання № 3

1. В якому році відбулася подія, про яку йдеться в уривку з літопису Самійла Величка: «Ця битва поляків із Хмельницьким тяглася на Охматівським Дрижиполі два дні. Стояли тоді міцні й сильні морози, і через них упало зобабіч п'ятнадцять тисяч війська...».

- А** 1648   **Б** 1653   **В** 1655   **Г** 1657

2. Оберіть особу відповідно до поданого опису: «Козацький автономіст, користувався великим авторитетом серед українського дворянства. У 1783 р. написав “Оду на рабство”, підготував проект відродження козацьких формувань. Намагався заручитись підтримкою короля Фрідріха-Вільгельма II у випадку збройного виступу лівобережних автономістів».

- А Григорій Полетика
- Б Василь Капніст
- В Василь Лукашевич
- Г Георгій Кониський

3. У якій сфері діяльності проявили себе зображені діячі?

- А образотворче мистецтво
- Б державне управління
- В наукова діяльність
- Г художня література

4. Серед засновників цієї політичної сили були Ю. Бачинський, С. Вітик та М. Ганкевич. Створена однією з перших на українських землях, ця партія сповідувала поміркований соціалізм (зокрема, австромарксизм) та ідеї незалежності й соборності України. Вагомого впливу на політичне життя регіону партія не мала. Оберіть назву цієї політичної партії:

- А Русько-українська радикальна партія
- Б Українська національно-демократична партія
- В Українська соціал-демократична партія
- Г Революційна українська партія

Завдання № 4

1. Оберіть подію, що стане причиною до створення виділених на карті радянських республік:

- А проведення у Харкові Всеукраїнського з'їзду рад
- Б захоплення більшовиками Південно-Східної України в січні-лютому 1919 р.
- В підписання між УНР та Центральними державами Брест-Литовського мирного договору
- Г дії на Півдні України РПА Н. Махна та загонів отамана Григор'єва

2. Коли відбулася подія, яку згодом головний отаман УНР виправдуватиме такими словами: «...шлях до Української Державності лежить через Київ, а не через Львів. Тільки тоді, коли Українська Державність утвердиться на горах Дніпра і біля Чорного моря, лише тоді можна думати реально про об'єднання українських земель захоплених сусідами... Я переконаний, що вірність обраної мною лінії підтвердить історія».

- А 18 листопада 1918 р.
- Б 30–31 серпня 1919 р.
- В 21 квітня 1920 р.
- Г 21 жовтня 1920 р.

3. Представником якої української політичної партії в РНК УСРР зразка 1919 р. був історичний діяч, зображений на фото?

- А КП(б)У
- Б УСДРП
- В УКП
- Г УКП (боротьбистів)

4. Оберіть рядок із правильною послідовністю подій:

- А** Варшавський договір, проголошення УСРР, наступ Врангеля у Північній Таврії
- Б** Заміна продрозкладки продподатком, призначення першим секретарем ЦК КП(б)У Л. Кагановича, започаткування руху ударників у СРСР
- В** Проголошення курсу на коренізацію, прийняття другої Конституції УСРР, воєнно-політичний союз УСРР і РРФСР
- Г** Курс на індустріалізацію в СРСР, конституційне закріплення Молдавської автономії в складі УСРР, створення МТС

II рівень

Завдання № 1

1. Установіть відповідність між історичною особою та згадкою про неї в джерелі:

1 Ярослав Володимирович	А «Високо сидиш ти на своїм золотокованім престолі, підперши гори угорські своїми залізними полками, заступивши королю дорогу, зачинивши ворота на Дунаї»
2 Володимир Мстиславич	Б «Усе життя своє у війнах провадив, багато перемог здобув, а в одній був переможений. Через те всім навколишнім був страшний. Коли йшов на поляків, то сказав: "Або поляків подолаю і підкорю, або сам не вернусь!" І збулося останнє»
3 Ярослав Осмомисл	В «люд київський збігся в Києві, і влаштували віче на торговищі, і сказали, звернувшись до князя: «От половці розсипалися по землі, так видай, княже, оружжя і коні, і ми ще поб'ємося з ними»
4 Роман Мстиславич	Г «Іди, княже, в Київ. А коли не прийдеш, то знай, що багато зла станеться, і не тільки Путятин двір, чи соцьких...пограбують, а ще й на ятрівку твою нападуть, і на бояр, і на монастирі, і будеш ти відповідати, княже, якщо розграбують і монастирі»
	Г «...зібрав воїв много, і прийшов до Києва, і уклав мир із братом своїм Мстиславом біля Городця. І розділили по Дніпру Руську землю...»

2. Установіть відповідність між архітектурною спорудою та стилем, в якому її збудовано

<p>1</p> 	<p>А давньоруський</p>
<p>2</p> 	<p>Б готичний</p>
<p>3</p> 	<p>В бароко</p>
<p>4</p> 	<p>Г козацьке бароко (барокові споруди, що були створені на теренах Наддніпрянської України, де функціонували козацькі інституції)</p>
	<p>Г класицизм</p>

3. Установіть відповідність між представником Руху Опору та організацією, представником якої він був

<p>1 Тарас Бульба-Боровець</p>	<p>А УГВР</p>
<p>2 Семен Руднєв</p>	<p>Б УПА</p>
<p>3 Дмитро Клячківський</p>	<p>В ОУН (М)</p>
<p>4 Олег Ольжич</p>	<p>Г Поліська Січ</p>
	<p>Г Путивлівський партизанський загін</p>

4. Установіть відповідність між фотографією історичного діяча та фактами з його біографії

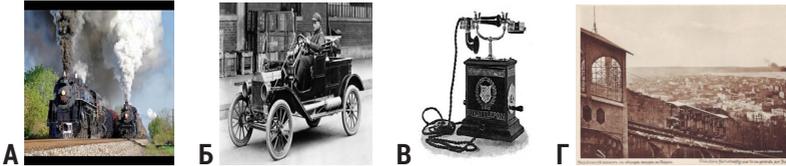
<p>1</p> 	<p>А Відомий авіаконструктор, доктор технічних наук, академік АН УРСР, основоположник радянського планеризму. Сконструював близько 30 типів планерів. У середині та другій половині ХХ ст. під його керівництвом були розроблені літаки серії АН різного цільового призначення</p>
<p>2</p> 	<p>Б Український радянський партійний діяч, очолював УРСР в 1957–1963 рр. У часи його керування в республіці розпочалося будівництво індивідуального міського житла («хрущовок»), був запущений Київський метрополітен. Втратив свою посаду після неврожаю 1963 р.</p>
<p>3</p> 	<p>В Автор фундаментальних праць у галузі кібернетики та математики, творець вітчизняних програм з розроблення електронно-обчислювальних комплексів</p>
<p>4</p> 	<p>Г Описав свої спогади про часи Української революції в романі «Третя рота». У 1920-х рр. учасник літературних організацій періоду Українського відродження («Плуг», «Гарт», «ВАПЛІТЕ»). Автор понад 40 збірок поезій та поем</p>
	<p>Ґ Перший секретар ЦК КПУ в 1963–1972 рр., прихильник розширення прав союзних республік, автор книги «Україна наша радянська»</p>

Завдання № 2

1. Розташуйте у хронологічній послідовності події ХІХ ст.:

- А** ліквідація греко-католицької церкви у Правобережній Україні
- Б** вихід праці «Історія Малої Росії» Дмитра Бантиш-Каменського
- В** холерні бунти на Закарпатті
- Г** завершення селянських виступів на Поділлі під проводом Устима Кармелюка

2. Розташуйте у хронологічній послідовності появу модерних технічних нововведень на українських землях:

3. Розташуйте у хронологічній послідовності події, згадані в наведених цитатах:

А «Остаточне визначення границь Української Народньої Республіки, як щодо прилучення частин Курщини, Холмщини, Вороніжчини, так і сумежних губерній і областей, де більшість населення українська, має бути встановлене по згоді зорганізованої волі народів... Днем виборів до Українських Установчих Зборів призначено 27 грудня 1917 р. ...»

Б «Український Національний З'їзд признаючи за Російськими Установчими Зборами право санкції нового державного ладу Росії, в тім і автономній Україні, і федеративного устрою Російської республіки, вважає одначе, що до скликання російських Установчих Зборів, прихильники нового ладу на Україні не можуть зістатися пасивними, але в порозумінню з меншими народностями України мають негайно творити підстави її автономного життя».

В «І тепер, Народе Український, нас приневолено, щоб ми самі творили нашу долю. Ми не можемо допустити край наш на безладдя та занепад. Коли Тимчасове російське Правительство не може дати лад у нас, коли не хоче стати разом з нами до великої роботи, то ми самі повинні взяти її на себе... І через те ми, Українська Центральна Рада, видаємо цей Універсал...»

Г «...Змагаючись до автономного устрою України, Центральна Українська Рада в прозумінню з національними меншостями України приготувлятиме проекти законів про автоний лад України для предло-ження їх на затвердження Установчими Зборами».

4. Установіть хронологічну послідовність описаних подій

А У Києві відкрито першу чергу Київського метрополітену – частину Святошинсько-Броварської лінії, що на той час нараховувала лише п'ять станцій і мала протяжність 5,2 км.

Б Був надрукований у журналі «Вітчизна» роман першого лауреата республіканської премії ім. Шевченка. Зображений у романі козацький храм був взятий з Свято-Троїцького собору в Новомосковську. Після цього понад 20 років роман замовчувався прорадянською літературною критикою.

В У цей рік уперше КПУ очолив етнічний українець, після цього розпочався процес зростання частки українців серед членів КПУ.

Г Запуск ПС-1 ознаменував початок космічної ери. Прикметно, що над розробкою самого апарата і ракетоносія працювало багато українських фахівців, зокрема Сергій Корольов.

Завдання № 3

1. Назвіть історичних діячів, які були пов'язані зі Слобожанщиною у XIX – поч. XX ст.:

1

2

3

4

5

6

7

2. Оберіть за зображеннями діячів, які відігравали важливу роль у роки Руїни:

3. Назвіть діячів історії України XX ст., які були одними із засновників УГГ:

До секції «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

4. Визначте факти біографії діяча української культури.

- А** Він народився у бідній родині, з раннього дитинства заробляв на хліб, працюючи, де доведеться
- Б** В УРСР він носив тавро «неблагонадійного», його кваліфікували як людину ворожої ідеології, заборонили знімати та грати
- В** Мав голос широкого діапазону, безмежних виражальних можливостей, м'якого, красивого тембру; є співаком високої вокальної культури, неперевершеним виконавцем українських, російських та західних романсів
- Г** Він народився у багатодітній селянській родині – одним із 13 дітей; у кіно дебютував ще студентом
- Ґ** Він просив не завантажувати його небасовими партіями, бо це призводить до деградації голосу
- Д** Він мріяв – накрити стіл на 5 км і пригостити напоями та стравами всіх із рідного села
- Е** Односельчани розповідали, що того року, як він помер, до рідного села прилітали лебеді

**До секцій «АРХЕОЛОГІЯ»,
«ЕТНОЛОГІЯ», «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»**

4. Визначте факти біографії політичного діяча

- А** Наприкінці ХІХ ст. був одним з організаторів сокільсько-стрілецького руху в Галичині.
- Б** За освітою юрист, навчався у Львівському університеті, член Академічної громади.
- В** У роки Першої світової війни воював у лавах легіону УСС, відзначився у боях за гору Маківка.
- Г** Восени 1917 р. у Києві стає одним з творців Галицько-Буковинського куреня з колишніх військовополонених-українців Австро-Угорської імперії.
- Ґ** Автор книги «Україна не Росія», у якій провів історично-філософський аналіз відмінності українського і російського суспільств.
- Д** На початку 1920-х рр., перебуваючи у політичній еміграції, причинився до створення кількох впливових українських організацій, зокрема УВО та ОУН.
- Е** Через небезпеку, що він створював для СРСР, радянські спецслужби ліквідують цього діяча в 1938 р.

III рівень

До секції «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

1. Охарактеризуйте етапи боротьби за автокефалію Української православної церкви та обґрунтуйте чинники, що сприяли надання томосу Православній церкві в Україні.
2. Складіть порівняльний історичний портрет: О. Шумський і П. Шелест.

До секції «АРХЕОЛОГІЯ»

1. Охарактеризуйте роль Києво-Могилянської академії у розвиток української культури упродовж ХVІІ–ХVІІІ ст.
2. Визначте й охарактеризуйте основні етапи утвердження УГКЦ у Західній Україні упродовж ХVІ – на початку ХХ ст.

До секції «ЕТНОЛОГІЯ»

1. Визначте чинники, що впливали на розвиток усної народної творчості у ХVІІ–ХVІІІ ст., охарактеризуйте її розвиток.
2. Порівняйте причини поразок українських національно-визвольних змагань упродовж 1917–1921 рр. у Західній та Наддніпрянській Україні.

До секції «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»

1. Визначте основні чинники й етапи громадівського руху у Наддніпрянській Україні.
2. Охарактеризуйте етапи боротьби за автокефалію Української православної церкви і обґрунтуйте чинники, що сприяли надання томосу Православної церкви в Україні.

СЕКЦІЯ «ІСТОРИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО»

■ 9 клас

I рівень

Завдання № 1

1. Вкажіть період Стародавньої історії України, в якому практикувалось зимове полювання з використанням лиж?

- А Середній Палеоліт   В Мезоліт
Б Пізній Палеоліт   Г Неоліт

2. Народ, зображений на предметі, поклонявся верховному божеству (аналогу грецького Зевса)

- А Астарті
Б Папаю
В Табіті
Г Таргітаю

3. Що стало причиною зміни назви «Понт Аксинський» на «Понт Евксинський» у VI ст. до н.е.?

- А Початок Великої грецької колонізації
Б Перемога скіфів над армією перського царя Дарія I у 512 (514) р. д н.е.
В Поява вихідців з Мілету у Північному Причорномор'ї
Г Масове карбування монет-дельфінів у Ольвії

4. В якому столітті на теренах сучасної України з'явився народ, про який йде мова у Повісті минулих літ:

«Быша бо Объръ тьломъ велици и умомъ горди, и Богъ потреби я, по-мроша вси, и не остася ни единый Объринъ; есть притьча на Руси и до сего дне: погибоша аки Обръ».

А III ст.   **Б** IV ст.   **В** VI ст.   **Г** VII ст.

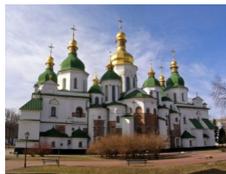
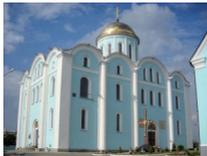
Завдання № 2

1. Вкажіть один з наслідків події зображеної на картині Івана Іжакевича «Повстання киян у 1113 році»

- А** На запрошення киян, великим князем став Мстислав Володимирович Великий
  - Б** Був впроваджений «Устав Володимира Всеволодовича»
  - В** Для вирішення конфлікту було скликано Вишгородський снем
  - Г** Було утверджено спадкове удільне землеволодіння
- 2. «Вірами» в Київській державі називали:**
- А** Регулярну військову повинність київському князю чорних клобуків
  - Б** Щорічний податок, що сплачували смерди
  - В** Боярську земельну власність
  - Г** Штрафи за скоєні злочини

3. Визначте пам'ятники архітектури, з якими були пов'язані життя та діяльність Лука Жидятич, Клим Смолятич, Кирик, Сильвестр

4. Зображений історичний діяч у 1449 р. заснував державу, яка в часи його правління спиралась на підтримку:

- А** Кримське Ханство, Османську імперію
- Б** Золоту Орду, Монгольську імперію
- В** Кримське Ханство, Велике князівство Литовське
- Г** Ногайський емірат, Кримське Ханство

Завдання № 3

1. Вкажіть рік ліквідації Волинського удільного князівства та її останнього удільного князя

- А 1452, Свидригайло Ольгердович
- Б 1471, Михайло Олелькович
- В 1452, Семен Олелькович
- Г 1440, Вітовт Кейстутович

2. Виберіть факти життя зображеного на картині гетьмана

- 1) Ініціював створення першого козацького реєстру;
- 2) Закінчив навчання в Острозькій слов'яно-греко-латинській школі;
- 3) Написав твір «Пояснення про унію»;
- 4) Домігся офіційного визнання православної церкви у Речі Посполитій;
- 5) Зруйнував Кодацьку фортецю;
- 6) Взяв участь у поході королевича Владислава на Московське царство

- А 1, 2, 6   В 2, 3, 6   Б 2, 4, 6   Г 1, 3, 6

3. Вкажіть наслідки описаних козацьким літописцем подій першої половини XVII ст.:

«Здобувши передишку під Переяславом і пообіцявши не чинити на Україні козакам та люду руському шкоди, поляки підступно замишляли відплатити за поразку під Переяславом, всіляко прагнули козаків погубити»

- А Реєстр було збільшено на дві тисячі
- В Підписано компромісну Куруківську угоду
- Б Річ Посполита визнала суверенітет Запорозької Січі
- Г Козацька адміністрація поновила контроль над козацькими землями на р. Рось

4. Вкажіть які наслідки мало залучення Богданом Хмельницьким союзника, частина відділів якого зображена на картині Юліуша Коссака:

- А Вдалося поновити контроль Чигирин над Західною Волинною
- Б Богдан Хмельницький одержав перевагу під час переговорів з послами Олексія Михайловича
- В Військо Запорозьке ініціювало «Потоп» на Річ Посполиту
- Г Козацькі війська одержали змогу вести наступальні операції

Завдання № 4

1. Проаналізуйте наведені твердження та вкажіть правильне:

- А Останнім актом боротьби еліти України-Русі за збереження удільного устрою українських земель ВКЛ стала «Змова руських князів» 1481 р.
- Б Остафій Дашкович побудував у 1530-х рр. Канівський замок з посічених колод, що вважається першою козацькою січчю на землях сучасної України
- В Магдебурзьке право, зокрема, передбачало наявність у міщан права обирати судові та податкові органи влади
- Г Перші чотири книги кириличним шрифтом були видані друкарем Іваном Федоровим у Кракові 1491 р.

2. Вкажіть повне ім'я та роки правління гетьмана, що був власником цього герба

А Павло Бут, 1637-1638 рр.

Б Богдан Зіновій Хмельницький 1648-1657 рр.

В Богдан Венжик Хмельницький 1659-1662 рр.

Г Іван – Степан Мазепа 1687-1708 рр.

3. Хто з українських діячів XVIII ст. ініціював укладення збірника «Права за яким судиться Малоросійський народ»

А

Б

В

Г

4. Визначте історичного діяча за поданими фактами з біографії:

- початкову музичну освіту здобув у Глухівській співацькій школі;
- протягом 10 років навчався в Італії, де напише опери «Креонт», «Алкід», «Квінт Фабій»
- був придворним капелмейстером Катерини II та спадкоємця Павла Петровича
- був першим композитором Російської імперії, музичні твори якого почали видаватись друком

А

Б

В

Г

II рівень

Завдання № 1

1. Установіть відповідність між періодами з історії Стародавньої України та інноваціями, що ввійшли в життя:

1 1млн.р.до н.е - IX тис. до н.е	А Мікроліти, риболовецька сітка
2 IX –VI тис.до н.е	Б Кераміка, ткацтво
3 VI - IV тис.до н.е	В Бронза, курганні поховання
4 IV- III тис. до н.е	Г Мідь, культ богині-матері
	Д Шиття, родова громада

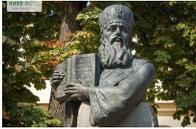
2. Установіть відповідність між зображенням князівського герба та фактами з життя князя, якому він належав:

1 	А Здійснив похід на Корсунь, запровадив срібники і златники, за його правління в юридичній практиці використовувався «Устав землений»
2 	Б Вперше провів адміністративну реформу наслідком якої стало заміщення племінних князівських династій на представників Рюриковичів, особисто вів переговори з візантійським імператором на Дунаї
3 	В За те, що прагнучі влади убив своїх братів, був прозваний Окаянним; був одним з трьох князів, що карбували власні монети; програв у міжусобній боротьбі своєму брати Ярославу
4 	Г Не зумів утримати в руках одноосібну владу і майже все правління ділив повноваження з двома меншими братами; після програту битви на р.Альта на рік втратив контроль над Києвом; один з ініціаторів Вишгородського снему
	Д В остаточній битві програв своєму брату Мстиславу Володимировичу, але зумів укласти з ним компромісну угоду про спільне правління; за його правління Київська Держава здійснив останній похід на Константинополь (невдало)

3. Установіть відповідність між народом та зразками його матеріальної культури:

<p>1</p> 	<p>A</p>
<p>2</p> 	<p>Б</p>
<p>3</p> 	<p>B</p>
<p>4</p> 	<p>Г</p>
<p>Д</p> 	

4. Установіть відповідність між історичним діячем та цитатою пов'язаною з ним

<p>1</p> 	<p>А «...був наділений надзвичайною мудрістю і, окрім того, – великою відвагою, бравадою та нехтуванням життям; перший ішов у бій, останній його покидав... вождь запорізьких козаків, за життя завжди мав славу завдяки своїм чинам на суші і на морі»</p>
<p>2</p> 	<p>Б «...друкар Москвитин которий своїм тцанієм друкованіє занедбалос обновив»</p>
<p>3</p> 	<p>В Ми – діти одного батька, сини однієї матері, нащо розриваємо згоду, нащо одні одних послаємо до пекла, нащо одні одних виклинаємо</p>
<p>4</p> 	<p>Г Як же ти хочеш розсудити біду войовника, що б'ється і бореться, коли сидиш удома біля матеріної цицьки!</p>
	<p>Д «Я – магістр Георгіус із Русі, задумав видати судження про нинішній 1478 рік із фігур планет і впливів сузір'я, яке я вирішив поділити на 24 часточки»</p>

Завдання №2

1. Встановіть відповідність між явищем ХІХ ст. та історичним діячем

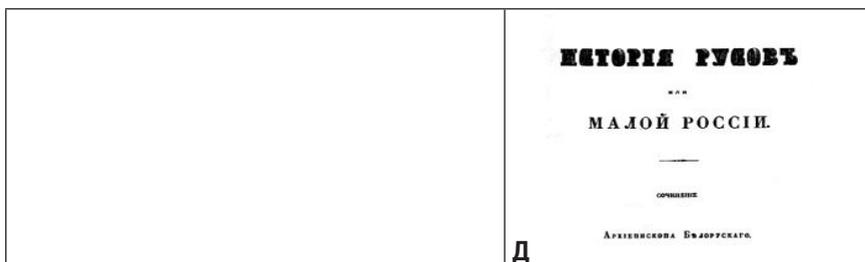
<p>1</p> 	<p>А. Формування М. Рєпніном-Волконським козацьких загонів для придушення повстання 1830-1831 рр.</p>
<p>2</p> 	<p>Б. Початок Українського національного відродження у західноукраїнських землях</p>
<p>3</p> 	<p>В. Вихід валуєвського циркуляру</p>
<p>4</p> 	<p>Г Початок діяльності Галицько-руської матиці</p>
	<p>Д Поширення в Наддніпрянській Україні ідей романтизму</p>

2. Встановіть відповідність між громадсько-політичною організацією та пов'язаними з їх діяльністю виданнями:

1 Головна Руська Рада	А «Громада»
2 Стара київська громада	Б «Зоря Галицька»
3 РУРП	В «Основа»
4 Братство Тарасівців	Г «Україна ірредента»
	Д «Книга буття українського народу»

3. Встановіть відповідність між фактами біографії українського науковця XIX ст. і його працею

<p>1 Прекрасне знання мов відкривало перед ним широке поле дипломатичної діяльності, але цим він не скористався, а вступив спочатку чиновником особливих доручень, а потім правителем канцелярії до князя Н. Г. Рєпніна, призначеного в 1816 році військовим губернатором України. Перебуваючи в Україні, зібрав і систематизував цінний історичний матеріал, опублікований у «Джерелах малоросійської історії»</p>	<p style="text-align: center;">Ж. Э. ЭС. ЭС. Э. Э. Э.</p> <p style="text-align: center;">АЛГЕБРИЧЕСКАГО И ТРАНСЦЕНДЕНТНАГО</p> <p style="text-align: center;">АНАЛИЗА.</p> <p style="text-align: center;">— ЧИТАНИИ —</p> <p style="text-align: center;">въ Московскомъ Императорскомъ Университетѣ</p> <p style="text-align: center;">АКАДЕМИКОМЪ</p> <p style="text-align: center;">СОСТАВИМЪ</p> <p style="text-align: center;">КОМ. КОРАБ. ИНЖ. КАП. С. БУРАКОВОМЪ</p> <p style="text-align: center;">И</p> <p style="text-align: center;">ЛЕЙТЕНАНТОМЪ С. ЗАСЕННЫМЪ.</p> <p style="text-align: center;">— ПЕРВЫЙ ГОДЪ. —</p> <p style="text-align: center;">А</p>
<p>2 закінчив Новгород-Сіверську гімназію; залишився при університеті і викладав ботаніку; професор російської словесності в університеті св. Володимира</p>	<p style="text-align: center;">УКРАИНСКІЯ</p> <p style="text-align: center;">НАРОДНІЯ ПѢСНИ,</p> <p style="text-align: center;">ИЗДАНЫЯ</p> <p style="text-align: center;">ЧАСТЬ ПЕРВАЯ.</p> <p style="text-align: center;">Б</p>
<p>3 один з провідних математиків середини XIX ст., автор 40 праць із математичного аналізу ЮНЕСКО внесла до списку видатних математиків світу.</p>	<p style="text-align: center;">ИСТОРИЯ</p> <p style="text-align: center;">МАЛОЙ РОССІИ.</p> <p style="text-align: center;">ЧАСТЬ ПЕРВАЯ.</p> <p style="text-align: center;">Отъ водворенія Славянъ въ сѣв. страны до присоединенія оной, въ 1055 году, къ Россійскому Государству Царемъ Алексѣемъ Михайловичемъ.</p> <p style="text-align: center;">В</p>
<p>4 історик, археолог, етнограф, археограф, член-кореспондент Російської АН професор Київського університету ; співорганізатор член Київського товариства старожитностей і мистецтв.</p>	<p style="text-align: center;">ИЗСЛѢДОВАНИЕ О ГАЙДАМАЧЕСТВѢ</p> <p style="text-align: center;">ПО АКТАМЪ 1700-1708 Г.</p> <p style="text-align: center;">СОСТАВИЛЪ</p> <p style="text-align: center;">Г</p>

4. Установіть відповідність між часом та зміною, що відбулась в соціально-економічному житті українських земель

1 перша половина XIX ст.	А Поширення концесій в Наддніпрянській Україні
2 середина XIX ст.	Б Одержання Одесою статусу «porto-franco»
3 друга половина XIX ст.	В Поширення мануфактурного виробництва
4 початок XX ст.	Г Скорочення виробництва і зайнятого населення на третину
	Д Початок промислового перевороту на західноукраїнських землях

Завдання № 3

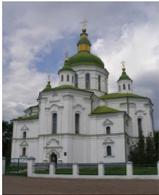
1. Установіть послідовність подій, пов'язаних з подіями Великого переселення народів на землях сучасної України

- А Падіння Антського племінного союзу
- Б Поразка Божа у війні з готами
- В Поразка Германаріха та Вініатра від гунів
- Г Прихід аварів у Північне Причорномор'я

2. Розташуйте події другої половини XVI ст. в хронологічній послідовності.

- А Вихід друком Острозької Біблії
- Б Герасим Смотрицький стає ректором Острозької Академії
- В Публікація першої друкованої пам'ятки української полемічної літератури
- Г Створення першого козацького реєстру Сигізмундом II Августом

3. Установіть послідовність спорудження архітектурних пам'яток XVIII ст.

4. Установіть хронологічну послідовність зміни кордонів Війська Запорозького (Гетьманщини).

А Лівобережжя

Б Лівобережжя, Правобережжя, Запоріжжя, частина західної Волині і частина Білорусі

В Лівобережжя, Правобережжя, Запоріжжя

Г. Лівобережжя, Правобережжя

III рівень

1. Порівняйте суспільно-політичні погляди М.Костомарова та М.Драгоманова, виділіть спільне та відмінне.

2. Ви – свідок дискусії між членами «Південного товариства» і Кирило-Мефодіївського братства, опишіть хід основних суперечок.

■ 10 клас

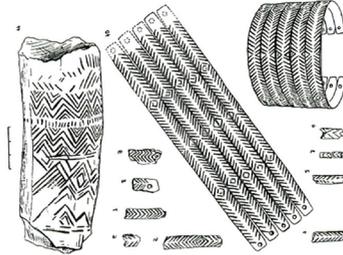
I рівень

Завдання № 1

1. Вкажіть найпоширенішу форму господарського заняття архантропів:

- А збиральництво
- Б скотарство
- В рибальство
- Г землеробство

2. Поява в українських землях цих предметів опосередковано свідчить про:

- А Завершення останнього льодовикового періоду та остаточне зникнення палеоантропів
- Б Зникнення мамонтів і зародження монотеїстичних вірувань
- В Перехід від привласнюючого до відтворюючого господарства
- Г Появу неоліту та початок практикування життя в родових громадах

3. Вкажіть археологічну культуру, що є свідченням перебування в Україні племен, про яких загадано у джерелі: «Врешті дістались ми течій глибоких ріки Океану./ Там розташовані місто й країна людей кімерійських./ Храми й млоу вповиті. Ніколи промінням ласкавим / Не їх сонце...»

- А Трипільська
- Б Черняхівська
- В Черноліська
- Г Зарубинецька

4. Вкажіть назву племені, про які так відгукувався римський історик:

«...ніби приросли до своїх витривалих, але потворних на вигляд конячок та інколи сидячи на них по-жіночому, вони виконують всі свої звичні справи; на них кожен з цього племені ночує і днює... їсть і п'є і, пригнувшись до вузької шиї своєї худобини, впадає в глибокий чуткий сон...»

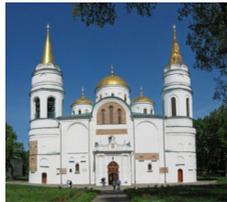

Завдання № 2

1. Вкажіть дату події та князя її учасника: «І вночі, посідавши в лодії, відбігли./Феофан же зустрів їх у лодіях вогнем,/ І почав пускати вогонь трубами на лодії руськїї, / І було видно страшне чудо: / І русь же, бачачи полум'я, стрибала у воду морськую, / І хотіла врятуватися, / І тільки деякі додому повернулись».

- А 860, Аскольд і Дір
- Б 907, Олег Віщий
- В 941, Ігор Старий
- Г 1043, Володимир Ярославович

**2. Яка історична подія з історії Київської держави пов'язана із фунда-
тором цього храму?**

- А Битва під Лиственним
- Б Запровадження християнства
- В Впровадження першої редакції «Руської правди»
- Г Перша податкова реформа

3. Оберіть період в історії Київської держави, якому присвячена мініатюра:

- А Дружинний період
  - Б Період розквіту
  - В Період політичної роздробленості
  - Г Занепад та зникнення Київської держави
- 4. Назвіть храм княжої доби, зруйнований у роки «п'ятирічки безбожників»**
- А Перший мурований храм на Русі-Україні
  - Б Споруджений на честь перемоги над печенігами
  - В Освячений у рік вокняжіння Володимира Всеволодовича Мономаха
  - Г Згаданий у літописі під 944 р.

Завдання № 3

1. Намісник угорського короля в Галичині, іменував себе «Божою милостю пан і дідич Руської землі» та вивіз з Белзу до Ченхстохова відому ікону Божої Матері.

- А Владислав Опольський
  - Б Дмитро Дедько
  - В Емерик Бебек
  - Г Дмитро з Горау
- 2. Оберіть варіант розгортання подій подано у хронологічній послідовності**
- А Друк Швайпольшом Фіолем перших 4 книг церковнослов'янською мовою; зруйнування Менглі I Гераєм Києва; перша згадка про українських козаків
  - Б Битва під Вількомиром; прихід до влади у ВКЛ Сигізмунда Кейстутівича; приєднання Ягайлом Західного Поділля до Корони Польської
  - В Остаточна ліквідація Волинського удільного князівства; Поділ Київської митрополії на Київську і Московську; Змова руських князів
  - Г Повстання Михайла Глинського; битва під Оршею; ліквідація Османською імперією князівства Феодоро

3. Оберіть дати запровадження кріпацтва на українських землях у XV-XVI ст.

- А 1447 та 1588   Б 1471 та 1572   В 1489 та 1581   Г 1499 та 1576

4. Визначте провідний тип портрету першої половини XVII ст. в Україні

- А Посмертний портрет
Б Шляхетський портрет
В Скіфський портрет
Г Сарматський портрет

Завдання № 4

1. Оберіть українські регіони, що входили до коронного краю «Королівство Галичі і Лодомерії» напередодні Весни народів:

- А Східна Галичина і Західна Волинь
Б Західна Галичина і Північна Буковина
В Закарпаття і Холмщина
Г Східна Галичина і Північна Буковина

2. Імператором Микола I усунув з посади генерал-губернатора за підозрою у «прагненні до гетьманства»

3. Вкажіть дату заснування першого українського професійного театру у західноукраїнських землях – «Руської бесіди» (від 1914 – «Української бесіди»):

- А 1861   Б 1862   В 1864   Г 1868

4. Прочитайте уривок з документу та дайте відповідь на питання. «Таємна і злочинна мета недільних шкіл у Києві очевидна з багатьох натяків і думок, висловлених головними діячами в їх паперах, розглянутих слідчою

комісією...» Яка подія стала приводом до такої характеристики недільних шкіл і, відповідного, подальшого їх закриття?

- А Січневе повстання, що охопить і Правобережну Україну
- Б Видання Емського указу 1876 р.
- В Арешт учасників Кирило-Мефодіївського братства
- Г Проведення освітньої реформи 1864 р.

II рівень

Завдання № 1

1. Розташуйте у хронологічній послідовності появу культурних явищ на території України:

2. Розташуйте у хронологічній послідовності появу цитованих документів:

- А «Великий государ... велів бути в своїм царській величності черкаським містам: в Переяславі, в Ніжині, в Чернігові, в Брацлаві, в Умані своїм царській величності воєводам...»
- Б «Комісія поміж станами Корони Польської та Великого князівства Литовського з одного боку і вельможним гетьманом...Іваном Виговським... постановили ми вічний, який ніколи не можна розірвати, мир».
- В «...А обраний гетьман має до Москви їздити і великого государя пресвітлі очі бачити, так, як нині гетьман теперішній згідно зі своєю обіцянкою, [вперше] учинив...»
- Г «А саме місто Київ... на сторону його королівської величності і Речі Посполитої має бути відданий і очищений до першої про вічний мир комісії, що на ці перемирні роки припадає, тобто через два роки, від нинішнього договору рахуючи....»

3. Розташуйте у хронологічній послідовності появу пам'яток XIX ст.:

А

Б

В

Г

4. Розташуйте у хронологічній послідовності персоналії

А

Б.

В

Г

Завдання № 2

1. Установіть відповідність між геральдичним знаком та особою правителя:

<p>1</p>	<p>А він приплив на ріці на скіфському човні; він сидів на веслах і веслував разом із наближеними, нічим не відрізняючись від них.</p>
<p>2</p>	<p>Б «Був же князь переможений похиттю, і були у нього дружини [...], а наложниць було у нього 300 у Вишгороді, 300 в Білгороді і 200 на Берестові, у селі, яке називають зараз Берестове. І був він ненаситний в блуді, приводячи до себе заміжніх жінок та розтліваючи дівчат».</p>
<p>3</p>	<p>В Прийшов брат на брата, і стали вони насупроти обоаполи Дніпра. І не одважувалися ні сі на тих рушити, ні ті на сих, і стояли вони три місяці одні проти одних. І став воєвода Вовчий Хвіст глузувати з новгородців, їздячи коло берега [і] говорячи: «Чого прийшли ви зі шкандибою оцим?»</p>

 <p>4</p>	<p>Г «Божою ласкою Король Русі» багато літ енергійною рукою вів керму держави».</p>
	<p>Д «землю нашу Руську з усіма її правами, землями й приналежностями в володіння своє, своїх дітей і святої корони нашої»</p>

2. Установіть відповідність між українським періодичним виданням та місцем його видання:

<p>1</p> 	<p>2</p> 	<p>3</p> 	<p>4</p> 	
А Київ	Б Львів	В Лубни	Г Москва	Д Санкт-Петербург

3. Установіть відповідність між історичного діяча та фактами з його біографії:

<p>1</p> 	<p>2</p> 	<p>3</p> 	<p>4</p>
---	---	---	---

- А Секретар шляхів сполучення у Генеральному секретаріаті, від січня 1918 – голова РНР і міністр закордонних справ УНР, перший голова делегації УНР на переговорах у Брест-Литовському
- Б Більшовицький державний діяч, в липні-вересні 1918 перший секретар ЦК КП(б)У, організатор червоного терору у Криму
- В Історик Слобідської України, від 1914 р. мер Харкова, один з творців УАН та її перший віце-президент

Г Член ЦК УПСР, один з членів Директорії, автор тексту Універсалу Директорії (від 22.01.1919 р.)

Д Один з найбільш визначних військових діячів періоду Української революції, відзначився у вигнанні більшовиків з Криму у квітні 1918 р. та в боротьбі з в часи Другої більшовицько-української війни, у червні 1919 р. був звинувачений у спробі державного перевороту й розстріляний

4. Установіть відповідність між українським письменником та цитатою з його твору

<p>1</p> 	<p>А «Тут, у тихій кімнаті, моя мати не фантом, а частина мого власного злочинного „я“, якому я даю волю. Тут, у глухому закутку, на краю города, я ховаю від гільйотини один кінець своєї душі»</p>
<p>2</p> 	<p>Б. «На Аскольдовій могилі Поховали їх – Тридцять мучнів-українців, Славних молодих...»</p>
<p>3</p> 	<p>В «Ми гребли з усіх сил під мудрим керівництвом нашого батька. Було нам жарко од труда і весело. Батько сидів з веслом на кормі – веселий і дужий. Він почував себе спасителем потопляючих, героєм-мореплавателем, Васко да Гамою»</p>
<p>4</p> 	<p>Г «Молодості властивий порив, мрії про надзвичайні вчинки та славу, хоч із тисячі цього доходить звичайно один. Проте коли б показати юнакові зразу його дальшу правдиву долю, він прагнути перестав би, все послав би під три чорти й у босяки пішов би. Виходить, омани конче потрібні!»</p>
	<p>Д «Всі дороги в світі – це лише орбіти: якою б не ішов, все одно повернешся туди, звідки вийшов, – в яму»</p>

Завдання № 3

1. Визначте події які відбулися у період від Першого Всеукраїнського військового з'їду до видання Тимчасової інструкції Тимчасового уряду Генеральному секретаріату:

- А видання Першого універсалу;
- Б Всеукраїнський національний конгрес (з'їзд);
- В Червневий наступ на Південно-Західному фронті;
- Г Видання статуту вищого управління Україною;
- Ґ Збройний виступ полуботківців у Києві;
- Д Корніловський заколот;
- Е З'їзд поневолених народів Росії.

2. Вкажіть події, які мали місце у період від Вовчухівської офензиви до припинення існування Таємного українського університету у Львові.

- А Чортківська офензива
- Б Київська катастрофа
- В Втрата ЗУНР контролю над м. Львів
- Г Акт Злуки
- Ґ Татарбунарське повстання
- Д Заснування театру Березиль
- Е Проголошення курсу на колективізацію в СРСР

3. Визначте послідовність історичних подій, які відбувались у 1930-х рр. на українських землях.

- А Видання в СРСР Закону «Про захист соціалістичної власності»
- Б Впровадження системи МТС в УСРР
- В Справа над «Спілкою визволення України»
- Г Початок Стаханівського руху в СРСР

4. Оберіть факти та явища, що були притаманні розвитку УСРР в період, хронологічні рамки якого можна окреслити аналізуючи цей плакат

- А** Вхідження УСРР до складу СРСР
- Б** Створення КП(б)У
- В** Ліквідація УАПЦ
- Г** Курс на індустріалізацію в СРСР
- Ґ** Створення Молдавської автономії в складі УСРР
- Д** Початок коренізації в УСРР
- Е** Перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва

III рівень

1. Ви – член СБУ, опишіть хід своєї дискусії з членом «Карпато-руського визвольного комітету».
2. Складіть порівняльний історичний портрет архієпископа Феофана Прокоповича та митрополита Андрея Шептицького, визначивши чинники формування особистості, світогляду, суспільно-політичних т релігійних поглядів.

■ 11 клас

I рівень

Завдання № 1

1. Восени 1907 року на подвір'ї козака Кошеля з села ___ було знайдено якісь великі кістки. Новина швидко поширилася і зацікавила археологів. Як з'ясувалося згодом, тут було поселення давніх людей. Стоянка була заселена в зимовий час, тут активно полювали на звіра. Досліджували стоянку Ф.Вовк, І. Шовкопляс. Назвіть тип людини, період, назву знахідки, стоянку.
  - А** кроманьйонець, доба пізнього палеоліту, наземне житло, Королеве
  - Б** неандерталець, доба пізнього палеоліту, наземне житло, Лука-Врублівецька
  - В** неандерталець, доба пізнього палеоліту, браслет, Мізин
  - Г** кроманьйонець, доба пізнього палеоліту, наземне житло, Мізин
2. **Оберіть правильне твердження:**
  - А** Повне залюднення території сучасної України відбулось в період Мезоліту, коли в середовище неандертальців почали проникати перші спільноти неоліту.

- Б** Трипільська археологічна культура розташовувалась в лівобережній Наддніпрянщині й проіснувала від IV до середини III тис. до н.е.
- В** Перехід від родової громади до сусідської відбувся в добу бронзи (III-II тис. до н.е.)
- Г** Протомістами археологи називають поселення середнього розміру Чорноліської археологічної культури

3. Оберіть факти, які притаманні етносу на території сучасної України, який першим згаданий у писемному джерелі:

- 1. Використовували залізні знаряддя праці
- 2. У мистецтві домінував звіриний стиль
- 3. Культивували трупоспалення
- 4. Здійснювали воєнні походи на територію Асирії, Мідії та на півострів Мала Азія
- 5. Використовували геометричний орнамент в оздобленні зброї та побутових предметів
- 6. Поклонялися близькосхідному божеству – Астарті
- 7. Були розгромлені у III ст. до н.е. навалом іракомовних сарматських племен

А. 2, 4, 5   **Б.** 1, 3, 5   **В.** 2, 7, 6   **Г** 1, 4, 5.

4. Виберіть цитату історичного джерела, в якому йде мова про племена, представник якого зображено на малюнку.

- А** «Урешті дістались ми течій глибоких ріки Океану./ Там розташовані місто й країна людей кімерійських./ Храми й млюю вповиті. Ніколи промінням ласкавим / Не їх сонце...»
- Б** «...ніби приросли до своїх витривалих, але потворних на вигляд колючок та інколи сидячи на них по-жіночому, вони виконують всі свої звичні справи; на них кожен з цього племені ночує і днює... їсть і п'є»

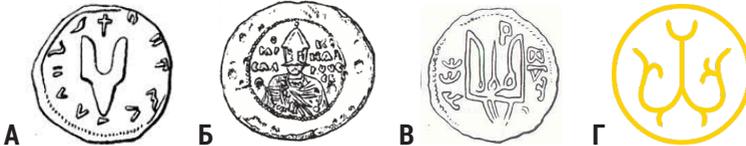
і, пригнувшись до вузької шиї своєї худобини, впадає в глибокий чуткий сон...»

В «В Європі є... народ, що живе тепер навколо озера Меотиди і відрізняється від інших народів... їх жінки їздять верхи, стріляють з луків і кидають дротики, сидючи на конях, і б'ються з ворогами, поки вони дівчата; а заміж вони не йдуть, поки не заб'ють трьох ворогів...»

Г «Удерлися вони до Азії, переслідуючи кіммерійців, і позбавили влади мідійців... коли вони повернулися до своєї країни, спіткали випробування такі тяжкі... адже вони зустріли там численне вороже військо, бо їхні жінки через те, що їхніх чоловіків не було з ними так довго, взяли собі за чоловіків рабів.»

Завдання № 2

1. Оберіть особистий знак великого князя Київської держави, в часи правління якого було впроваджено систему літочислення, котра починала відлік часу «від створення світу».

2. Вкажіть рік, коли відбулись описані літописцем події: «Він, отож, прийняв вінець од Бога, од церкви Святих апостолів, від престолу святого Петра, і від отця свого, папи [Ін]нокентія, і від усіх єпископів своїх. [Ін]нокентій же проклинав тих, що хулили віру грецьку православну, і збирався він собор учинити про істинну віру [і] про возз'єднання церкви.»

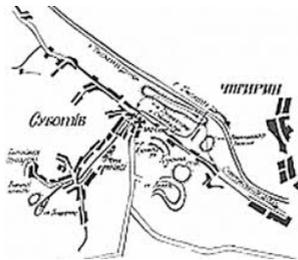
А 1199   **Б** 1238   **В** 1253   1303

3. Устава на волюки – юридичний акт, що містив в собі положення:

А. Юридичного оформлення кварцяного війська у Великому князівстві Литовському, котре мало формуватись з військово-служилого люду

- Б Аграрної реформи приватних землеволодінь у Русько-литовській державі, що передбачала поділ всієї земельної власності на однакові частини й суттєве зниження оподаткування
- В Початки оформлення українського козацтва, як окремого соціального стану, з привілеями, котрі відповідали нижчій ланці шляхетського стану
- Г Упорядкування великокнязівського землеволодіння з подальшим впровадженням уніфікаційних селянських розмірів земельних ділянок та оподаткування

4. Назвіть привід до початку події, яку ілюструє наведена картосхема:

- А Земельний конфлікт між білоцерківським старостою Янушем Острозьким і реєстровими козаками
- Б Напад на хутір сотника реєстровців чигиринського підстарости Даніеля Чаплинського
- В Відмова уряду Речі Посполитої реалізувати погоджені умови Роставицької угоди
- Г Прагнення частини козацтва на чолі з отаманом Тарасом Федоровичем Трясилом добитись розширення козацького реєстру

Завдання № 3

1. В якому році відбулась подія, про яку йде мова в уривку з літопису Самовидця і проілюстровано мініатюрою: «...напавши з ордою, обо-зу достал и тоє войсько знесл, и Калиновскому гетманові там же голову оттято...»

А. 1648   Б. 1651   В. 1652   Г. 1657

2. Назвіть історичного діяча за описом: «козацький автономіст, користувався великим авторитетом серед українського дворянства. У 1783 р. написав «Оду на рабство», підготував проект відродження козацьких формувань. Намагався заручитись підтримкою короля Фрідріха-Вільгельма II у випадку збройного виступу лівобережних автономістів».

А

Б

В

Г

3. В якій сфері діяльності проявили себе зображені діячі?

А Образотворче мистецтво
Б Державне управління
В Наукова діяльність
Г Художня література

4. Серед засновників цієї політичної сили були, зокрема, С. Вітик та Ю. Бачинський. Створена однією з перших на українських землях, ця партія сповідувала поміркований соціалізм та ідеї незалежності й соборності України. Назвіть політичну партію:

- А Русько-українська радикальна партія
- Б. Українська національно-демократична партія
- В Українська соціал-демократична партія
- Г Революційна українська партія

Завдання №4

1. Оберіть подію, яка стане причиною до створення виділених на карті радянських республік:

- А Проведення у Харкові Всеукраїнського з'їзду рад
- Б Захоплення більшовиками південно-східної України в січні-лютому 1919 р.
- В Підписання між УНР та Центральними державами Брест-Литовського мирного договору
- Г Дії на півдні України РПА Н. Махна та загонів отамана Григор'єва

2. Коли відбулась подія, яку згодом очільник Української революції виправдовуватиме такими словами: «...шлях до української державності лежить через Київ, а не через Львів. Тільки тоді, коли Українська Державність утвердиться на горах Дніпра і біля Чорного моря, лише тоді можна думати реально про об'єднання українських земель захоплених сусідами... Я переконаний, що вірність обраної мною лінії підтвердить історія.»

- А 18 листопада 1918 р.
- Б 30-31 серпня 1919 р.
- В 21 квітня 1920 р.
- Г 21 жовтня 1920 р.

3. Представником якої української політичної партії в РНК УСРР у 1919 р. був історичний діяч, що зображений на фото:

- А КП(більшовиків)У
- Б УКП (Борьбистів)
- В УКП
- Г УКП (Боротьбистів)

4. Оберіть рядок з правильною послідовністю подій:

- А Варшавський договір, проголошення УСРР, наступ Врангеля у Північній Таврії
- Б Заміна продрозкладки продподатком, призначення першим секретарем ЦК КП(б)У Л. Кагановича, започаткування руху ударників в СРСР
- В Проголошення курсу на коренізацію, прийняття другої конституції УСРР, воєнно-політичний союз УСРР і РРФСР
- Г Курс на індустріалізацію в СРСР, конституційне закріплення молдавської автономії в складі УСРР, створення МТС

II рівень

Завдання № 1

1. Установіть відповідність між історичною особою та згадкою про нього в джерелі:

<p>1 Ярослав Володимирович</p>	<p>А «Високо сидиш ти на своїм золотокованім престолі, підперши гори угорські своїми залізними полками, заступивши королю дорогу,зачинивши ворота на Дунаї»</p>
<p>2 Володимир Мстиславович</p>	<p>Б «Усе життя своє у війнах провадив, багато перемог здобув, а в одній був переможений. Через те всім навколишнім був страшний. Коли йшов на поляків, то сказав: «Або поляків подолаю і підкорю, або сам не вернусь!» І збулося останнє»</p>

3 Ярослав Осмомисл	В «люд київський збігся в Києві, і влаштували віче на торговищі, і сказали, звернувшись до князя: «От половці розсипалися по землі, так видай, княже, оружжя і коні, і ми ще поб'ємося з ними»
4 Роман Мстиславович	Г ««Иди, княже, в Київ. А коли не прийдеш, то знай, що багато зла станеться, і не тільки Путятин двір, чи соцьких...пограбують, а ще й на ятрівку твою нападуть, і на бояр, і на монастирі, і будеш ти відповідати, княже, якщо розграбують і монастирі»
	Д «...зібрав воїв много, і прийшов до Києва, і уклав мир із братом своїм Мстиславом біля Городця. І розділили по Дніпру Руську землю...»

2.1.2. Установіть відповідність між архітектурною спорудою та стилем в якому вона збудована

1 	А Візантійський
2 	Б Готичний
3 	В Європейське бароко
4 	Г Козацьке бароко
	Д Класицизм

3. Установіть відповідність між представником Руху Опору та організацією представником якої він був

<p>1</p> 	<p>А «Сучасна війна між двома тоталітарними силами, московсько-більшовицьким та німецько-гітлерівським імперіалізмами, ведеться за володіння в першу чергу українських земель, як вихідних позицій до панування у Східній Європі і навіть у всій Європі. Вони стоять на позиціях тоталітарної, колоніальної експлуатації українських земель та їх населення. Виринаючи українському народові всі матеріальні і господарські засоби, вони нещадно винищують провідні національні сили, нищать національну культуру і національну свідомість у масах, колонізують край чужим населенням а українське населення масово знищують або вивозять за межі України. Проте ця війна виснажує також наших ворогів і приводить їх до соціального та політичного розкладу. Це створює сприятливі передумови для визвольної боротьби поневолених народів та полегшить їм остаточно перемогу».</p>
<p>2</p> 	<p>Б «Бійці й Командири. Ви, незламні борці-герої, вмiло засвоїте собі ті нові зразки бою з ворогом, так, як скоро й вмiло опанували мистецтво партизанки. Скриті, невловимі, Ви нехайними, блискавичними ударами вдаряти будете ворога там, де він того ніяк не сподiвається. З питомою Вам очайдушнiстю й витривалiстю, про яку ходять легенди по цiлому свiтi, продовжувати будете й далiше славнi традицiї..., виховувати будете своїми геройськими чинами нове, наростаюче поколiння, щоби й його включити в революцiйну боротьбу. Ви докажiть вороговi ще раз i ще раз, що Українськoї Революцiї подавити не можна, що форми боротьби, якi Ви сьогоднi приймаєте, це хвилевi форми; що незабаром прийдє час чергового переходу до широких повстанських дiй, якi завершаться Вже повною побiдою – створенням Українськoї Самостiйної Соборної Держави.</p>

<p>3</p> 	<p>В Вся історія України – це боротьба двох сил: конструктивної, що скупчує українську потугу, щоб звернути її назовні, і руйнної, що розпорошує її у взаємному самопожиранні та несе розбиття і розклад. Нащо слова? Ми діло несемо. Держава не твориться в будуччині, Держава будується нині. Віднайшовши героїчний життєвий ідеал, нація не боїться вже ніяких фізичних ударів. Жива віра, віра, що не спиняється перед жертвами, – та, що перемагає. Націоналізм значить світогляд, що в основу суспільно-політичного думання і чину кладе ідею нації.</p>
<p>4</p> 	<p>Г Ми не могли підпорядкуватися урядові, який проголосив Українську Державу за плечима німецької армії без офіційного визнання цієї держави німецьким урядом. Нам було ясно, що коли Німеччина офіційно Української держави не визнала, але дозволила на її проголошення, то в тому факті криється провокація... Ми стверджуємо світоглядову багатогранність серед українського народу й не бачимо потреби ліквідувати її штучними засобами штучної єдності, а вважаємо, що єдино правильна буде та концепція, яка, замість того, щоб розпалювати внутрішню міжусобицю за владу, змобілізує всі сили народу до боротьби насамперед з зовнішніми ворогами та підпорядкує її не тій чи тій партії, а маєстатові нації й держави.</p>
	<p>Д «Піднімайся, народ, на боротьбу з лютим ворогом». «Селяни, селянки, старі і малі, знищуйте проклятих гнобителів нашої батьківщини – німців! Добивайте їх у лісі, на дорозі, у сараї сокирою і дубиною, обрізом, колом! Допомагайте Червоній армії очищати країну від парши! Завалюйте дороги, псуйте мости, паліть їх склади, будинки, де вони ночують, викурюйте лиходіїв на мороз...»</p>

4. Установіть відповідність між фотографією історичного діяча та фактами з його біографії.

<p>1</p> 	<p>А «Він грав з Патоном у теніс, а з Амосовим обговорював економіку». Про нього говорили: «Людина, котру цікавить усе!»</p>
<p>2</p> 	<p>Б Він був шаленим вболівальником Київського «Динамо». За неурожай, який спіткав республіку Микита Хрущов прилюдно вилаяв його, потім викликав його до Москви</p>
<p>3</p> 	<p>В «Безпаперова інформатика розвивається винятково швидкими темпами... кожна людина буде носити з собою «електронний блокнот», що становитиме собою комбінацію плоского дисплея з мініатюрним радіоприйомо-передатчем. Набираючи на клавіатурі цього «блокнота» потрібний код, можна (перебуваючи в будь-якому місці нашої планеті, викликати з гігантських комп'ютерних баз даних, пов'язаних в мережі, будь-які тексти, зображення (у тому числі і динамічні), які й замінять не тільки сучасні книги, журнали і газети, а й сучасні телевізори</p>
<p>4</p> 	<p>Г Автор афоризму: «Яке прекрасне рідне слово! Воно – не світ, а всі світи»</p>
	<p>Д «Стало відомо, що у Колумбійському інституті є щоденники Винниченка. Треба було б мати їх для історії, для нащадків. Але думаю, це не підтримає Москва, іще можуть звинуватити у «націоналізмі». У Москві є «політичні діячі», котрі бояться всього неросійського, більше того, ставляться до такого з певною недовірою, навіть зневагою, проявляють махровий великодержавний шовінізм. До таких діячів найперше відноситься Сулов» – занотував у щоденнику перший секретар ЦК КПУ.</p>

Завдання № 2

1. Розташуйте у хронологічній послідовності події XIX ст.:

- А Ліквідація греко-католицької церкви на Правобережжі
- Б Вихід праці «Історія Малої Росії» Дмитра Бантиш-Каменського
- В Холерні бунти на Закарпатті
- Г Завершення селянських виступів на Поділлі під проводом Устима Кармелюка

2. Розташуйте у хронологічній послідовності появу модерних технічних нововведень на українських землях:

3. Розташуйте у хронологічній послідовності події згадані в наведених цитатах:

- А «Остаточне визначення границь Української Народньої Республіки, як щодо прилучення частин Курщини, Холмщини, Вороніжчини, так і суміжних губерній і областей, де більшість населення українська, має бути встановлене по згоді зорганізованої волі народів... Днем виборів до Українських Установчих Зборів призначено 27 грудня 1917 р...».
- Б «Український Національний З'їзд признаючи за Російськими Установчими Зборами право санкції нового державного ладу Росії, в тім і автономній Україні, і федеративного устрою Російської республіки, вважає одначе, що до скликання російських Установчих Зборів, прихильники нового ладу на Україні не можуть зістатися пасивними, але в порозумінню з меншими народностями України мають негайно творити підстави її автономного життя».
- В «І тепер, Народе Український, нас приневолено, щоб ми самі творили нашу долю. Ми не можемо допустити край наш на безладдя та занепад. Коли Тимчасове російське Правительство не може дати лад у нас, коли не хоче стати разом з нами до великої роботи, то ми самі повинні взяти її на себе... І через те ми, Українська Центральна Рада, видаємо цей Універсал...».

Г «...Змагаючись до автономного устрою України, Центральна Українська Рада в прозумінню з національними меншостями України приготувлятиме проекти законів про автономний лад України для предло-ження їх на затвердження Установчими Зборами».

4. Установіть хронологічну послідовність описаних подій

А. В Києві було відкрито першу чергу Київського метрополітену – частину Свяшинсько-Броварської лінії, що на той час нараховувала лише п'ять станцій і мала протяжність 5,2 км.

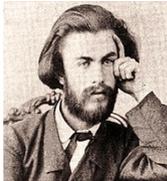
Б Був надрукований у журналі «Вітчизна» роман першого лауреата республіканської премії ім. Шевченка. Зображений у романі козацький храм був взятий з Свято-Троїцького собору в Новомосковську. Після цього понад 20 років роман замовчувався у про радянською літературною критикою.

В В цей рік вперше КПУ очолив етнічний українець, після цього розпочався процес зростання частини українців серед членів КПУ.

Г Запуск ПС-1 ознаменував початок космічної ери. Прикметно, що над розробкою самого апарату та ракетоносія працювало багато українських фахівців, зокрема, Сергій Корольов.

Завдання № 3

1. Назвіть історичних діячів, які були пов'язані зі Слобідською Україною упродовж ХІХ – поч. ХХ ст.:

2. Укажіть діячів, що відігравали важливу роль у добу Руїни другої половини XVII ст.:

3. За фактами біографії визначте діячів історії України XX ст., які були одними із засновників Української Гельсінської групи:

1	Автор науково-фантастичних, філософських та поетичних творів („Економічні монологи“, „Енергія прогресу“, „Формула Сонця“); був тяжко поранений у роки Другої світової війни; під час сталінської кампанії проти «космополітів» відмовився негативно характеризувати єврейських письменників, яких вимагали виключити зі Спілки письменників України.
2	Борець за незалежність України у XX столітті, видатний український поет XX століття, перекладач, прозаїк, мислитель, літературознавець, правозахисник; його творчість була заборонена, а він сам був засуджений до тривалого перебування в місцях позбавлення волі, де й загинув.
3	Український кіноактор, кінорежисер, сценарист. Лауреат Шевченківської премії 1988 (посмертно); загальне визнання йому принесли ролі Тараса Шевченка, Івана Палійчука, комісара Громова; у творчості зіткнувся зі звинуваченням у українському націоналізмі.
4	Виховувався в релігійній сім'ї, його дід був священником; виступав з критикою радянської політики, захищаючи комуністичні ідеали; на вечорі пам'яті Тараса Шевченка в Київській філармонії, здолавши опір організаторів вечора, несподівано вийшов на сцену і закликав проспівати „Заповіт“; автор книги «Євангеліє від юродивого».

5	Радянський генерал. Герой Другої світової війни. Сподівався, що після смерті Сталіна відбудуться реформи в країні. Але він побачив, що Хрущов розвиває свій особистий культ. Його запроторювали до тюрем, таборів і навіть до психіатричних лікарень.
6	Український письменник-фантаст, філософ; учасник Другої світової війни; коли воював у лавах Радянської армії був поранений; на відкритих партійних зборах театру під час кампанії боротьби з космополітизмом був обурений тим, що актори театру обмовляли своїх недавніх друзів і колег, заявивши «Сталін для когось може і геній, а для інших – дурень», директор надіслав звістку у МДБ ще до того, як засідання завершилося. Його заарештували за звинуваченням у «зраді Батьківщини».
7	Одного разу в Клубі творчої молоді хтось приголомшив новиною: у Жовтневому палаці, де в кімнаті №13 вони засідали, до війни була катівня НКВС. Про це розповів старенький комендант будівлі. І навіть показав місце колишніх камер - тепер там був гардероб. Створили групу по розслідуванню сталінських злочинів. Спогади очевидців привели до Биківні. Разом з друзями поїхали туди. Горби, травичка, пасуться кози, хлопчачки ганяють у футбол. Придивилися: замість м'яча - череп. У вестибюлі Київського університету готувався вітраж «Шевченко. Мати». З'явився секретар парткому з молотком і знищив «ідеологічно шкідливий» витвір.

4. Визначте факти біографії діяча української культури

- А** Він народився у бідній родині, з раннього дитинства заробляв на хліб, працюючи де доведеться.
- Б** Його називали українським соловейком і одним з найкращих тенорів у світі, є співаком високої вокальної культури, неперевершеним виконавцем українських, російських та західних романсів..
- В** Мав голос широкого діапазону, безмежних виражальних можливостей, м'якого, красивого тембру; є співаком високої вокальної культури, неперевершеним виконавцем українських, російських та західних романсів.

- Г** Йому пропонували залишитися в Італії і Росії, але його серце завжди було віддане Україні.
- Д** Він просив не завантажувати його небасовими партіями, бо це призводить до деградації голосу.
- Ж** Він народився в, в шахтарській сім'ї, закінчив політехнічний інститут.
- З** Він ніколи не співав на застіллях - це було виключено, ставився до співу як до професії.

III рівень

1. Ви – свідок дискусії членів «Центральної ради народової» та «Головної руської ради», охарактеризуйте її зміст.
2. Складіть порівняльний історичний портрет: С. Бандера та В. Чорновіл, виділивши спільні та відмінні чинники, що формували особистість, світогляд та їхні погляди.

Формат 60 × 84 1/16. Друк цифровий.
Папір офсетний 80 г/м²